॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ

ਮਹਾਵਗ੍ਗਟੀਕਾ

੧. ਮਗ੍ਗਸੰਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੨. **ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਚਰਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਾ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਾਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਦਾਕਾਰਾਨੁਵਿਧਾਨਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਸੁਭਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਸਭਾਵੇਪਿ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸਾ ਤੇਸਂ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ। ਯਂ ਪਨ ਮੋਹੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ ਆਦੀਨਵਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾ ਚਰਤਿ, ਮੁਸਾ ਭਣਤਿ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਿਵਿਧਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਆਚਰਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ। **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਯਾ**ਤਿ ਤਬ੍ਭਾਵਾਪਜ੍ਜਨਾਯ ਅਕੁਸਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਸਭਾਵਪਟਿਲਾਭਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਲਾਭਾਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**"ਤਿ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਭੂਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਯਦੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਏਤਂ ਪਾਪਾਜਿਗੁਚ੍ਛਨਤਾਯ ਪਾਪਤੋ **ਅਲਜ੍ਜਨਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਂ ਅਹਿਰਿਕਂ**, ਪਾਪਾਨੁਤ੍ਰਾਸਤਾਯ **ਪਾਪਤੋ ਅਭਾਯਨਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ, ਏਤਂ** ਦ੍ਵਯਂ **ਅਨ੍ਵਦੇਵ** ਅਨ੍ਵਾਗਤਮੇਵ। **ਅਨੁ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਅਨ੍ਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਸਹੇਵ ਏਕਤੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਏਵਂ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਵੀਮਂਸਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਆਧਿਪਚ੍ਚਾਕਾਰਵਸੇਨ ਚ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦ੍ਵੀਹੇਵਾਤਿ ਚ ਅਵਧਾਰਣਂ ਆਧਿਪਚ੍ਚਾਕਾਰਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ।

ਲਜ੍ਜਨਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਾਤਿ ਪਾਪਤੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਾ। **ਭਾਯਨਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਸਨਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪੇ। ਵਿਦਤਿ, ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਵਾ **ਵਿਜ੍ਜਾ। ਵਿਦ੍ਦਸੂ**ਤਿ ਚ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ "**ਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋਤਿ ਵਿਦੁਨੋ**"ਤਿ। **ਯਾਥਾਵਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਂਕਿਲੇਸਤੋ **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਨ ਏਕਤੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ** ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਨੇਕਰੂਪਤ੍ਤਾ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਕਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ** ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਤਾਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸਰੂਪਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਏਕਾ ਏਵ ਹਿ ਵਿਰਤਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਿਰਤੀਨਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾ ਏਕਾ ਏਵ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਰਿਜਾਨਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਖੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਅਟ੍ਠਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕੇ ਮਗ੍ਗੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕੇ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਨ੍ਤੇ।

ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। **ਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਸਲ਼ਾਯਤਨਸੁਤ੍ਤੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਏਵ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨਾ''ਤਿ, **ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ**। ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿ ਹਿ ਵਚਨਂ ਤਦਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਿਰਤੀਨਂ ਅਭਾਵਂ ਞਾਪੇਤਿ,

ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਰਤਿ ਅਨਿਯਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋ**, ਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਵਿਰਤੀਨਂ ਅਭਾਵੋ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਮਗ੍ਗਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਵਾਰੋ ਆਗਤੋਤਿ ਆਹ "**ਯਮ੍ਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ। "**ਏਕਂ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕਾਲੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਕਾਲੇ । ਤੇਨ ''ਏਕਂ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਕਿਚ੍ਚਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਰਤਿਉਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਦੀਨਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਮਗ੍ਗਸਮਯੇ ਪਜਹਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ ''ਪਞ੍ਚ ਕਾਰਕਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਹਿ ਵਿਰਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਏਤਾਨਿ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ। **ਵਿਰਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਰਮਣਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਕਾਰਾਪਕਭਾਵੇਨ, ਕਤ੍ਤੁਭਾਵੇਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ।

ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਪੂਰਤੀਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਹਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਪੂਰਤਿ ਨਾਮ ਤੇਹਿ ਵੀਰਿਯਾਦਿਕੇਹਿ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਤਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਏਕਂ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਮਂ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਇਮਾਨੇਵ ਪਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਕਾਰਾਪਕਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭਂ॰ ੪੯੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਲੋਕਿਯਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਰਤਿ ਪਨ ਅਨਿਯਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਛਅਙ੍ਗਿਕੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਯਿਦਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਵਾਰਦੇਸਨਾਯ ਕਾਰਣਕਿਤ੍ਤਨਮਗ੍ਗੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਯਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਕਾ ਦਸ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਕੁਸਲਾ ਚ ਦਸਾਤਿ ਵੀਸਤਿ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਯਾ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਕਾ ਦਸ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੁਸਲਾ ਚ ਦਸਾਤਿ ਵੀਸਤਿ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਯਾ ਮਹਾਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਮਹਾਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਮਿਸ੍ਸਕੋਵ ਕਥਿਤੋ** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸਪਿ ਇਧ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਕੋਸਲਸਂਯੁਤ੍ਤੇਪਿ ਇਧ ਚ ਥੇਰੇਨ ''ਉਪਡ੍ਢਮਿਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮਾ ਹੇਵਂ ਆਨਨ੍ਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ''ਸਕਲਮੇਵਿਦਂ ਆਨਨ੍ਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਗਤਂ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਕੋਸਲਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਕੋਸਲਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵਾ**"ਤਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਸਾਵਕਬੋਧਿ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਯੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਞਾਣਂ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਂ, ਤਂ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨਂ ਤਤ੍ਥਪਿ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਏਵ ਸਵਿਸੇਸਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਤ੍ਤਂ, ਨ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਸਾਵਕ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯਾ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੋ ਇਧ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਸਕਲਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਦ੍ਧਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, "**ਸਕਲਮ੍ਪਿ ...ਪੇ॰... ਲਬ੍ਭਤੀ**"ਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਨਾਞ੍ਞਾਸਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਾਵਕਵਿਸਯੇਪਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸਿਕਤ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਪਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਿਕਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਾਸੀ**"ਤਿ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ''ਸਕਲਮਿਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਵੋਚ।

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਵਲ਼ਵਾਭਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਲ਼ਵਾਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ “**ਚਤੂਹਿ ਵਲ਼ਵਾਹਿ ਯੁਤ੍ਤਰਥੇਨਾ**”ਤਿ। **ਯੋਧਰਥੋ**ਤਿ ਯੋਧੇਹਿ ਯੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥੰ ਆਰੋਹਿਤਬ੍ਬਰਥੋ। **ਅਲਙ੍ਕਾਰਰਥੋ** ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੇਸੁ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤੇਹਿ ਆਰੋਹਿਤਬ੍ਬਰਥੋ। **ਘਨਦੁਕੂਲੇਨ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ**ਤਿ ਰਜਤਪਟ੍ਟਵਣ੍ਣੇਨ ਸੇਤਦੁਕੂਲੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤੋ। ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਇਧ ਪਰਿਵਾਰਸਦ੍ਦੋ। **ਰਜਤਪਨਾਲ਼ਿਸੁਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ** ਸੇਤਭਾਵਕਰਣਤ੍ਥੰ।

ਛਨ੍ਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਮਾਸਾਨਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਏਕਵਾਰੰ ਨਗਰੰ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਚਾਰਿਤ੍ਤੰ। **ਨਗਰਤੋ ਨ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਗਰਤੋ ਬਹਿ ਨ ਗਤਾ। ਮਙ੍ਗਲਵਚਨੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਮਙ੍ਗਲਿਕਾ,** ਸੁਵਤ੍ਥਿਵਚਨੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਸੋਵਤ੍ਥਿਕਾ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਥੁਤਿਮਾਗਧਵਨ੍ਦਿਕਾਚਰਿਯਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੁਕਪਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨਿ** ਵਣ੍ਣਤੋ।

ਵਣ੍ਣਗੀਤਨ੍ਤਿ ਥੁਤਿਗੀਤੰ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੰ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤੰ ਯਾਨੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਾਨੰ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾਨੰ ਯਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਯਾਨੰ। ਵਿਜਿਤਤ੍ਤਾ** ਵਿਸੇਸੇਨ ਜਿਨਨਤੋ। **ਰਾਗਂ ਵਿਨਯਮਾਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਰਾਗਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਨਯਵਸੇਨ ਵਿਨੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚੰ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ। ਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਪਨੇਨੇਵ ਹਿ ਸਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ।

ਧੁਰਨ੍ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯੁਗੇ ਯੁਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। **ਈਸਾ**ਤਿ ਯੁਗਸਨ੍ਧਾਰਿਕਾ ਦਾਰੁਯੁਗਲ਼ਾ। ਯਥਾ ਵਾ ਬਾਹਿਰੰ ਯੁਗੰ ਧਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਠਿਤਾਯ ਏਵ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ, ਏਵਂ ਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਬਲੇਨ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯੁਗੇ ਥਿਰੰ ਧਾਰੇਤਿ, ਤੇਹੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਰਥਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨੰ। **ਹਿਰਿਗ੍ਗਹਣੇਨ** ਚੇਤ੍ਥ ਤੰਸਹਚਰਣਤੋ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤੰਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦ੍ਧਿ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨਾਲ਼ਿਯਾ ਮਿਨਮਾਨੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਮਿਨਾਤੀਤਿ **ਮਨੋ**। ਕਤਰੰ ਪਨ ਤੰ ਮਨੋ, ਕਥਞ੍ਚਸ੍ਸ ਯੋਤ੍ਤਸਦਿਸਤਾਤਿ ਆਹ “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਯੋਤ੍ਤੰ ਵਿਯਾਤਿ ਯੋਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਲੋਕਿਯਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਞਾਸ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਏਕਾਬਦ੍ਧੇ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤੇ ਪਨ ‘‘ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਙ੍ਗਵਸੇਨ **ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੰ ਆਹ। **ਅਤਿਰੇਕਸਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਤੇ ਏਵ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵੇਹਿ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਚ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤਿਰੇਕਸਟ੍ਠਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ। **ਏਕਾਬਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਏਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਆਬਦ੍ਧੇ। **ਏਕਸਙ੍ਗਹੇ**ਤਿ ਤਥੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਏਕਸਙ੍ਗਹੇ ਕਰੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਭਾਵੇਨ ਆਰਕ੍ਖੰ ਸਾਰੇਤੀਤਿ **ਆਰਕ੍ਖਸਾਰਥੀ। “ਯਥਾ ਹਿ ਰਥਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਾਰਥੀ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯੋਗ੍ਗਿਯੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਧੁਰੰ ਵਾਹੇਤਿ** ਯੋਗ੍ਗੇ। **ਯੋਜੇਤਿ** ਯੋਗ੍ਗੇ ਸਮਗਤਿਯਞ੍ਚ। **ਅਕ੍ਖੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਤਿ** ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ। **ਰਥੰ ਪੇਸੇਤਿ** ਯੋਗ੍ਗਚੋਦਨੇਨ। **ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੇ ਕਰੋਤਿ** ਗਮਨਵੀਥਿਯੰ ਪਟਿਪਾਦਨੇਨ ਸਨ੍ਨਿਯੋਜੇਤਿ। **ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਆਰਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਸਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਗਤਿਯੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯੋ, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ। **ਸਮਨ੍ਵੇਸਤੀ**ਤਿ ਗਵੇਸਤਿ।

ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਟਿਮੁਖੰ ਸਮ੍ਪਾਪਨੇ ਰਥੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਰਥੋ**। ਪਰਿਕਰੋਤਿ ਵਿਭੂਸਯਤੀਤਿ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ,** ਵਿਭੂਸਨੰ, ਸੀਲਞ੍ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਭੂਸਨਟ੍ਠਾਨਿਯੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਲਙ੍ਕਾਰੋ**”ਤਿ, ਸੀਲਭੂਸਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ। ਵਿਧਿਨਾ ਈਰੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਵੀਰਿਯੰ,** ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ। ਸਮੰ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਧਿਯਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਧੁਰਞ੍ਚ ਤੰ ਸਮਾਧਿ ਚਾਤਿ ਧੁਰਸਮਾਧਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਧੁਰਸਮਾਧਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਪੇਕ੍ਖਾਧੁਰਸਮਾਧਿ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਧੁਰਸਮਾਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਬਜਞ੍ਜਨੰ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਧੁਰਸਮਾਧਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਯੋਗਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯ। **ਅਨਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਪਟਿਪਕ੍ਖਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਲੋਭਸਙ੍ਖਾਤਾ**”ਤਿ। **ਪਰਿਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰੋ, ਪਰਿਚ੍ਛਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮੇਤ੍ਤਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ **ਕਰੁਣਾ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ**ਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਉਪਚਾਰੋ। ਦ੍ਵੇਪਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਾ ਵਿਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਰਥੇ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇ ਰਥੇ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਰਥੋ ਚ ਮਗ੍ਗਰਥੋ ਚਾਤਿ **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਰਥੋ,** ਏਵਂ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਰਥੇ ਠਿਤੋ”**ਤਿ। **ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਚਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਟਿਮੁਕ੍ਕਚਮ੍ਮਂ। **ਨ ਨਂ ਤੇ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਚਨਪਥਾ ਨ ਨਂ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਭੇਦਨਵਸੇਨ ਨ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਰਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਯੋਜਿਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਭਙ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤ੍ਤਨੇ ਪੁਰਿਸਕਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਰਹਿਤਂ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸੇਟ੍ਠਯਾਨਂ,** ਨਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਸਦਿਸਨ੍ਤਿ **ਅਸਦਿਸਂ**। ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ **ਧੀਰਾ ਪਣ੍ਡਿਤਪੁਰਿਸਾ ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਨਿਯਜਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ**। ‘‘ਜਯਂ ਜਯ’’ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾਯਂ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਜਿਨਨ੍ਤਾ ਜਿਨਨ੍ਤਾ”**ਤਿ।

ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫-੬. ਨਿਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ। **ਤੇਨ** ਨਿਯਮੇਨ ਅਵਧਾਰਣੇਨ – **ਅਞ੍ਞਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ** ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨਿਯਜਾਨਿਕਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ‘‘ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਕਥਿਤਂ**। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਗਹਿਤੇ ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਗਹਿਤੋ ਏਵਾਤਿ **“ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ** ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ ‘‘ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ’’ਤਿਆਦੀਹਿ ਯਦਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮ੍ਪਿ। ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਏਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **“ਇਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨ”**ਨ੍ਤਿ।

ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਦੁਤਿਯਅਞ੍ਞਤਰਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਰਾਗਵਿਨਯਾਦਿਪਦੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯਜ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾਪਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਬੁਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਖੋ ਏਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ‘‘ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਰਾਗਾਦਿਕੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਿਨੇਤਿ, ਆਸਵਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੇਪੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਂ **“ਰਾਗਵਿਨਯੋਤਿਆਦਿ ਨਾਮਮੇਵਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕੁਸਲਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਤਂ ਅਵੋਚਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਇਧ ਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ ਦੀਪਿਤਂ, ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਪਿ ਏਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਦੁਤਿਯਅਞ੍ਞਤਰਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮. ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਪੁਨ ਅਪਰੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਿਭਜਿਤੁਕਾਮੋ**। ਉਗ੍ਗਹਧਾਰਣਪਰਿਚਯਞਾਣਾਨਿਪਿ ਸਵਨਞਾਣੇ ਏਵ ਅਵਰੋਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **“ਸਵਨਸਮ੍ਮਸਨਪਟਿਵੇਧਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਟ੍ਠਂ ਕਨ੍ਤਂ ਮਨਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗੇਸੁ ਨਿਨ੍ਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਂ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਭਾਵੋ ਏਵ ਚ ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਕਰਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਕੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸੋ ਏਵ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੋ ਤੇਸਂ ਸਮਾਗਮੋਤਿ **ਏਕਾਭਿਸਮਯੋ**।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ, ਯੋਗਿਨੋ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੇਚਿ ''ਲੋਕਿਯਞਾਣਮ੍ਪਿ ਪਟਿਵੇਧੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਬੋਧਭਾਵਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਉਗ੍ਗਹਾਦਿਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਪਟਿਵੇਧੋਵ, ਨ ਚ ਸੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋਤਿ? ਤਂ ਨ, ਕੇਵਲੇਨ ਪਟਿਵੇਧ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਗ੍ਗਹਾਦਿਪਟਿਵੇਧਾਨਂ ਅਵਚਨੀਯਤ੍ਤਾ, ਪਟਿਵੇਧਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਉਗ੍ਗਹਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਞਾਣਂ ''ਪਟਿਵੇਧੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਪਟਿਵੇਧਤ੍ਤਾ, ਪਟਿਵੇਧਭੂਤਮੇਵ ਪਨ ਞਾਣਂ ਉਜੁਕਂ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ। **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਵੇਧੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧਮਾਹ। **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਂ। ਉਗ੍ਗਹਾਦੀਹਿ ਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ **ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**।

ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾਤਿ ਅਨਧਿਗਤਞਾਣੇਨ ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਦਟ੍ਠਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਾਕਟਾਨਿਪਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਂ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ। **ਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾ, ਵਾਯਾਮੋ ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਰਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤਂ ਦੁਕ੍ਕਰਤਰਤਞ੍ਚ ਉਪਮਾਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਭਵਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਯਥਾ ਪੁਰਿਮਂ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ ਵਿਯ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਪਾਕਟਤਾਯ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ ਉਗ੍ਗਹਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਮੇਵ ਤਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ** ਏਕਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

ਕਾਮਪਚ੍ਚਨੀਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਕਾਮਾਨਂ ਉਜੁਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵੇਨ। **ਕਾਮਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। **ਕਾਮਂ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਾਮਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਦਂ, ਕਾਮਸ੍ਸ ਪਦਨ੍ਤਿ **ਕਾਮਪਦਂ,** ਕਾਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਸ੍ਸ ਘਾਤੋ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ, ਤਂ **ਕਾਮਪਦਘਾਤਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਮਵੂਪਸਮਾ**"ਨ੍ਤਿ। ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ **ਕਾਮਵਿਵਿਤ੍ਤਂ**। ਸੋ ਏਵ ਚ ਨੇਸਂ ਅਨ੍ਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਕਾਮਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿ। ਕਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤੀਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮੋ, ਸੋ ਏਵ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਿਭਾਵੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਕਾਮਪਚ੍ਚਨੀਕਟ੍ਠਾਦਿਕੋ ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਧਾਰਣਵਿਸੇਸੋ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ।

ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬਜਾਪਾਦਪਚ੍ਚਨੀਕਟ੍ਠੇਨ ਵਿਹਿਂਸਾਯ ਪਚ੍ਚਨੀਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿਆਦਿਕਂ ਅਬਜਾਪਾਦਾਵਿਹਿਂਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਣਵਿਧਿਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਬਜਾਪਾਦਅਵਿਹਿਂਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇ ਏਵ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਕਾਮ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਿਰਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਦਿਸਞ੍ਞਾਨਂ। **ਨਾਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਖਣਿਕਤ੍ਤਾ। **ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਸ੍ਸ। ਭੂਮਿਲਦ੍ਧਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਪਦਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਕਾਰਣੁਪਚ੍ਛੇਦਤੋ। **ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਾਧਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਆਯਤਿਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਾਧਨਵਸੇਨ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਯ **ਏਕੋਵ ਕੁਸਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ**।

ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੂਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੋ ਨਾਮ ਆਹਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋਤਿ ਆਹ "**ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੇਸਨਾਯ ਪਹਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋਤਿ ਆਹ "**ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਸਤ੍ਥੇਨ ਆਜੀਵੇਨਾ**"ਤਿ। ਕਮ੍ਮਪਥਪਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ "**ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਕਮ੍ਮਪਥਪਤ੍ਤਾਯ ਹਿ ਅਨੇਸਨਾਯ ਸੋ ਪਦਘਾਤਂ ਕਰੋਤਿਯੇਵ।

ਤਥਾਰੂਪੇ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਏਵ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸਪਿ ਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ। **ਵੀਰਿਯਚ੍ਛਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਕਾਮਤਾਛਨ੍ਦਂ। ''ਛਨ੍ਦਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਪਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕੁਸਲਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਛਨ੍ਦਤਾਯ ਧੁਰਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹਤਾਯ

ਛਨ੍ਦਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੀਰਿਯੰ – ‘‘ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਛਨ੍ਦਤਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੬) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ **ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਰੋਤਿ। ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਭੂਤਵੀਰਿਯੰ।

ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨਾਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ। **ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਧਾਨਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ। **ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸੁਭਸੁਖਨਿਚ੍ਚਅਤ੍ਤਗਾਹਵਿਧਮਨਵਸੇਨ ਅਸੁਭਦੁਕ੍ਖਾਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤਸਾਧਨਵਸੇਨ।

ਅਯਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਸਦਿਸਾਸਦਿਸਤਾਵਿਸੇਸੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਏਤ੍ਥ ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਬ੍ਬਭਵਗ੍ਗਾ ਝਾਨਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਸਦਿਸਤਾ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ‘‘ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥੰ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **“ਏਤ੍ਥਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤੰਝਾਨਿਕਾ**ਵਾਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਯੰ ਝਾਨੰ ਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭੂਤੰ, ਤੰਝਾਨਿਕਾਵ **ਅਸ੍ਸ** ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿਪਿ **ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ** । **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ। **ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਨਿਯਮੇਤਿ** ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਸਿਤਖਨ੍ਧੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯੋ ਨਿਯਮੇਤਿ** ਪਾਦਕਸਮ੍ਮਸਿਤਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਭੇਦੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਮੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਵਿਸੇਸੰ ਨਿਯਮੇਤਿ, ਤਤੋ ਦੁਤਿਯਾਦਿਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨੰ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਅਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਵਿਰਾਗਭਾਵਤੋ ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਅਤਬ੍ਭਾਵਤੋ ਤੀਸੁਪਿ ਵਾਦੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ ਨਿਯਮੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਯਮੇਨੇਵ ਹਿ ਪਠਮਵਾਦੇਪਿ ਅਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਾਦਿਪਾਦਕਾਪਿ ਮਗ੍ਗਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤਰੇਹਿ ਚ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨੇਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਯਮੇਹਿ ਤੰਤੰਝਾਨਿਕਾਵ। ਏਵੰ ਸੇਸਵਾਦੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਯਮੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯਵਾਦੇ ਤੰਤੰਝਾਨਿਕਤਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤਸਙ੍ਖਾਰਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਯਮੇਹਿ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤੰਤੰਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਝਾਨਙ੍ਗਾਦਿਨਿਯਮੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਰੋਤੀਤਿ ਏਵੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਯਮੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵਾਦੇ ਪਾਦਕਸਮ੍ਮਸਿਤਜ੍ਝਾਨੁਪਨਿਸ੍ਸਯਸਬ੍ਭਾਵੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਹੋਤੀਤਿ **“ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯੋ ਨਿਯਮੇਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **“ਤੇਸੰ ਵਾਦਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ…ਪੇ॰… ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ।

ਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸੂਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯. **ਸੂਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਲਿਯਵਾਦੀਨੰ ਵਾਲਮਾਹ। ਸੋ ਹਿ ਨਿਕਨ੍ਤਕਸਦਿਸੋ ਪਟਿਮੁਖਗਤੰ ਹਤ੍ਥੰ ਵਾ ਪਾਦੰ ਵਾ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੇਦੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੰ **ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤੰ** ਨਾਮ, ਤਥਾ ਅਟ੍ਠਪਿਤੰ **ਮਿਚ੍ਛਾਪਣਿਹਿਤੰ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਿਚ੍ਛਾਪਣਿਹਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਪਞ੍ਞਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਠਪਨੰ ਨਾਮ – ‘‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਪਨ ਕਮ੍ਮੰ ਇਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਪਕਪ੍ਪਨੰ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨੰ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾਠਪਨੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਮਗ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ** ਮਗ੍ਗੇ ਏਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਞਾਣੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣੰ ਮਗ੍ਗੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ਤਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ‘‘ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋ**। ਛਵਿਭੇਦਸਦਿਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭੇਦੋ, ਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦਸਦਿਸੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸੂਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਨਨ੍ਦਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. **ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ** ਵਤ੍ਥਚ੍ਛਾਦਿਯਾ ਛਨ੍ਨਙ੍ਗਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ, ਨ ਨਗ੍ਗਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵਿਹਾਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਵਿਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. **ਅਡ੍ਢਮਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਕਾਲੰ ਪਟਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੰ ਧਮ੍ਮਚਿਨ੍ਤਾਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਲੀਯਿਤੁੰ। **ਵਿਨੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਨਯੇਨ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਨਤਾਯ। **ਅਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਤੋ ਅਪੇਤਿ। **ਸੂ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ।

ਪਦੇਸੇਨਾਤਿ ਏਕਦੇਸੇਨ। ਸਹ ਪਦੇਸੇਨਾਤਿ **ਸਪਦੇਸੋ**। ਸ੍ਵਾਯੰ ਸਪਦੇਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਵਸੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵੇਦਨਾ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ “**ਖਨ੍ਧਪਦੇਸੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤੰ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਪਦੇਸਾਦਿਕੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ। “**ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ “**ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਆਹ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਇਧ ਸਮ੍ਮਸਨੰ ਨਾਮ, ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਸਨੰ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ ਏਵ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਅਞ੍ਞਭੂਮਿਕਾਪਿ ਵੇਦਨਾ ਅਞ੍ਞਭੂਮਿਕਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ**”ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦਿਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ** ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ।

ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਾਨੇਵ ਅਨਵਸੇਸਾਨੇਵ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਪਦੇਸੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ। **ਠਾਨੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤੇ ਓਕਾਸੇ। **ਸਾ ਸਾ ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਆਯਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਏਕਦੇਸਭੂਤੰ ਵੇਦਨੰਯੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਞਾਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਚ। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਹਿ ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਾਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਧਮ੍ਮਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾ ਵਿਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਤੋ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾ ਦੇਵਸਿਕੰ ਵਲ਼ਞ੍ਜਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਾਮੰ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਵਸੇਨਪਿ ਜਾਤਾ ਏਵ, ਵੇਦਨਾਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਤੋ **ਵੇਦਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਜਾਤਾ**। ਕਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਜਾਤਾਤਿ? ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਞਾਣਪਦਸ੍ਸ ਅਨੁਰਵਿਭਾਗਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸੰ ਵੇਦਨਾਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਸਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਚ ਤਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਤਯਿਦੰ ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ – ‘‘ਯੇਨ ਸ੍ਵਾਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਵੋਚ।

ਅਕੁਸਲਾਵਾਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤ-ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨ-ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰ-ਮੁਸਾਵਾਦ-ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪ-ਅਭਿਜ੍ਝਾ-ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਤੰਤੰਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਚ ਅਕੁਸਲਾ ਵੇਦਨਾ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਦੇਵਕੁਲਾਦੀਸੁ** ਦੇਵਪੂਜਤ੍ਥੰ, ਸਬ੍ਬਜਨਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥੰ ਵਾ **ਮਾਲਾਵਚ੍ਛੰ ਰੋਪੇਨ੍ਤਿ।** **ਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨ-ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰ-ਮੁਸਾਵਾਦ-ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ-ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਪਚੁਰਤ੍ਤਾ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਚ “**ਭਵਨ੍ਤਰਗਤਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਇਤਿ ਨੇਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ। ਤੇਨ ਯਥਾ ਫਰੁਸਵਾਚਾਵਸੇਨ, ਏਵੰ ਤਦਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ ਅਕੁਸਲਵੇਦਨਾਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਯਥਾਰਹੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ

ਯਥਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵੇਦਨਾ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਚ ਵਸੇਨ ਯਥਾਰਹੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਏਵੰ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਛਨ੍ਦਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦਸਹਿਤੋ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਛਨ੍ਦੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ “**ਛਨ੍ਦਪਚ੍ਚਯਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਛਨ੍ਦਪਚ੍ਚਯਾ ਅਟ੍ਠਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤੋਵ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਵਿਤਕ੍ਕਪਚ੍ਚਯਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵੇਦਨਾਵਾ**”ਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਪਚ੍ਚਯਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵੇਦਨਾਯ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ “**ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਉਪਰਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਏਵੰ **ਸੇਸਾ ਛ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੇਦਨਾ**।

ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕਸਞ੍ਞਾਨੰ। **ਅਵੂਪਸਮੇ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵੂਪਸਮਿਤੇ। ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਹਿ ਤੇਸੰ ਸਹਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਅਟ੍ਠਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਏਵ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਛਨ੍ਦਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਛਨ੍ਦਮਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵੂਪਸਮੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵੇਦਨਾ**ਵ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਛਨ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਵੂਪਸਮੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵੇਦਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ** ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵੇਦਨਾਗਹਣੇਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵੂਪਸਮੇ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕਸਞ੍ਞਾਨੰ ਵੂਪਸਮੇ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਵੇਦਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ**। ਭਵਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਹਿ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਹੇਟ੍ਠਾ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯਾ**”ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਵਿਨਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੰ ਅਤ੍ਥਾਪਨ੍ਨੰ ਕਤ੍ਵਾ “**ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਆਯਮੇਤਿ ਫਲੇਨ ਮਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਆਯਾਮੋ,** ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋਤਿ ਆਹ “**ਅਤ੍ਥਿ ਆਯਾਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਵੀਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਧਿਗਮਕਾਰਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਠਾਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ – “**ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ ਕਾਰਣੇ**”ਤਿ। **ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤੰ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਠਾਨੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਾਨਪਚ੍ਚਯਾ**”ਤਿ। **ਚਤੁਮਗ੍ਗਸਹਜਾਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ‘‘ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਗਹਿਤਭਾਵਮੇਵ ਜੋਤੇਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਚਤੁਮਗ੍ਗਸਹਜਾਤਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵੇਦਨਾਤਿ ਭੂਤਕਥਨੰ ਵਿਸੇਸਨੰ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵੇਦਨਾਤਿ ਪਠਮੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ, ਪਚ੍ਛਾ ਚਤੁਮਗ੍ਗਸਹਜਾਤਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਠਮਵਿਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਿਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵੂਪਸਮਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵੂਪਸਮੋ**। ‘‘ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵੂਪਸਮੋ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਤਿਦੂਰੇਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਵਿਪਾਕਵੇਦਨੰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। “**ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**”ਤਿ ਅਤਿਦਿਸਿਤ੍ਵਾਪਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਾਤੁੰ “**ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਏਵ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਚ੍ਛਿਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ ਸਰੂਪਤੋਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਛਨ੍ਦਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਵੁ**ਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇ**ਵ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ।

ਦੁਤਿਯਵਿਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੭. ਸੇਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩-੧੭. ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਨੰ ਸਿਕ੍ਖਨੰ ਸੀਲੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਿਕ੍ਖਨਸੀਲੋ**। ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿਪਿ ਵਾ **ਸੇਕ੍ਖੋ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਕ੍ਖੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੬)।

ਤੀਹਿ ਫਲੇਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ। ਸਾਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਿਕ੍ਖਾਪਿ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭਾਵਤੋ, ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਨਾਮ। **ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ।

ਸੇਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਿਹਾਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧-੩੦. ਮਿਚ੍ਛਾਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਯਾਥਾਵਸਭਾਵਂ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਸਭਾਵਂ। **ਸਮ੍ਮਾਸਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਥਾਵਸਭਾਵਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਸਭਾਵਂ। **ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਹੇਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਧਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਤ੍ਥਕੋਤਿ ਆਹ – "**ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕਰਣਹੇਤੂ**"ਤਿ। ਞਾਯਤਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਞਾਯੋ**। ਸੋ ਏਵ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਾਤਤੋ ਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਆਹ – "**ਞਾਯਂ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਸਭਾਵੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਞ੍ਞਾਣੇ**"ਤਿ। **ਮਿਚ੍ਛਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਹੋ ਮਯਾ ਕਤਂ ਸੁਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੋ। ਗੋਸੀਲਗੋਵਤਾਦਿਪੂਰਣਂ ਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਗਣ੍ਹਤੋ **ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਦੀਹਿ ਵਿਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਏਵਂ **ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਥਿਤਂ। ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਨਿਗਮਿਤੋ ਚ ''ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਥਾਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸੀਸੇਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਤਿ ਆਹ "**ਧਮ੍ਮੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਧਮ੍ਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ**"ਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਕੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ। ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ** ਨਾਮ, ਖੀਣਾਸਵੋ **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ। ਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਿਯੋ**ਤਿ ਸੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ। **ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਉਪੇਚ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਨਿਸਾ, ਪਚ੍ਚਯੋ, ਏਕਸ੍ਸ ਸ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਸਉਪਨਿਸਂ ਸਪਚ੍ਚਯ**"ਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਕਰਣਤੋ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ,** ਪਰਿਵਾਰੋਤਿ ਆਹ – "**ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਸਪਰਿਵਾਰ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚ ਸਪਚ੍ਚਯਤਾ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨੇ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇ ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨੇ ਚ ਸਪਰਿਵਾਰਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧-੪੦. ਅਯਾਥਾਵਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਯਥਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿਪਿ ਫਲੇਪਿ ਅਯਾਥਾਵਵਤ੍ਥੁਸਾਧਨਤੋ। **ਏਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਕਥਿਤਂ** ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਏਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਕਥਿਤਂ** ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਵਸੇਨ। ਸਂਸਾਰਮਹੋਘਸ੍ਸ ਪਰਤੀਰਭਾਵਤੋ ਯੋ ਨਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਪਾਰੇਤਿ ਗਮੇਤੀਤਿ ਪਾਰਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਤਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਰਨ੍ਤਿ ਅਪਾਰਂ, ਸਂਸਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਅਪਾਰਾਪਾਰਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਾਰਙ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖੇ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਯੇਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੇਕ੍ਖੇ। **ਯੇਪਿ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ। **ਪਾਰਗਾਮਿਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਿਕਾਲਵਾਚੀਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤੀਰਨ੍ਤਿ ਓਰਿਮਤੀਰਮਾਹ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਵਟ੍ਟਮੇਵ ਅਨੁਧਾਵਤੀ**"ਤਿ। ਏਕਨ੍ਤਕਾਲਕਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਤੋ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਕਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਵੋਦਾਨਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਤੋ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਸੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਕਿਲੇਸਮਾਰ-ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰ-ਮਚ੍ਚੁਮਾਰਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਓਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਟ੍ਟਂ, ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਤਾਯ ਅਨੋਕਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਓਕਾ ਅਨੋਕਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਮਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਾ, ਸਮਣਾਨਂ ਭਾਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਨ ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤ੍ਥਨ੍ਤਿ** ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞੇਨ** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ। **ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਦੋਸਕ੍ਖਯੋ ਮੋਹਕ੍ਖਯੋ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ** ''ਰਾਗਕ੍ਖਯੋ''ਤਿ। ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ।

ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧-੪੮. ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਂਸਾਰਦ੍ਧਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ **ਤ੍ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ – ''ਘਤਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਸੀਹਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਯਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਪਰਿਞ੍ਞੇਯਪਰਿਜਾਨਨਕਿਚ੍ਚੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਸਿਦ੍ਧਿ ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ''ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ''ਹਿਮਸਨ੍ਤਿ ਸੂਰਿਯਂ ਉਗ੍ਗਮੇਤੀ''ਤਿ। **ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ । ਤੇਸਂ ਫਲਂ ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਆਹ – "**ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਕਥਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨਤੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਇਧ ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ – "**ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਕਥਿਤਾ**"ਤਿ। **ਸੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਰਾਗ-ਵਿਰਾਗ-ਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨ-ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤ-ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ- ਆਸਵਕ੍ਖਯ-ਵਿਜ੍ਜਾ-ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ-ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ-ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ-ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦੇਹਿ।

ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸੂਰਿਯਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯-੬੨. ਯਥਾ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਂ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਸ੍ਸਾਤਿ ਸਦਿਸੂਪਮਾ **ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ**। ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਰਿਯੋ, **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ** ਵਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ **ਸੂਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵੋ ਵਿਯ** ਤੇਨ ਵਿਧੂਪਨੀਯਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਤੋ। **ਕੁਸਲਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦੋ ਛਨ੍ਦਸਮ੍ਪਦਾ** ਇਤਰਛਨ੍ਦਤੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਕਾਰਾਪਕਅਪ੍ਪਮਾਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਕਾਰਾਪਕਸ੍ਸ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਸਮ੍ਪਦਾਸਦ੍ਦਾ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਆਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਆਕਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ''ਰਾਗਵਿਨਯਪਰਿਯੋਸਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ।

ਸੂਰਿਯਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਏਕਧਮ੍ਮਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩-੧੩੮. ਤਥਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਕਥਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਂ।

ਏਕਧਮ੍ਮਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਪ੍ਪਮਾਦਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਤਥਾਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੯. **ਕਾਰਾਪਕਅਪ੍ਪਮਾਦੋ** ਨਾਮ ''ਇਮੇ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਇਮੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਵਜ੍ਜਨਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ। **ਲੋਕਿਯੋਵ। ਨ** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ **ਏਸਾ**ਤਿ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਪਟਿਲਾਭਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਾਪਨਟ੍ਠੇਨ।

ਤਥਾਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੦. **ਜਙ੍ਗਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਙ੍ਗਲਵਾਸੀਨਂ। **ਜਙ੍ਗਲ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਥਦ੍ਧਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਥਵੀਪਰਿਯਾਯੋ, ਨ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਵਿਦੂਰਦੇਸਵਾਚੀ। ਤੇਨਾਹ – **"ਪਥਵੀਤਲਵਾਸੀਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ **"ਸਪਾਦਕਪਾਣਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮੋਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਓਧਾਨਂ ਉਪਕ੍ਖੇਪ"**ਨ੍ਤਿ, ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੧੦. ਕੂਟਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੧-੧੪੮. ਵਸ੍ਸਿਕਾਯ ਪੁਪ੍ਫਂ ਵ**ਸ੍ਸਿਕਂ** ਯਥਾ ''ਆਮਲਕਿਯਾ ਫਲਂ ਆਮਲਕ''ਨ੍ਤਿ। **ਮਹਾਤਲਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦੇ। **"ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚੀ"**ਤਿ ਪਦੇਹਿ ਇਤਰਾਨਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਿ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ **"ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਸਾਮਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ ਕਤੋ। **"ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ''ਵਤ੍ਥਾਨੀ''ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕੂਟਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਬਲਕਰਣੀਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਬਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੯. ਕਮ੍ਮਾਨਿਯੇਵ **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ** ਯਥਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ। **ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਕਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਹਵਿਪਸ੍ਸਨ"**ਨ੍ਤਿ।

੨. ਬੀਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੦. ਪਞ੍ਚਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹਟ੍ਠੇਨ **ਬੀਜਗਾਮੋ ਨਾਮ। ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਮੂਲਬੀਜਾਦਿ **ਏਵ। ਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਜਾਤਮੂਲਵਨ੍ਤਂ। **ਨੀਲਭਾਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਨੀਲਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ।

੩. ਨਾਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੧. **ਬਲਂ ਗਾਹੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੀਰਬਲਂ ਗਾਹੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਨਾਗਾਨਂ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਬਲਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਸਮ੍ਭੇਜ੍ਜਮੁਖਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ** ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਭੇਦਗਤਮਹਾਨਦੀਨਂ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ। **ਨਾਗਾ ਕਾਯਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਆਭਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਏਵਮੇਵ ਖੋਤਿ ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਮਂ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤਿ। **ਆਗਤੇਸੂ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ।

੫. ਕੁਮ੍ਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੩. **ਨ ਪਤਿਆਵਮਤੀ**ਤਿ ਚ ਨਿਕੁਜ੍ਜਿਤਭਾਵੇਨ ਉਦਕਵਮਨੇ ਘਟੋ, ਨ ਤਂ ਪੁਨ ਮੁਖੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵੇਸੇਤੀ**"ਤਿ।

੭. ਆਕਾਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੫. **ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਤੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਇਜ੍ਝਨੇਨ ਏਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਜ੍ਝਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੮-੯-੧੦. ਪਠਮਮੇਘਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੬-੧੫੮. **ਪਂਸੁਰਜੋਜਲ੍ਲਨ੍ਤਿ** ਭੂਮਿਰੇਣੁਸਹਜਾਤਮਲਂ। **ਵਾਣਿਜਕੋਪਮੇ**ਤਿ ਵਾਣਿਜਕੋਪਮਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ ਚਾਪਿ।

੧੧-੧੨. ਆਗਨ੍ਤੁਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੯-੧੬੦. ਸਹਵਿਪਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਇਜ੍ਝਨੇਨ **ਏਤਂ** ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਰਿਜਾਨਨਾਦੀਨਂ ਇਜ੍ਝਨਂ **ਵੁਤ੍ਤਂ** ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨਂ ਵਿਸਯਆਦਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਾਯ ਸਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ।

ਬਲਕਰਣੀਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਏਸਨਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਏਸਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੧. **ਕਾਮਾਨਨ੍ਤਿ** ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮਾਨਂ। ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਪਿ ਹਿ ਕਾਮਿਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਚ ਅਧਿਕਰਾਗੇਹਿ ਏਸਨੀਯੋ। **ਭਵਾਨਨ੍ਤਿ** ਤਿਣ੍ਣਂ ਗਤੀਨਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

੨-੧੧. ਵਿਧਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੨-੧੭੧. ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂਤਂਵਿਭਾਗੇਨ ਧੀਯਨ੍ਤਿ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਧਾ**, ਮਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਮਾਨਟ੍ਠਪਨਾ ਵਾ। **ਨੀਹਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤਿ।

ਏਸਨਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਓਘਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਓਘਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੨-੧੭੩. ਵਟ੍ਟੇ ਓਹਨਨ੍ਤਿ ਓਸੀਦਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਘਾ। ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇ**ਤਿ ਰੂਪਭਵੇ ਚ ਅਰੂਪਭਵੇ ਚ ਰੂਪਾਰੂਪਤਣ੍ਹੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ। ਯੋਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਯੋਗੋ**।

੩-੪. ਉਪਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੪-੧੭੫. ਕਾਮਨਵਸੇਨ ਉਪਾਦਿਯਨਤੋ **ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਕਾਮਗ੍ਗਹਣ**”ਨ੍ਤਿ। **ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ। **ਘਟਨਪਬਨ੍ਧਨਕਿਲੇਸੋ**ਤਿ ਹੇਤੁਨਾ ਫਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟੇਨ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸਞ੍ਞਿਤਸ੍ਸ ਘਟਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੋ। **ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਦਿਟ੍ਠਿ** ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਗਾਹੋ।

ਉਪਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੧੦. ਅਨੁਸਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੬-੧੮੧. **ਥਾਮਗਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਥਿਰਭਾਵੂਪਗਮਨਭਾਵੇਨ। **ਥਾਮਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਕਾਮਰਾਗਾਦੀਨਂਯੇਵ ਆਵੇਣਿਕੋ ਸਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਕਾਮਰਾਗੋ**ਵਾਤਿ ਕਾਮਰਾਗੋ ਏਵ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ। ਸੋ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਤਾਯ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ **ਅਨੁਸਯੋ। ਸੇਸੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਦੀਸੁ। ਓਰਮ੍ਭਾਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ ਰੂਪਾਰੂਪਭਾਵਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ** ਯਥਾ ‘‘ਪਚ੍ਛਿਯੋ ਗੋਦੁਹਕੋ’’ਤਿ। ਸਂਯੋਜੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ,** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਯ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗੋ** ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਾਨੀਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਨੁਸਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਓਘਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਗ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਬ੍ਬਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਹਿਮਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੨. ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਬੋਧੰ**, ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚੰ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਬੋਧਿ। ਅਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਾ। ਯਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ**, ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ **ਆਯੂਹਨਾ**। ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ**, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ **ਆਯੂਹਨਾ**। ਲੀਨਵਸੇਨ **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ**, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ **ਆਯੂਹਨਾ**। ਕਾਮਸੁਖਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ**, ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ **ਆਯੂਹਨਾ। ਓਘਤਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) –

> ‘‘ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਵਸੇਸਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਾ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ’’ਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਕਾਰੇਸੁ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਨਨਿਦ੍ਦਾਯ ਉਟ੍ਠਹਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਹਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤਿਆਦੀਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਗ੍ਗਫਲੇਨ ਸਹਗਤਾਨੰ। ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਭਾਵਿਤੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕਥਮਿਦੰ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **‘‘ਯਥਾਹਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਝਾਨਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਬੋਧਿਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਮੁਦਾਯਾਵਯਵਵਿਸਯਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੇਨਙ੍ਗਰਥਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਬੋਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਕਾਰਣਤ੍ਥੋ ਅਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ’’ਤਿ। ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਬੋਧਿ, ਬੋਧਿਯਾ ਏਵ ਅਙ੍ਗਾਤਿ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **‘‘ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ’’**ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਨੰ ਕਾਰਣਾਨੰ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਅਨੁਰੂਪੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਪਟਿਮੁਖੰ ਅਵਿਪਰੀਤੰ ਸਮ੍ਮਾ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਵਤ੍ਥੁਵਿਸੇਸਦੀਪਕੇਹਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗੇਹਿ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਬੋਧਿਸਦ੍ਦੇਹਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਬੁਜ੍ਝਨਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ’’ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਲੀਨਪਤਿਟ੍ਠਾਨ-ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗ-ਉਚ੍ਛੇਦਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯ-ਵੀਰਿਯਪੀਤਿਪਧਾਨ-ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਯੂਹਨਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗ-ਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿ-ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਧਾਨ-ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਸਤਿ ਪਨ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਸੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਸੰਸਾਯੰ। ਪੁਨਦੇਵ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋਪੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਪਸਤ੍ਥੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਚ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’’**ਤਿ। **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਸਵਿਸੇਸਭਾਵੰ ਵਦਤਿ। **‘‘ਏਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੀ’’**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਵੇਕਤ੍ਤਯਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਵੇਕਦ੍ਵਯੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **‘‘ਤੇ ਹੀ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਤਾਵ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੰ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਭਾਵੇਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਛਯਤਾਯ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਹਿਮਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਕਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੩. ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਠਿਤਿ, ਕਾਰਣੰ। ਕਮ੍ਮਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਠਿਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿਕੋ**। ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਾ ਹਿ ਏਕਤ੍ਥਾ। **ਸੁਭਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ। **ਸੁਭਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਭਸ੍ਸ। **ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸੁਭਾਕਾਰੇਨ, ਇਟ੍ਠਾਕਾਰੇਨ ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨਂ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ। **ਅਨੁਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਆਕਙ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਯਭੂਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਤਤੋ ਏਵ **ਉਪ੍ਪਥਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਭੂਤੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇ ਚ ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣੇ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਆਹਾਰਦਸ੍ਸਨਪਾਲ਼ਿ ਉਤ੍ਤਾਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਨੀਵਰਣੇਸੁ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ।

ਪਟਿਘੋਪਿ ਪਟਿਘਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। **ਪਟਿਘਾਰਮ੍ਮਣਂ** ਨਾਮ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ। **ਅਰਤੀ**ਤਿ ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨਾਦੀਸੁ ਅਰਮਣਂ । **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਭਾਵੋ। **ਪਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਦੂਰੇਸੁ, ਵਿਵਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਾ। **ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੂ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਅਰਤਿ** ਰਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। **ਅਰਤਿਤਾ**ਤਿ ਅਰਮਣਾਕਾਰੋ। **ਅਨਭਿਰਤੀ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਤਭਾਵੋ। **ਅਨਭਿਰਮਣਾ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਮਣਾਕਾਰੋ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਾਕਾਰੋ। **ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ।

ਆਗਨ੍ਤੁਕਂ, ਨ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧਂ। **ਕਾਯਾਲਸਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਕਾਯੇ ਅਲਸਭਾਵੋ। **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** ਪਨ ''ਤਨ੍ਦੀਤਿ ਜਾਤਿਆਲਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਦਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਤਿਸੀਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਕੋਚਾਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ** ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੫੭)। **ਤਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਜਾਤਿਆਲਸਿਯਂ। **ਤਨ੍ਦਿਯਨਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਦਿਯਨਾਕਾਰੋ। **ਤਨ੍ਦਿਮਨਕਤਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਦਿਯਾ ਅਭਿਭੂਤਚਿਤ੍ਤਤਾ। ਅਲਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਲਸ੍ਯਂ**। ਆਲਸਜਾਯਨਾਕਾਰੋ **ਆਲਸਜਾਯਨਾ**। ਆਲਸਜਾਯਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਲਸਜਾਯਿਤਤ੍ਤਂ**। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਕਾਯਾਲਸਿਯਂ ਕਥਿਤਂ।

ਕਿਲੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਵਸੇਨ। **ਕਾਯਵਿਨਮਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਰੂਪਤੋ ਨਮਨਾ। **ਜਮ੍ਭਨਾ**ਤਿ ਫਨ੍ਦਨਾ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਮ੍ਭਨਾ **ਵਿਜਮ੍ਭਨਾ। ਆਨਮਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਨਮਨਾ। **ਵਿਨਮਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਨਮਨਾ। **ਸਨ੍ਨਮਨਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਮਨਾ। **ਪਣਮਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਹਿ ਤਨ੍ਤਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤਪੇਸਕਾਰੋ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਂ ਠਪਨਾ। **ਬ੍ਯਾਧਿਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬ੍ਯਾਧਿਤਾ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਕਾਯਫਨ੍ਦਨਮੇਵ ਕਥਿਤਂ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੫੮)।

ਭਤ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋਤਿ ਭਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਲ਼ਾਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਵਤੋ। **ਭਤ੍ਤਮੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਂ। ਅਤਿਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹਿ ਮੁਚ੍ਛਾਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਭਤ੍ਤਕਿਲਮਥੋ**ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿਲਨ੍ਤਭਾਵੋ। **ਭਤ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਦਰਥੋ। ਕੁਚ੍ਛਿਪੂਰਂ ਭੁਤ੍ਤਵਤੋ ਹਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਹਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੋ ਖਿਜ੍ਜਤਿ। **ਕਾਯਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਭਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ।

ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੀਯਨਾਕਾਰੋਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕੋਚਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਭਾਵੋ। **ਗਿਲਾਨੋ**ਤਿ ਅਕਲ੍ਲਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਚਾਹ ''ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਕਲ੍ਲਕੋ''ਤਿ। **ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਨਾਕਾਰੋ। **ਓਲੀਯਨਾ**ਤਿ ਓਲੀਯਨਾਕਾਰੋ। ਇਰਿਯਾਪਥਿਕਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਓਲੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਓਲੀਯਨਾ**"ਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਦਂ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਸਙ੍ਕੋਚਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। **ਥਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਨਾ ਅਸਙ੍ਘਹਨਸਙ੍ਘਹਨਂ। ਥਿਯਨਾਕਾਰੋ **ਥਿਯਨਾ। ਥਿਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਯਿਤਸ੍ਸ ਆਕਾਰੋ, ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚੇਤਸੋ ਅਵੂਪਸਮੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਤਾ ਅਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਕਾਰੋ**"ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਕਾਰੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਹੇਤੁਤਾਯ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮੇਵ।

ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ''ਬੁਦ੍ਧੇ ਕਙ੍ਖਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਅਟ੍ਠਕਙ੍ਖਾਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਬਜਾਪਾਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਨੁ ਅਨੁ ਉਗ੍ਗਹਣਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਙ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨੀਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ''ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਟ੍ਠਾਨੀਯਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਠਾਨੀਯਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਏਵ ਠਾਨੀਯਾ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਟ੍ਠਾਨੀਯਾ**। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤਂ ਉਪਾਦਾਯ "**ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਕਥਿਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਯਥਾ ''ਪਟਿਘਮ੍ਪਿ ਪਟਿਘਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਬਜਾਪਾਦੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਕਥਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸੁਭਮ੍ਪਿ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਕਥਿਤੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। **ਸੇਸਾ** ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਥਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਸਹਜਾਤੇਨ ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਚਾ**"ਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਤਿ ਨਾਮ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੀਯਾ ਨਾਮ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਤਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ **ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾ। ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਾ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੁਖਵਿਪਾਕਾ ਵਿਪਚ੍ਚਨਕਾ। ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਸਭਾਵਤੋ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਫਲਤੋ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਕੁਸਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਾਵਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਗਾਰਯ੍ਹਾ। **ਅਨਵਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਅਗਾਰਯ੍ਹਾ। **ਹੀਨਾ** ਲਾਮਕਾ। **ਪਣੀਤਾ** ਸੇਟ੍ਠਾ। **ਕਣ੍ਹਾ** ਕਾਲ਼ਕਾ ਅਸੁਦ੍ਧਾ। **ਸੁਕ੍ਕਾ** ਓਦਾਤਾ ਸੁਦ੍ਧਾ । **ਪਟਿਭਾਗ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਠਮੇ ਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸਦਿਸਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ, ਦੁਤਿਯੇ ਪਟਿਪਕ੍ਖਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ, ਤਤਿਯੇ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਪਟਿਪਕ੍ਖਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਆਦਿਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯਂ ਧਿਤਿਸਭਾਵਤਾਯ ਧਾਤੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੂਤਿ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭਵੀਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ। ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਂ ਵੀਰਿਯਂ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਵਿਧਮਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਨਿਕ੍ਕਮਧਾਤੂਤਿ ਕੋਸਜ੍ਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਮਤ੍ਤਾਧਿਮਤ੍ਤਤਰਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਧਮਨਸਮਤ੍ਥਂ ਪਟੁਪਟੁਤਰਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਪਰਕ੍ਕਮਧਾਤੂਤਿ ਪਰਂ ਪਰਂ ਠਾਨਂ ਅਕ੍ਕਮਨਤਾਯ ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰ**"ਨ੍ਤਿ।

ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਠਾਨੀਯਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਠਾਨੀਯਾਤਿ **ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੀਯਾ**ਤਿ "**ਪੀਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੀਤਿਪਿ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ''ਪੀਤਿਯਾ ਏਵ ਤਂ ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ। **ਦਰਥਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਦਰਥੋ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹੋ, ਸੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਦਰਥਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ, ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਵੇਦਨਾਦਿਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਵਿਯ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸਪਿ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ, ਤਤੋ ਏਵੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਲਹੁਤਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਦੁਵਿਧਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਸਮਾਹਿਤਾਕਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨੋ ਸਮਥੋਵ **ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ,** ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। ਵਿਵਿਧਂ ਅਗ੍ਗਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਬਜਗ੍ਗੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਰਸੋ ਭਨ੍ਤਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਕਗ੍ਗਭਾਵਤੋ ਬਜਗ੍ਗਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ **ਅਬਜਗ੍ਗੋ,** ਸਮਾਧਿ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਕਾਰਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੋ, ਯੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੋ, ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਸੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ**

ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ”ਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਕਥਿਤਾ** ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸੇਵ ਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। **ਸੇਸਾ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਵ ਸਾਤਿਸਯੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਕਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸੀਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੪. ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗਫਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਸੀਲਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਤਦਞ੍ਞੇ ਚੇਤਨਾਦਯੋ। **ਲੋਕਿਯਂ** ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਂ, ਵਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਰਮਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। ‘‘ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸੀਲਂ ਲੋਕਿਯਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਚਕ੍ਖੁਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਦਸ੍ਸਨਂ। **ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਦਸ੍ਸਨਂ। ਪਜਹਨ੍ਤੋਪਿ ਹਿ ਤੇ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਂ ਪਨ **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਂ**। ਞਾਣੇਨ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਨਂ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਮੇਵ। ਚਕ੍ਖੁਦਸ੍ਸਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ** ਸਵਨਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਨਂ ਪਰਤੋ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਹਪਯਿਰੁਪਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ ਅਞ੍ਞਕਮ੍ਮਤ੍ਥਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਕੇਵਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੇਨੇਵ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ।

ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮ ਗੁਣਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਲਦ੍ਧਓਵਾਦਾਵਜ੍ਜਨਮੁਖੇਨ ਯਥਾਭੂਤਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਞਾਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞੇਸਂਯੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ**ਤਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸਾਸਨਿਕਾਨਂਯੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ। ਤੇਨਾਹ – **“ਅਨੁਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨਾਮਾ”**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇਸੂ**ਤਿ ਸਾਸਨਿਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਤਾਪਸਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦੀਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਤਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਤਾ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ। **ਲਙ੍ਕਾਦੀਪੇ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਸੀਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ। ਨ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਦੀਪਪਟਿਲਦ੍ਧਾ, ਅਥ ਖੋ ਦੀਪਨਿਵਾਸਿਆਚਰਿਯਪਟਿਲਦ੍ਧਾ। **ਮਹਿਨ੍ਦ...ਪੇ॰... ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਨਾਮ** ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਤਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਾਤਿ।

ਸਰਤੀਤਿ ਤਂ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿਧਮ੍ਮਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਰੋਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੇਨ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਿਤਕ੍ਕਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਆਰਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਸਮ੍ਪਾਦਨਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **“ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਞਾਣਚਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ। **ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਓਵਾਦਧਮ੍ਮੇ ਆਗਤਾਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ। **ਪਵਿਚਿਨਤੀ**ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਰੂਪਂ ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਚਯਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਞਾਣਞ੍ਚ ਰੋਪੇਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਚਲਂ ਪਲੋਕਂ ਪਭਙ੍ਗੁ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਵੀਮਂਸਨਂ...ਪੇ॰... ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਸਤ੍ਤਕਾਰੂਪਸਤ੍ਤਕਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦੀਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਫਲਾਨਿਸਂਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਂ। **ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ** ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ। **ਪਟਿਕਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਗੇਵ। **ਮਰਣਕਾਲੇ**ਤਿ ਮਰਣਕਾਲਸਮੀਪੇ। ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦਂ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਮਰਣਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਲੇ”**ਤਿ।

ਸੋ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਮਜ੍ਝਮੁਦੁਭਾਵੇਨ। ਤੇਨਾਹ **“ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੂ”**ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਨਾਮ** ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਅਵਿਹਾਦੀਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ। **ਸਪ੍ਪਯੋਗੇਨਾ**ਤਿ

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸਙ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਯੋਗੇਨ, ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਯੋਗੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਭੂਮਿਯਂ ਉਦ੍ਧਂਯੇਵ ਮਗ੍ਗਸੋਤੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ**। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ**।

ਅਵਿਹਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਏਕਂਸਤੋ ਉਦ੍ਧਂਗਮਨਾਰਹੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ ਏਵ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਏਕੋ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀਤਿ ਪਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤੀ”**ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਉਦ੍ਧਂਸੋਤਭਾਵਤੋ ਯਦਿਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਦੀਸੁਪਿ ਅਰਿਯਭੂਮਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੇਵ, ਤਥਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਭੂਮੀਸੁ ਆਯੁਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵੇ ਆਯੁਵਸੇਨੇਵ ਸੋਲ਼ਸਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ‘‘ਸਤ੍ਤ ਫਲਾ ਸਤ੍ਤਾਨਿਸਂਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **“ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਹਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ **“ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਯਿਦਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ’’ਤਿ ਆਗਤਵਚਨੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਪਨ ਨਾਨਾਸਭਾਵਤ੍ਤਾ **“ਨਾਨਾਲਕ੍ਖਣਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੀਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੫. **“ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ”ਤਿ ਏਵਂ ਚੇ ਮਯ੍ਹਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਨਾਮ ਸੇਟ੍ਠੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਪਵਰੋ, ਤਸ੍ਮਾਹਂ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸੀਸੇਨ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਵਂ ਚੇ ਮਯ੍ਹਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ”ਤਿ ਏਵਂ ਮਯ੍ਹਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸ੍ਵਾਯਂ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਮਾਣਕਰਕਿਲੇਸਾਭਾਵਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋਤਿ ਏਵਂ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਵਸੇਨ ਹੋਤਿ। **ਸੁਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋਤਿ ਏਵਂ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ। **ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਟ੍ਠਾਨੇਨ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਟਿਬਨ੍ਧਵਸੇਨ। **ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇਨ। ਉਪ੍ਪਾਦਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਵਨ੍ਤੋਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾ। **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਭਾਵਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਵਨ੍ਤੇਹਿ ਚ ਵਿਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ। **ਪਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਸਙ੍ਖਾਰੇ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਅਨਾਮਸਨੇਨ ਕੇਵਲਮੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰਗਹਣਂ। **ਵਿਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ** ਆਵਜ੍ਜਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਕਾਲੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਜ੍ਜਨਾਦੀਹਿ ਚੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਵਜ੍ਜਨਾਦੀਹਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਵਿਪਰੀਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ **ਚਵਨ੍ਤਂ** ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ **ਚਵਤੀ**ਤਿ ਥੇਰੋ **ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ।

ਫਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਯਦਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸੀਸਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਧਾਨਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਦਨ੍ਵਯਾ**ਤਿ ਤਦਨੁਗਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨਕਾ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੬. **ਬੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬੋਧੋ ਨਾਮ ਬੁਜ੍ਝਨਂ, ਤਂ ਪਨ ਕਿਸ੍ਸ ਕੇਨਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **“ਕਿਂ ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਮਗ੍ਗੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਕਤਕਿਚ੍ਚਤਂ ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯੋ ਏਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਤੇਨ ਅਤੁਟ੍ਠੋ **“ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਾ”**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪਮਾਹ।

ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਪਦੇਹਿ ਸਬ੍ਬੰ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚੰ ਤਸ੍ਸ ਫਲਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। **ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ। **ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣੰ ਹੋਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬-੭. ਕੁਣ੍ਡਲਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੭-੧੮੮. ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਵਸੇਨ ਆਰਾਮੇ ਨਿਸੀਦਨਸੀਲੋਤਿ **ਆਰਾਮਨਿਸਾਦੀ**। ਪਰਿਸੰ ਓਗਾਲ੍ਹੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਰਤੀਤਿ **ਪਰਿਸਾਵਚਰੋ**ਤਿ ਆਹ – **"ਯੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਕਾਰੇਨ। **ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹਣੰ। ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹਨਿਬ੍ਬੇਠਨੰ। ਤੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਇਤਿਵਾਦੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵਦਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਦੋ**, ਦੋਸੋ। **ਇਤਿਵਾਦੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਵਾਦਾਰੋਪਨੰ ਹੋਤਿ। **ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਤਤੋ ਪਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ । ਏਵੰ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸੰਸੰ ਪਰੇਹਿ ਆਰੋਪਿਤਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੇਠਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਦੋਸਪਵੇਦਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਦੋਸੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਤ੍ਤਕੰ ਠਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ''ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੰ ਠਾਨੰ। **ਇਮੰ ਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੋ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਇਮੰ ਦੇਸਨੰ। **ਨਾਭਿਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ। **ਨਾਭਿਹੰਸਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਭਿਤੁਸ੍ਸਤਿ। **ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਠਿਤੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਧਾਨਵਸੇਨ ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੁਸਣ੍ਠਿਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸੁਸਣ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਠਿਤੰ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨੀਵਰਣਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ** ਅਮਨਾਪਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇ **ਨ ਮਙ੍ਕੁ** ਵਿਲਕ੍ਖੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ** ਦੋਸਵਸੇਨ। **ਅਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ** ਅਥਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ। ਕੋਵੇਸੇਨ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਥਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੁਦੁਕੰ। **ਅਦੀਨਮਾਨਸੋ**ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਯੋ ਦੀਨਭਾਵੋ, ਤਦਭਾਵੇਨ ਨਿਦ੍ਦੋਸਮਾਨਸੋ। **ਅਪੂਤਿਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਬਜਾਪਜ੍ਜਾਭਾਵੇਨ ਸੀਤਿਭੂਤਚਿਤ੍ਤੋ।

ਇਮੇਸੁ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਭੇਦੇਨ। ਤਾਨਿ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ**ਤਿ ਨਯਦਾਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ। ਤੇਨ ''ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਦੋਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤਥਾ ''ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਮੋਹੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ। ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਤੀਣਿਯੇਵ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ਵਤ੍ਥੁੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਗਹਣਮੁਖੇਨ ਕੇਵਲੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ। **ਭਾਵਨਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਸਿਦ੍ਧੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ, ਭਾਵਨਾਯ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਮਾਨੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਛਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। **ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਾਰਣਾਨਿ। ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਣਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੋ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੁਚਰਿਤਾਨੰ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ''ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਦੰ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ। **ਸੀਲਾਨੁਰਕ੍ਖਕੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਨੁਰਕ੍ਖਕੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸੀਲੰ ਕਥਿਕੰ। ਕਥੰ ਪਨ ਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰਕ੍ਖਕੰ ਹੋਤੀਤਿ? ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ।

ਤੀਣਿ ਸੀਲਾਨੀਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰ-ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ-ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤ-ਸੀਲਾਨਿ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ। **ਮੂਲਭੂਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ**, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ

ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਕੁਣ੍ਡਲਿਯ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। **ਤੇਪੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਵ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ ਚਾ’’ਤਿ ਪਾਠਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ ਚਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਮੂਲਕਾ**ਤਿ ‘‘ਸਤ੍ਤ ਖੋ, ਕੁਣ੍ਡਲਿਯ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਵ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਹਗਤਭਾਵਤੋ।

ਕੁਣ੍ਡਲਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਉਪਵਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੯. **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਅਤ੍ਤਨਾਵਾ**”ਤਿ। **ਕੁਰੁਮਾਨੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ **ਏਵ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਦੂਰੀਭਾਵਤੋ ਤੇਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਥਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਕਤ੍ਵਾ। ‘‘ਮਹਾ ਵਤ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ **ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**।

੯. ਪਠਮਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੦. **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਕਾਲੇ ਏਵ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਰਤਨਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਬ੍ਬਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਗਿਲਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧-੩. ਪਾਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੨-੧੯੪. **ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਰਿਯਾਪਥਾ ਅਤ੍ਥਿ** ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਤਦੁਪਗਸਰੀਰਾਵਯਵਲਾਭੇਨ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ। ‘‘ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ “**ਸਹਵਿਪਸ੍ਸਨਕੇ ਮਗ੍ਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ**”ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇ**ਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ।

੪-੧੦. ਪਠਮਗਿਲਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੫-੨੦੧. **ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਹੋਸਿ** ਵਿਸਭਾਗਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਂ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ – “**ਪੋਕ੍ਖਰਪਤ੍ਤੇ ...ਪੇ॰... ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ**”ਤਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ** ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਵਿਸਰੁਕ੍ਖਵਾਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਸਰੁਕ੍ਖਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਾਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ। **ਮਨ੍ਦਸੀਤਜਰੋ**ਤਿ ਮੁਦੁਕੋ ਸੀਤਜਰੋ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਮਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ।

ਗਿਲਾਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਉਦਾਯਿਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਬੋਧਾਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੨-੨੦੩. **ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਨੁ ਖੋ** ਕਾਰਣੇਨ **ਬੁਜ੍ਝਨਕਅਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਬੁਜ੍ਝਨਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਮਿਸ੍ਸਕਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾ** ਸਹਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਥਿਤੋ** ਗਣਨਾਮਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਭੂਮਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਾ।

੩-੫. ਠਾਨਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੪-੨੦੬. ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਗਧਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਕਾਮਰਾਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ “**ਆਰਮ੍ਮਣੇਨੇਵ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲੰ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਠਮਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਤਿਯੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਮਿਸ੍ਸਕਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾ** ਅਵਿਭਾਗੇਨੇਵ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ। **ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਹਿ ਅਪਰਿਹਾਨਾਵਹੇ।

੬-੭. ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੭-੨੦੮. “**ਸੋ ਮੰ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **ਭਗਵਤਾ ਓਸਾਪਿਤਦੇਸਨੰ। ਪਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ** ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੰ ਗਤਤ੍ਤਾ। **ਮਹਨ੍ਤਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨੇਵ ਮਹਤ੍ਤੰ ਗਤਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਵਡ੍ਢਿਪ੍ਪਮਾਣਾ**। ਨੀਵਰਣਵਿਗਮੇ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਵਿਗਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯੰ। ਯਞ੍ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਸਹਗਤੰ ਅਸਹਗਤਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕੰ। **ਪਹੀਯਤਿ** ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ। **ਤਣ੍ਹਾਦੀਨੰਯੇਵ ਖਯਾ,** ਨ ਤੇਸੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਖਯਾ। **ਏਤੇਹਿ** ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਾਦਿਪਦੇਹਿ।

੮. ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੯. ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਦਯੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗੇ ਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ, ਤੰ **ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੰ**। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਕੋਟ੍ਠਾਸਿਯ**”ਨ੍ਤਿ। **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਨ** ਚਿਤ੍ਤੇਨ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ “**ਮਗ੍ਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮਿਸ੍ਸਕਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ **ਭਾਵਿਤੰ** ਚਿਤ੍ਤੰ। **ਤੇ ਵਾ** ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਫਲਚਿਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ। ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਫਲਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਤਾਯ **ਮਗ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਿਸ੍ਸਕਮੇਵ ਕਥੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ** ‘‘ਬੋਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

੯. ਏਕਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੦. **ਸੰਯੋਜਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਸੰਯੋਜਨਸਞ੍ਞਿਤਾ ਬਨ੍ਧਨਾ। **ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣਾ**ਤਿ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣਾਕਾਰਾ।

੧੦. ਉਦਾਯਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੧. ਬਹੁਕਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬਹੁਕਾਰੋ ਬਹੁਮਾਨੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਬਹੁਕਤਨ੍ਤਿ **ਅਬਹੁਕਤੋ,** ਅਕਤਬਹੁਮਾਨੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਅਵਕੁਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਯੋ, ਅਵਕੁਜ੍ਜੰ ਵਯੋ**”ਤਿ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿਪਿ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿਪਿ। ‘‘ਏਸੋ ਹਿ ਤੇ ਉਦਾਯਿ ਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ, ਯੋ ਤੇ…ਪੇ॰… ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਉਪਨੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਾਕਾਰੇਨ

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ। **ਤਥਾਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ। ਤੇਨਾਹ – “**ਖੀਣਾ ਜਾਤੀਤਿ…ਪੇ॰… ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹਾ**”ਤਿ।

ਉਦਾਯਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨੀਵਰਣਵਗ੍ਗੋ

੩-੪. ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੪-੨੧੫. **ਨ ਚ ਪਭਾਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਚ ਪਭਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਪਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਲਨੇ ਪਭਙ੍ਗੁਤਂ। **ਅਵਸੇਸਂ ਲੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਜਾਤਿਲੋਹਂ, ਵਿਜਾਤਿਲੋਹਂ, ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹਨ੍ਤਿ ਪਭੇਦਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਲੋਹਂ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਨੁ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਲਦ੍ਧਪਤਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਹਗ੍ਗਤਕੁਸਲਸ੍ਸਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵੋ, ਪਗੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਪਰਿਤ੍ਤਕੁਸਲਂ ਪਨ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਨੀਵਰਣੇ ਹਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਦੀਪਕਪਲ੍ਲਿਕਵਟ੍ਟਿਤੇਲਾਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਦੀਪੋ ਵਿਯ, ਅਪਿਚ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਨ ਆਵਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਨ ਆਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਨਨ੍ਧਨ੍ਤਿ। **ਚਤੁਭੂਮਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਭੂਮਕਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ, ਤੇਹਿ ਅਕਿਲਿਸ੍ਸਨਤੋ।

੮. ਆਵਰਣਨੀਵਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੯. **ਪਞ੍ਞਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਤਿ,** ਨ ਬਲਵਤੀ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਮਨ੍ਦਾ ਅਵਿਸਦਾ**”ਤਿ।

ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾ ਦੂਰੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਆਵਰਣਾਭਾਵਤੋ। **ਤਮੇਵ ਪੀਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਾਯਧਮ੍ਮਸਵਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪੀਤਿਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਤਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕਾਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਦਿਵਸੇਪਿ ਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਧਮ੍ਮਪੀਤਿ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਾਵਹਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਤਂ ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਯਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਪਚ੍ਚਯਾ। **ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸਭਾਗਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ **ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਪਿ…ਪੇ॰… ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

੯. ਰੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੦. **ਅਭਿਰੁਹਨਕਾ**ਤਿ ਸਮੀਪਰੁਕ੍ਖੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਰੁਹਨਕਾ। **ਅਟ੍ਠਿਕਚ੍ਛਕੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਬਹੁਲਕਚ੍ਛਕੋ। ਕਪਿਥਨਸਦਿਸਫਲਤ੍ਤਾ **ਕਪਿਤ੍ਥਨੋ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ।

੧੦. ਨੀਵਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੧. **ਅਨ੍ਧਭਾਵਕਰਣਾ** ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧਨਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ‘‘ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣਾ ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਹਨਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ **ਵਿਘਾਤੋ,** ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਯਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪਕ੍ਖਿਕਾ**”ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ। ਮਿਸ੍ਸਕਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਵ ਕਥਿਤਾ** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਕਾਨਂ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ।

ਨੀਵਰਣਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗੋ

੧. ਵਿਧਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੨. ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਧਾ**, ਮਾਨਾਦਿਭਾਗਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਆਹ “**ਤਯੋ ਮਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸਾ**”ਤਿ। **ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਦਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਵਿਦਹਨ੍ਤੋ ਠਪਨ੍ਤੋ, ਠਪੇਤਬ੍ਬਤੋ ਵਾ।

੨. ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੩. **ਸਿਰਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰਾਜਤਿ** ਦਿਪ੍ਪਤਿ ਸੋਭਤੀਤਿ **ਰਾਜਾ**, ਦਾਨਪਿਯਵਚਨਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ **ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ**। **ਰਞ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਰਮੇਤਿ। **ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਦੀਰਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਦੇਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ** ਪੂਜਨੀਯਦੇਵਟ੍ਠਾਨੰ। **ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪੂਜਨੀਯਭਾਵੇਨ। **ਅਗ੍ਘੋ ਨਤ੍ਥਿ** ਚਿਰਕਾਲਸਮ੍ਭਵਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਰਤਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। **ਅਞ੍ਞੇਹਿ** ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਭੂਤਰਤਨੇਹਿ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ। ਤੇਨ ਤਦਞ੍ਞਲੋਕੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨੋਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਲਾਮਕਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ। **ਸੇਸਾਨਿ** ਰਤਨਾਨਿ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਵਾਕ੍ਯੋਪਞ੍ਞਾਸਨੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਾਤੁਭਾਵਵਚਨੇ। “**ਅਯੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ “**ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਹਿ ਰਤਨੇਹਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੁਨਨਿਯਮਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ** ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਚਨਸ੍ਸ। **ਨਿਯਮੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ। **ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ** ਭਾਵਿਨਿ ਭੂਤੇ ਵਿਯ ਉਪਚਾਰੋਤਿ ਯਥਾ – ‘‘ਅਗਮਾ ਰਾਜਗਹੰ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੧੦)। **ਲਦ੍ਧਨਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਤਿ ਲੋਕੇ ਲਦ੍ਧਸਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨੀਯਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸਸ੍ਸ। **ਮੂਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਚਨਤੋਪੀ**ਤਿ ‘‘ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਚਨਤੋਪਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ “**ਯੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯੋ ਹਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ, ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਨਾਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ‘‘ਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਨਿਯਾਮੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਰਤਨਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤੋ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ‘‘ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ’’ਤਿ। **ਏਕਮੇਵਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਰਤਨਮੇਵ ਪਠਮੰ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਭੂਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਮਞ੍ਞਾ, ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਰਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਬਹੂਨੰ ਪਾਤੁਭਾਵੰ ਉਪਾਦਾਯ **ਬਹੁਲਵਚਨਤੋਪਿ ਏਤੰ** ‘‘ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਰਤਨਾਨੰ ਪਾਤੁਭਾਵੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਯੰ** ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਸਞ੍ਞਿਤੋ ਅਤ੍ਥਭੇਦੋ। **ਪਾਤੁਭਾਵਾ**ਤਿ ਪਾਤੁਭਾਵਤੋ। ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰੋ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ **ਰਤਨਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਹੇਤੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਯੁਤ੍ਤਮੇਵੇਤੰ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਭੂਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ **ਸਙ੍ਖੇਪਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**। ਚਕ੍ਕਰਤਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ “**ਦਾਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਪਦੇਸੇ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੰ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ**। ਅਤਿਦੀਘਾਤਿਰਸ੍ਸਤਾਦਿੰ ਛਬ੍ਬਿਧੰ ਦੋਸੰ ਵਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ।

ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪੁਰੇਚਰੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਗਤਿਯੋ ਸਮਨ੍ਵੇਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿਪਿ ਅਪ੍ਪਹਾਨੀਯਤਾਯ ਮਹਨ੍ਤਧਮ੍ਮਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਕਾਯੇ ਚ ਜੇਟ੍ਠਕਟ੍ਠੇਨ **ਧਮ੍ਮਕਾਯੂਪਪਨ੍ਨੰ**। ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਉਪਰਿਗਤਟ੍ਠੇਨ **ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੰ**। ਵਿਤ੍ਥਤਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਪੁਲੰ**। ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ **ਮਹਨ੍ਤੰ**। ਅਨਾਦਿਕਾਲਭਾਵਿਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਖਣੇਨੇਵ ਵਿਦ੍ਧੰਸਨਤੋ **ਸੀਘੰ**

ਲਹੁ ਜਵਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਾ। ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਏਕਨ੍ਤ-ਕੁਸਲਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪੀਤਿਯਾ ਆਲੋਕਵਿਦ੍ਧਂਸਨਭਾਵਵਸੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾਦੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਥਿਤੋ।

੪-੧੦. ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੫-੨੩੧. ਏਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਸੋ, ਏਲੇਨ ਮੂਗੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਏਲ਼ਮੂਗੋ**ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਮੁਖੇਨ ਵਾਚਾ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਾਕਚ੍ਛਵਗ੍ਗੋ

੧. ਆਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੨. **ਪੁਰਿਮਨਯਤੋ**ਤਿ ‘‘ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਨਯਤੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ। ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਸਤਿਪਧਾਨਂ ਵਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਥਕਭਾਵਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕਞਾਣਂ **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤੋਕਾਰੀਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿਰਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਵਜ੍ਜਨਾ ਸਤੋਕਾਰੀਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਚ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ**। ਤਥਾ ਹਿ ਅਰਹਾਵ ‘‘ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ ਵਿਚਯੋ, ਸੋ ਏਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ **ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ। ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਪਿ ਨਿਕਾਯੇ ਸਹਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ‘‘ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥਂ ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਕਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਖਨ੍ਧ...ਪੇ॰... ਬਹੁਲਤਾ”**ਤਿ।

ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਸਰੀਰਂ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਇਧ ‘‘ਵਤ੍ਥੂਨੀ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਹਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਕਰਣਂ ਤੇਸਂ ਵਿਸਦਭਾਵਕਰਣਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਤਾਦਿਉਸ੍ਸਨ੍ਨਦੋਸਂ। **ਸੇਦਮਲਮਕ੍ਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਦੇਨ ਚੇਵ ਜਲ੍ਲਿਕਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਰੀਰਮਲੇਨ ਚ ਮਕ੍ਖਿਤਂ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੀਲ਼ਾਵਹਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੇਨਾਸਨਂ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਵਿਸਦੇ** ਸਤਿ, ਵਿਸਯਭੂਤੇ ਵਾ। ਕਥਂ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਵਿਸਯੋਤਿ? ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇਸੁ** ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਸੁ। **ਞਾਣਮ੍ਪੀਤਿ ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨੇ। ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਯੇਵ , ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਯ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਵਿਸਯੀਨਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ।

ਸਮਭਾਵਕਰਣਂ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੂਨਾਧਿਕਭਾਵਕਰਣਂ। ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਟੁਤਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਵਿਸਦਤਾਯ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨਸਿਥਿਲਤਾਦਿਨਾ **ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਹੋਤਿ**। ਤੇਨਾਹ **“ਇਤਰਾਨਿ ਮਨ੍ਦਾਨੀ”**ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨਂ **ਪਗ੍ਗਹੋ,** ਪਗ੍ਗਹਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨਂ, ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਾ

ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਰੂਪਗਤਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਯੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਸਯਸਭਾਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ **ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਬਲਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਰਸਤਾਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨਾਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਉਲ੍ਲਾਰਤਾਦਿਗੁਣੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਜਾਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵੀਮਂਸਨੇਨ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਏਵਂਧਮ੍ਮਤਾਨਯੇਨ ਸਭਾਵਸਰਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਧੁਰਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਦ੍ਧਾਯ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਤਂ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ...ਪੇ॰... ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। **ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਜਾਤਂ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਂ ਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਦੁਵਿਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਯਤੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਂ ਵਾ ਮਨ੍ਦਕਿਚ੍ਚਤਾਯ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਹਾਪਨਵਿਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਯਥਾ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਂ ਮਨ੍ਦਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਜਾਤਂ, ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਂ ਪਟੁਤਰਭਾਵਾਵਹੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤੇਹਿ ਸਮਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ ਹਾਪਨਵਿਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੂਤਿ ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਸਤ੍ਥੁ ਰੂਪਕਾਯਦਸ੍ਸਨੇ ਪਸੁਤੋ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ – ''ਕਿਂ ਤੇ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਇਮਿਨਾ ਪੂਤਿਕਾਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਨ, ਯੋ ਖੋ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭) ਓਵਦਿਯਮਾਨੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਿਤੋਪਿ ਤਂ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਣਾਮਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤੁਂ ਪਪਾਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਭਿਰੁਹਿ। ਅਥ ਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਓਭਾਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ –

> ''ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਸਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ।
> ਅਧਿਗਚ੍ਛੇ ਪਦਂ ਸਨ੍ਤਂ, ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਸਮਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੮੧) –

ਗਾਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ''ਏਹਿ, ਵਕ੍ਕਲੀ''ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਤੇਨ ਵਚਨੇਨ ਅਮਤੇਨੇਵ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਬਹੁਲਭਾਵਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿਂ ਨਾਰੋਹਤਿ। ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ। ਸੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਕਿਚ੍ਚਾਕਰਣੇ।

ਇਤਰਕਿਚ੍ਚਭੇਦਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸਂ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਹਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਯਤਿ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਵੀਰਿਯਾਦਿਭਾਵਨਾ ਵਿਯ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਏਕਂਸਤੋ ਹਾਪੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। **ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਸੁਕੁਮਾਰਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਤਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ – ''ਮਮ ਸਰੀਰਂ ਸੁਖੁਮਾਲਂ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ, ਕਾਯਂ ਕਿਲਮੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਨਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਫੋਟੇਸੁ ਉਟ੍ਠਿਤੇਸੁਪਿ ਵੇਦਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਯ ਵਿਸੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ

ਵੀਣੋਪਮੋਵਾਦੇਨ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਂ ਗਤੋ। ਥੇਰੋਪਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮਤਂ ਯਾਜੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਸਤਿਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ।

ਸਮਤਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਨੂਨਾਧਿਕਭਾਵਂ, ਤਥਾ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਞ੍ਚ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਧੁਰਿਯਧਮ੍ਮਭੂਤਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਤੋ ਤੇਸਂ ਸਮਧੁਰਤਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ ਕੋਸਜ੍ਜੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਸਮਤਾਯ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਦ੍ਵਯਪਾਤਾਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ। **ਬਲਵਸਦ੍ਧੋ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਸਮਤ੍ਥਨਂ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਬਲਵਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਵਿਸਦਞਾਣੋ, ਸੋ ਮੁਧਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਸੀਦਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ। **ਕੇਰਾਟਿਕਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਠੇਯ੍ਯਪਕ੍ਖਂ ਭਜਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਹੀਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤੋ ''ਦੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦਾਨਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ ਹੇਤੁਪਤਿਰੂਪਕੇਹਿ ਵਞ੍ਚਿਤੋ, ਏਵਂਭੂਤੋ ਚ ਲੂਖਤਕ੍ਕਵਿਲੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਵਚਨਂ ਨਾਦਿਯਤਿ, ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਭੇਸਜ੍ਜਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਰੋਗੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਾਵਹੋ, ਵਿਸਮਭਾਵੋ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਾਵਹੋ, ਇਤਰੋ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋ, ਤਥਾ ਸਮਭਾਵੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹੋ, ਇਤਰੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹੋ। **ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਅਭਿਭਵਤਿ,** ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਅਭਿਭਵਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਦ੍ਵਯਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਦ੍ਵਯਞ੍ਚ। **ਸਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਤਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਥੋਕਂ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ਕਥਂ ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿ ਇਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ। **ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਅਵਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। **ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਸਮਾਧਿਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸ। **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ। ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਸਮਤਾਯਪੀ**"ਤਿ, ਸਮਭਾਵੇਨਾਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਨਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਅਪ੍ਪਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਹੋਤਿਯੇਵਾ''ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਵਦਤਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪ੍ਪਨਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਸਮਭਾਵੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਾ। ਯਥਾਹ ''ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੭੦)। ਯਦਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਾਨਤਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਕਥਂ ਸਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਸਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੇਸੁ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੇਕਦੇਸੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ "**ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਪੀਤਿ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਹਿ "**ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ**"ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਚ ''ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਹੀ''ਤਿ। **ਸਾ**ਤਿ ਸਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਰਾਜਕਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਿਕੋ। ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਨ **ਆਹ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ** , ਸਬ੍ਬੇਨ ਵਾ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਅਤ੍ਥੇਤਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਯਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਯਾਵ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ। ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਸਤਿਪਟਿਸਰਣਂ** ਪਰਾਯਣਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ। ਤੇਨਾਹ – "**ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦੇ ਅਨੋਗਾਲ੍ਹਪਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਬਾਹੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨਪਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਬੁਦ੍ਧੀਨਂ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸੇਵਨਾ ਹਿ ਸੁਤਮਯਞਾਣਾਵਹਾ। ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮਙ੍ਗੀਪਿ ਭਾਵਨਾਮਯਞਾਣੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕਂਸਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਸਮਪਞ੍ਞਾਸ...ਪੇ॰... ਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ**"ਤਿ। ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਵਸੇਨ ਤਪ੍ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾਯਾ**"ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਞੇਯ੍ਯਂ ਤਾਦਿਸਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਆਹ

“ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾਯ ਪਭੇਦਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ”ਤਿ। ਯਥਾ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਅਰਹਾ ਏਵ, ਏਵਂ ਸੋ ਏਵ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋਪੀਤਿ ਆਹ **“ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। ਵੀਰਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਹਤ੍ਥੇ ਗਮੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੦), ਤਸ੍ਸਾ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਆਹ – **“ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ”**ਤਿ। **ਸਕਟਵਹਨਾਦਿਕਾਲੇ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦਞ੍ਞਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਹਿ ਚ ਵਿਬਾਧਨੀਯਕਾਲਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪੇਤੇਸੁ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਵਾ ਪੇਤਾਨਂ, ਏਕਚ੍ਚਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਂ ਵਿਯ ਤਥਾ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਾਲੋ ਨਾਗਰਾਜਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਰੂਪਦਸ੍ਸਾਵੀ।

ਏਵਂ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋਤਿ ‘‘ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤੋ ਏਵ ਸਕਲਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਸੀਲਸ੍ਸ। **ਗਮਨਵੀਥਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ। ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿ, ਸਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਮ੍ਪਰਾ ਵਾ। ਸਾ ਹਿ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਮਨਵੀਥਿ ਨਾਮ।

ਕਾਯਦਲ੍ਹੀਬਹੁਲੋਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪੋਸਨਪਸੁਤੋ। **ਪਿਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਂ। ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਸ੍ਸ ਕਰਣੇਨ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਪੂਜਨਾ **ਪਿਣ੍ਡਾਪਚਾਯਨਾ। ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਤੋ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ। **ਤਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਚਨਂ ਪਣ੍ਣਸਾਲਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤੋਵ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ , ਅਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਸਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਵਾਤਿ ‘‘ਅਕਿਚ੍ਛੇਨੇਵ ਮਯਾ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸਾਨੇ ਸਞ੍ਜਾਤਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਸਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਵ।

ਅਲਸਾਨਂ ਭਾਵਨਾਯ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪੋਸਨਬਹੁਲਾਨਂ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਾਦਿਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਿਕਾਨਂ ਦੂਰਤੋਵ ਵਜ੍ਜਨਂ **ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ**। ‘‘ਦਿਵਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾਨਂ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮਾਨਂ ਕਾਲੇਨਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਾ **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ**। ਤੇਨਾਹ **“ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਪਨ ‘‘ਜਾਤਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਨ ਗਹਿਤਂ, ‘‘ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਤਾ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਗਹਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਏਵ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਗਹਿਤਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਂ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਗਹਿਤਂ, ਵੀਰਿਯੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਂ ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨ-ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲ-ਸੇਵਨ- ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨ-ਪਚ੍ਚਯੂਪਸਂਹਾਰਵਸੇਨ, ਅਪਾਯਭਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦਯੋ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਵਸੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ”**ਤਿ। **ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਫਰਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਫਰਮਾਨੋ। ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਫਰਮਾਨੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵਂ ਸੇਸਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਭਾਵੇਨ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤ੍ਤਾ। **ਏਵਰੂਪੇ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਭਯਾਦੀਸੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਲੇ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਹਿ ਸਪ੍ਪਦੇਸਵੂਪਸਮੇਪਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵੂਪਸਮੇ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਸਪਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੋ ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮਤ੍ਥੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਆਵਹਨ੍ਤੋ ਤਥਾਰੂਪਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ

ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤੀਤਿ। ਪਸਾਦਨੀਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਸਾਦਸਿਨੇਹਾਭਾवੇਨ ਸਂਸੂਚਿਤਹਦਯਤਾ ਲੂਖਤਾ। ਸਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਆਦਰਗਾਰवਾਕਰਣੇਨ वਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **“ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਸੂਚਿਤਲੂਖਭਾवੋ”**ਤਿ।

ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥवੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਏव ਯਥਾवੁਤ੍ਤਬੋਧਿਅਙ੍ਗਭੂਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ। ਪਣੀਤਭੋਜਨਸੇवਨਤਾ**ਤਿ ਪਣੀਤਸਪ੍ਪਾਯਭੋਜਨਸੇवਨਤਾ। ਉਤੁਇਰਿਯਾਪਥਸੁਖਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਸਪ੍ਪਾਯਉਤੁਇਰਿਯਾਪਥਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਿवਿਧਮ੍ਪਿ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਸੇवਿਯਮਾਨਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤਾਪਾਦਨवਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤਂ ਆवਹਨ੍ਤਂ ਦੁवਿਧਾਯਪਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਕਾਰਣਂ ਹੋਤਿ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਅਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਇਸ੍ਸਰਾਦਿवਿਸਮਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ, ਏਤੇ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਯਥਾਸਕਂ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਂ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਪਯੋਗੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾवੋ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪਯੋਗਤਾ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਹਾਨਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਤਾ-ਸਙ੍ਖਾਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਤਾਯ ਕਾਰਣਂ ਹੋਨ੍ਤੀ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦ੍वਯਂ ਆवਹਤਿ। ਏਤੇਨੇव ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿवਜ੍ਜਨ-ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇवਨਾਨਂ ਤਦਾवਹਨਤਾ ਸਂवਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

वਤ੍ਥुवਿਸਦਕਿਰਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾ ਚ ‘‘ਪਞ੍ਞਾवਹਾ’’ਤਿ वੁਤ੍ਤਾ। ਸਮਥਾवਹਾਪਿ ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਥਾवਹਭਾवੇਨੇव ਪਞ੍ਞਾवਹਤ੍ਤਾਤਿ वੁਤ੍ਤਂ **“वਤ੍ਥुवਿਸਦ…ਪੇ॰… वੇਦਿਤਬ੍ਬਾ”**ਤਿ।

ਕਰਣਕੋਸਲ੍ਲਭਾवਨਾਕੋਸਲ੍ਲਾਨਂ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾवਤੋ ਰਕ੍ਖਣਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਚ ਤਂਮੂਲਕਤ੍ਤਾ **“ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ ਨਾਮ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਣਕੁਸਲਤਾ”**ਇਚ੍ਚੇव वੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤਿਸਿਥਿਲवੀਰਿਯਤਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਦवੇਕਲ੍ਲਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲੀਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮवਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਲਯਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਂ। वੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗवਤਾ –

> ‘‘ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਸਮਯੇ ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮवਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾवਨਾਯ, ਕਾਲੋ वੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾवਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾवਨਾਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਲੀਨਂ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਸਮੁਟ੍ਠਾਪਯਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚੇव ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਗੋਮਯਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਮੁਖवਾਤਞ੍ਚ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਪਂਸੁਕੇਨ ਓਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਨ੍ਤਿ। ਏवਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾਸਕਂ ਆਹਾਰवਸੇਨ ਧਮ੍ਮवਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਭਾवਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਾਤਿ वੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ वਿਭਾवਿਤਾ ਏव।

ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧवੀਰਿਯਤਾਦੀਹੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਬਲवਤਂ ਪਮੋਦੁਪ੍ਪਿਲਾवਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਉਦ੍ਧਤਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨਿਸੇਧਨਂ। वੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਭਗवਤਾ –

> ‘‘ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਸਮਯੇ ਉਦ੍ਧਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾवਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾवਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾवਨਾਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਉਦ੍ਧਤਂ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁवੂਪਸਮਯਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚੇव ਤਿਣਾਨਿ....ਪੇ॰... ਪਂਸੁਕੇਨ ਚ ਓਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ। ਏवਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।

ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਸਕਂ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਭਾਵਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵਕ੍ਖਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਭਾਵੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਦਾਨਂ ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਸੀਲਂ ਅਦੋਸਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਏਵਂ ਭਾਵਨਾ ਅਮੋਹਪ੍ਪਧਾਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਭਾਵਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸਾਵਹਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਆਹਾਰੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਰੁਚਿਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤੇਨ ਤਂ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਭਾਵਨਾਯ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਉਪਸਮਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਤੇਨਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗ...ਪੇ॰... ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਸਂਵੇਗੁਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਟ੍ਠ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੂਨੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਾਨਿ ਯਥਾਰਹਂ ਸੁਗਤਿਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਞ੍ਞਮੇਵ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਦਿਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਬਾਧਨਾਦਿਹੇਤੁਕਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਕਾਲੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਾਨਿਯੇਵ। ਯੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵਿਨੋ ਤਤ੍ਥ ਚ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵਿਨੋ, ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਜੀਵਿਕਦੁਕ੍ਖਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮਯੇ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਬ੍ਬਸਮਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਂਵੇਗਜਨਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਹਂਸਨਾ, ਸਂਵੇਗਜਨਨਪੁਬ੍ਬਕਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੋਸਨਾਤਿਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮਾਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹੇਨ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਭਾਵਨਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ।

ਅਲੀਨਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਲੀਨਂ,** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ,** ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਸਮਸੁਖਾਧਿਗਮੇਨ ਚ **ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ,** ਤਤੋ ਏਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਞ੍ਚ**। ਤਤ੍ਥ ਅਲੀਨਤਾਯ ਪਗ੍ਗਹੇ, ਅਨੁਦ੍ਧਤਾਯ ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੇ, ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ ਨ ਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਤਾਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ, ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਂ, ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਅਲੀਨਂ ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ, ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮਯੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇਸੁ ਬ੍ਯਾਵਟਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਉਪੇਕ੍ਖਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਮਾਧਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਅਰਹਾ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਪਹਾਨਵਸੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਅਸਤਿ ਚ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਸੋ ਚ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋਤਿ ਆਹ "**ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**"ਤਿ। ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਚਸ੍ਸ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨਂ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਏਵ ਦੂਰੀਕਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸੇਵ ਪਹਾਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਕੇਲਾਯਨਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਂ ''ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਹਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰਾਗੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਤਤੋ ਰਾਗਬਹੁਲਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ''ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਦ੍ਵੀਹੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਸਹਿਤਾਯ ਸਙ੍ਖਜਾਸਮਾਨਤਾਯ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਸਙ੍ਖਜਾ ਏਵ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮਾਨਂ, ਨ ਸਙ੍ਖਜੇਯ੍ਯਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਭਾਵੋ** ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤਾ। ਸਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਚੀਵਰਂ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਪਨ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨਦ੍ਧਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਦ੍ਧਾਨਕ੍ਖਮਂ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਾਯਿ ਇਤ੍ਤਰਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਵਕਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ।

ਮਮਾਯਤੀਤਿ ਮਮਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ। ਮਮਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਧਨਾਯਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਧਨਂ ਦਬ੍ਬਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ**। ਤਥਾ ਹਿ ਅਰਹਤੋ ਏਵ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ।

ਅਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਸੁਭਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਸੁਭਞ੍ਞਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਾਮਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਪਿ ਕੇਸਾਦਯੋ ਅਸੁਭਪ੍ਪਕਾਰਾ ਏਵ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੇ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਹੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ "**ਦਸਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਯਥਾ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਭਾਵਸਰਸਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ **ਉਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ**। ਅਸੁਭੇ ਅਸੁਭਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ, ਯਥਾ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ। ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਹਾਯ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਯ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਾ **ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ**।

ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸੁਸਂਵਰਣੇ ਸਤਿ ਅਵਸਰਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤੇਵ, ਤਥਾ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ ਮਿਤਾਹਾਰਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਭਿਭਵਾਭਾਵਾ ਓਤਾਰਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਂ ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਣਾਮਸ੍ਸ ਤਦਾਧਾਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚ ਉਦਰਿਯਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤਿਵਿਯ ਜੇਗੁਚ੍ਛਤਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਆਹਾਰਤਿਟ੍ਠਕਤਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਭੋਜਨੇ ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਜਾਨਨੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ **ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤੇਵ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਾਹਾਰਤਂਯੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਚਤੁਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਿਕਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਾਵੀ। **ਪਹੀਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹੀਨਸ੍ਸ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਭੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਨ੍ਤਿ "**ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਮੇਜ੍ਜਤਿ ਹਿਤਫਰਣਵਸੇਨ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਹਿਤੇਸੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਿਤ੍ਤੇ ਭਵਾ, ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਏਸਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਹਿਤੇਸਿਤਾ। ਸਾ ਏਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਚੇਤਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ **ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**। ਤਤ੍ਥ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਫਰਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ **ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਓਦਿਸ੍ਸਕਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਪਿਯਸਹਾਯਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰਿਵਸੇਨ **ਓਦਿਸ੍ਸਕਤਾ**। ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੇ ਕਤੇ **ਅਨੋਦਿਸ੍ਸਕਤਾ**। ਏਕਾਦਿਦਿਸਾਫਰਣਵਸੇਨ ਦਿਸਾਫਰਣਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਉਗ੍ਗਹੋ** ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਗ੍ਗਹਿਤਾਯ ਆਸੇਵਨਾ **ਭਾਵਨਾ,** ਸਬ੍ਬਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਪੁਰਿਸਾ ਅਰਿਯਾ ਅਨਰਿਯਾ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਤਿ ਸਤ੍ਤੋਧਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ, ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਵਾ, ਦਸਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਦਿਸੋਧਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਸਵਿਧਾ, ਏਕੇਕਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਦਿਇਤ੍ਥਾਦਿਅਵੇਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਸੀਤਾਧਿਕਚਤੁਸਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਚ **ਓਧਿਸੋਫਰਣਮੇਤ੍ਤਾ**। ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਪਾਣਾ, ਭੂਤਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਏਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ, ਅਨੀਘਾ, ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂਤਿ ਚਤੁਧਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ **ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਮੇਤ੍ਤਾ**, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – "**ਓਧਿਸੋ...ਪੇ॰... ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪੀ**"ਤਿ। **ਤ੍ਵਂ ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕੋਧੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਕੋਧੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਆਨਿਸਂਸਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਜਾਨਨੇ। **ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਯਤਿ**।

ਅਤਿਭੋਜਨੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਕਭੋਜਨੇ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ''ਏਤ੍ਤਕੇ ਭੁਤ੍ਤੇ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਤਕੇ ਨੋ''ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਵਾ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਾ ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕਂ, ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਪੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਂ ਵੀਰਿਯਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਯਪੀ**"ਤਿ।

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਚੇਤਸੋ ਅਵੂਪਸਮਾਵਹਤਾਯ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਮੇਵਾਤਿ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ – ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤਸੋ ਵੂਪਸਮੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਮਾ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਦਿ ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚ ਛ ਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਤੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਵੇਦਾਦਿਪਟਿਲਾਭਸਮ੍ਭਵਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਵਿਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਪਟਿਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ

ਅਨਵਸਰੋਵਾਤਿ “**ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਯਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਯਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਵਿਨਯਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾਹਿਪਿ ਤਂ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵੁਦ੍ਧਸੇਵਿਤਾ ਚ ਵੁਦ੍ਧਸੀਲਿਤਂ ਆਵਹਤੀਤਿ ਚੇਤਸੋ ਵੂਪਸਮਕਰਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਨਕਾਰੀ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਵੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਪਨ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਨੋਦਕਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਹੇਤੁਕੋ ਹੋਤੀਤਿ “**ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਬਹੁਲਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਨਯਨਯੇਨੇਵ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਦਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। **ਪਹੀਨੇ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਤ੍ਤਾ **ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਕਾਮਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਹਿ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾਪਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮੂਲਿਕਾ ਸੇਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤੀਣਿ ਰਤਨਾਨਿ ਆਰਬ੍ਭਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਵਿਨਯੇ ਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਚ ਸਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਾਯ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ, ਤਥਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਵਬੋਧੇ ਸਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਂਸਯਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ – “**ਵਿਨਯੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਸਦ੍ਧਾ** ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਤਥਾ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਨਮੇਵ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਤਾ **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤੇਨ ਕੂਟਂ ਗਣ੍ਹਿ** ਸਤ੍ਤੁਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਯ ਓਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ।

ਆਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੩. ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸਮਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਜਨਾਨਂ ਉਪਰਿ ਸਙ੍ਘੋ ਚਤੁਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਾਦਿਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਪਵਿਸਿਂਸੂ**ਤਿ ਭਾਵਿਨਿ ਪਵਿਸਨੇ ਭੂਤੇ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਪਵਿਟ੍ਠਾ**”ਤਿ। ਭਾਵਿਨਿ ਹਿ ਭੂਤੇ ਵਿਯ ਉਪਚਾਰੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਤੇ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ, ਤੇ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਨ **ਤੇ ਪਨਾ**ਤਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ ਚ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਤਿ ‘‘ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕਾਰੇ ਅਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾਪਨੇ। ਵਿਸਿਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤੋ ਪਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਵਿਸੇਸੋ,** ਭੇਦੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਇਧ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਧਿਕਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ – “**ਕੋ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਕਿਂ ਅਧਿਕ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਕਂ ਪਯਸਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ **ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ,** ਅਧਿਕਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਨਾਨਾ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਾਨਾਕਰਣਂ,** ਭੇਦੋਤਿ ਆਹ – “**ਕਿਂ ਨਾਨਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਦੁਤਿਯਪਦੇ**ਤਿ ‘‘ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਨਿ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ। **ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਠਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ, ਏਵਂ ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਤੀਣਿ ਠਾਨਾਨੀਤਿ ਦੇਵਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਤੀਣਿ ‘‘ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਲੋਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ।** ‘‘ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯਾ’’ਤਿ **ਦ੍ਵੇ** ਠਾਨਾਨਿ। “**ਪਜਾਯਾ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਤਿ **ਪਞ੍ਚਹਿ** ਪਦੇਹਿ। **ਉਦ੍ਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤਂ। **ਗਣਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਸਮੁਦਾਯਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਵਿਮਤਿ** ‘‘ਅਹਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵੀਰਿਯਂ ਚੇਤਸਿਕਮੇਵ, ਯਂ ਪਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਾਯਿਕਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਂ ਵੀਰਿਯਂ ਕਾਯਿਕਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਚੇਤਸਿਕਨ੍ਤਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਦੁਤਿਯਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਯਦਿਪਿ ਯਥਾਕਪ੍ਪਿਤਇਰਿਯਾਪਥਸਨ੍ਧਾਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਵੀਰਿਯਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਤਥਾਪਿ ਨ

ਤਾਦਿਸੋ ਕਾਯਪਯੋਗੋ, ਤਦਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਕਾਯਪਯੋਗਂ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵੀਰਿਯ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਦਿਸੋ** ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿਆਦਿਨਯਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

"ਮਿਸ੍ਸਕਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾ"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਏਤੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇਨਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਗ੍ਗਂ ਅਪਤ੍ਤਂ ਕਾਯਿਕਵੀਰਿਯ"**ਨ੍ਤਿ। **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ। **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਿ** ਪਰਿਯਾਯਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਸਾ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਤਿ-ਧਮ੍ਮਵਿਚਯ-ਉਪੇਕ੍ਖਾ-ਚੇਤਸਿਕ-ਵੀਰਿਯ-ਸਵਿਤਕ੍ਕ-ਸਵਿਚਾਰ-ਪੀਤਿ-ਸਮਾਧੀ ਦ੍ਵੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੋ ਚ। ਅਯਂ ਪਨ ਨਯੋ ਪਚੁਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਥੇਰਵਾਦਵਸੇਨ ਪਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤੇਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ ਮਿਸ੍ਸਕਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ।

ਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਗ੍ਗਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੪. **ਲੋਣਧੂਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਣਞ੍ਚ ਧੂਪਨਞ੍ਚ ਲੋਣਧੂਪਨਂ। **ਯੋਧਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਧਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਮਨ੍ਤਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਜਕਿਚ੍ਚਮਨ੍ਤਨਂ। **ਪਟਿਹਾਰਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤਾਨਂ ਵਚਨਂ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਦੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਨੇਸਂ ਪਟਿਹਰਣਕਮ੍ਮਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਤ੍ਤਾ ਸਤਿਯਾ। **ਏਵਂ** ''ਸਤਿਞ੍ਚ ਖ੍ਵਾਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਵੋਚ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਵ ਕਥਿਤਾ** ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਵਿਨੋਦਿਤਤ੍ਤਾ।

ਅਗ੍ਗਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੫. ਕੀਦਿਸਾ ਗਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਿਂਗਤਿਕਾ**, ਕਿਂਨਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੀਦਿਸੀ ਪਰਮਾ ਉਤ੍ਤਮਾ ਕੋਟਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਿਂਪਰਮਾ**। ਕੀਦਿਸਂ ਫਲਂ ਆਨਿਸਂਸਂ ਉਦਯੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਿਂਫਲਾ। ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ **ਸਹਗਤ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਚ ''ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਂ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ।

ਪਟਿਕੂਲੇਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਟਿਕੂਲਂ, ਅਨਿਟ੍ਠਂ। ਨ ਪਟਿਕੂਲਂ **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਂ**, ਇਟ੍ਠਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਟ੍ਠੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ"**ਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ। ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ **ਅਸੁਭਫਰਣਂ**, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ **ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਅਸੁਭਾਯਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਯ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਾ ਉਪਸਂਹਰਤੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ''ਏਸੇਵ ਨਯੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਪਟਿਕੂਲੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਹੀਨਾਨੁਰੋਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਛਲ਼ਙ੍ਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ।

ਮੇਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ। ਪਟਿਕੂਲਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਇਚ੍ਛਿਤਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਏਵ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਰਹਤੋ ਏਵ ਇਜ੍ਝਨਤੋ **ਅਰਿਯਿਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸਾ **ਅਰਿਯਿਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟੇਤਬ੍ਬਾ** ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਤਬ੍ਬਾ **ਸਿਯਾ। ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਚ ਦੁਪ੍ਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ। **ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ''ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਯੋ ਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਸੁ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣੇਸੁ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤਂ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਸੁਭਂ ਖੋ ਪਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ।

ਸੁਭਪਰਮਨ੍ਤਿ ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਪਰਮਂ। **ਇਧ** ਲੋਕੇ ਏਵ **ਪਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸ**। ਤੇਨਾਹ **"ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤੁਪਰਮਾਵ ਮੇਤ੍ਤਾ** ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਾਦਕਤ੍ਤਾ। **ਕਰੁਣਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਦਿਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਪਰਮਾ ਕਰੁਣਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਮੁਦਿਤਾਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਪੁਨ ਦੇਸਨਾਰਮ੍ਭਪਯੋਜਨਂ ਪਨ ''ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ''ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਤਿਦਿਟ੍ਠਮੇਵ।

ਸੁਭਪਰਮਾਦਿਤਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਉਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਸੁਭਪਰਮਤਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਪਰਮਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਪਰਮਤਾ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਪਰਮਤਾ। **ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਪਰਿਚਯਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰਾ। **ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਸੁਖੇਨੇਵ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਇਟ੍ਠੇਸੁ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣੇਸੁ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਮਯਚਿਤ੍ਤਂ **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ** ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ। **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਤੋ ਪਰਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਣ੍ਡੇਨ ਅਭਿਹਟਪ੍ਪਤ੍ਤਰੂਪਹੇਤੁਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਦੁਕ੍ਖਂ ਞਾਣੇਨ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਯਿਦਂ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਕਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਞਾਣੇਨ ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ"**ਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਰੂਪੇ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਤੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਇਦਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਗਹਣਮੁਖੇਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਗ੍ਗਹਣਪਰਿਚਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗ੍ਗਹਣੇ ਪਰਿਚਿਤਂ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸਾਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਂ ਵਿਹਰਤੋ। **ਆਭੋਗਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਸੁਖਾਦਿਵਸੇਨ ਆਭੁਜਨਾਭਾਵਤੋ। **ਸੁਖ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਭਵਤੋ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਕਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇ ਵਿਮੁਖਤਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗ੍ਗਹਣਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਗਹਣਪਰਿਚਿਤਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਙ੍ਗਾਰਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੬. ਪਠਮਞ੍ਞੇਵਾਤਿ ਪੁਰੇਤਰਂਯੇਵ। ਅਸਜ੍ਝਾਯਕਤਾਨਂ ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਂ ਪਗੇਵ ਪਠਮਂਯੇਵ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਅਭਿਭਵੋ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਕਾਮਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੇਨਾਤਿ ਕਾਮਰਾਗਗਹਿਤੇਨਾ"**ਤਿ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ ਅਪਨੇਤੀਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਞ੍ਚ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚਾਤਿ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਨਿਸ੍ਸਰਣਂ**। ਤੇਨਾਹ – **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਰਣਿਯੋ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ **ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ,** ਤਥਾ **ਪਰਤ੍ਥੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦੀਨਂ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਾਰੇ ਤਦਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਸੇਨ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਤਦਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਰਣਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ** ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਦਿਭੇਦੋ **ਸਮਥੋ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ** ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕੁਥਿਤੋਤਿ ਤਤ੍ਤੋ। **ਉਸ੍ਮੁਦਕਜਾਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਕੁਥਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਉਸ੍ਮੁਦਕਤਂ ਅਚ੍ਚੁਣ੍ਹਤਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਸੁਮਜਾਤੋ**"ਤਿ। **ਤਿਲਬੀਜਕਾਦਿਭੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਤਿਲਬੀਜਕਕਣ੍ਣਿਕਕੇਸਰਾਦਿਭੇਦੇਨ। **ਸੇਵਾਲੇਨ...ਪੇ॰... ਪਣਕੇਨਾ**ਤਿ ਉਦਕਪਿਚ੍ਛਿਲੇਨ। **ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ** ਆਕੁਲਤਾਯ। **ਅਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ** ਕਲਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਅਨਾਲੋਕਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਆਲੋਕਰਹਿਤੇ ਠਾਨੇ।

ਸਙ੍ਗਾਰਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੭. ਏਕਂਸੇਨ ਭਗਵਾ ਨੀਵਰਣਾਤਿ ਏਕਂਸਤੋ ਏਵ ਭਗਵਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨੀਵਰਣਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨੀਵਰਣਤੋ। **ਕਾਯਕਿਲਮਥੋ**ਤਿ ਕਾਯਪਰਿਸ੍ਸਮੋ, ਸੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ''ਦਰਥੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਚਿਤ੍ਤਕਿਲਮਥੋ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਜਾਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਚਿਤ੍ਤਦਰਥੋਪਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਮਗ੍ਗੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਧਿਗਤੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨੇਵ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਭਯਸ੍ਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰਸ੍ਸ। **ਏਤਂ** ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਦ੍ਵਯਂ।

ਅਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਕਚ੍ਛਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਆਨਾਪਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਟ੍ਠਿਕਮਹਪ੍ਫਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੮. ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਧਵਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾਸੀਸੇਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਂ ਪਨੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਛਵਿਚਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਂ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਮ੍ਪਿ ਕਾਯਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਤਿ ਵਾ ਉਪਾਦਿਸੇਸੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਾਦਿਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਉਪਾਦਿ,** ਉਪਾਦਾਨਂ, ਏਤਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਨਾਪਾਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਨਿਰੋਧਵਗ੍ਗੋ

੧-੧੦. ਅਸੁਭਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੮-੨੫੭. ਅਨਭਿਰਤਿਨ੍ਤਿ ਅਨਭਿਰਮਣਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤਂ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧਭੂਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ **ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ**। ਤਤ੍ਥ ਸਾ ਮਗ੍ਗਸਹਗਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ , ਯਾ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਨਿਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਸਹਗਤਾ ਚ, ਸਾ ਲੋਕਿਯਾਤਿ ਆਹ – "**ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ ਮਿਸ੍ਸਕਾ**"ਤਿ। ''ਤੇਸਂ ਨਵਸੁ''ਤਿਆਦਿ ਪਮਾਦਪਾਠੋ। ''ਏਕਾਦਸਸੁ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ, ਨਵ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਿਕਾ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਵੀਸਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਇਧਾਗਤਨਯੋ, ਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਆਗਤਨਯੋ । ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਯਥਾਯੋਗਂ ਅਪ੍ਪਨਂ ਉਪਚਾਰਂ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭੂਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾ।

ਨਿਰੋਧਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਅਮ੍ਬਪਾਲਿਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਮ੍ਬਪਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੭. ਏਕਾਯਨ੍ਵਾਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਓ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਵ-ਕਾਰੰ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਯੰ ਕਿਰ ਸੰਯੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਯਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੋ। ਨ ਕੇਵਲੰ ਅਯਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯਾਤਿ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ "**ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੋ ਆਯਨ-ਸਦ੍ਦੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਤਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਏਕੋਵ ਮਗ੍ਗੋ। ਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਨਨੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਇਧ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਦਞ੍ਞੇਪਿ ਬਹੂ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਪਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਞਾਣਵੀਰਿਯਾਦਯੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਗਹਿਤਾ, ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਸਤਿਯਾ ਏਵ ਗਹਣੰ ਵੇਨੇਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਸਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਨ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਭੂਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਦ੍ਵਯਭਾਵਾਭਾਵੰ ਵਿਯ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਭਾਵਾਭਾਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨੰ, ਸੋ ਏਵ ਅਵਿਪਰੀਤਭਾਵਨਾਯ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮੂਪਾਯਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਗ੍ਗਨੀਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬਤਾਯ।

ਰਾਗਾਦੀਹੀਤਿ ''ਰਾਗੋ ਮਲੰ, ਦੋਸੋ ਮਲੰ, ਮੋਹੋ ਮਲ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੯੨੪) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਮਲੇਹਿ। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋਕਾਦੀਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੋਚਨੰ ਞਾਤਿਬਜਸਨਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਚੇਤਸੋ ਸਨ੍ਤਾਪੋ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨੰ **ਸੋਕੋ**। ਞਾਤਿਬਜਸਨਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਸੋਕਾਧਿਕਤਾਜਨਿਤੋ ''ਕਹੰ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਦੇਵਨਵਸੇਨ ਵਾਚਾਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਪਰਿਦੇਵਨੰ **ਪਰਿਦੇਵੋ**। ਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨੰ ਇਧ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਆਹ "**ਪਹਾਨਾਯਾ**"ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਗਹਣੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸਵਚਨੰ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ''ਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਚੇਤਸਿਕਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭੂਤਕਥਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਞਾਯਤਿ ਏਤੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ **ਞਾਯੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਨਨੁ ਅਯਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਕਿੰ ਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – "**ਅਯੰ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਣ੍ਹਾਵ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਾਨੰ ਵਿਨਨਟ੍ਠੇਨ ਸੰਸਿਬ੍ਬਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਾਨੰ**। ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਵਾਨੇਨ ਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ।

ਵਣ੍ਣਭਾਸਨਨ੍ਤਿ ਪਸੰਸਾਵਚਨੰ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨੰ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣੰ ਉਗ੍ਗਹੋ। ਪਰਿਚਯਕਰਣੰ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਨ ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਤਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਕਾਯਾਦੀਨੰ ਵੇਦਨਾਦਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਕਾਯਵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਤ੍ਥੁਨੁਰਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਣੇਸੁ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਤ੍ਥੂਨੰ ਅਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਭਾਵੇਨ "**ਨ ਉਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਾਗੋਤਿ। **ਤਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਦਸ੍ਸਨੰ, ਨ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੰ। **ਆਦੀਸੁ ਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਨੰ ਸਮੁਦਯੋ, ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ, ਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਦਯਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੦੮) ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਤਿਗੋਚਰਾਨੰ ਪਕਾਸਕੇ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਅਵਸੇਸਪਾਲ਼ਿਪਦੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੰ।

ਅਰਿਯੋਤਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਅਰਿਯਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਮਾਹ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ **ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੧)। ਤਤ੍ਥ ਹਿ –

> ''ਤਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਯਦਰਿਯੋ...ਪੇ॰... ਮਰਹਤੀਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਹਿਤੇਸੀ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ – 'ਇਦਂ ਵੋ ਹਿਤਾਯ ਇਦਂ ਵੋ ਸੁਖਾਯਾ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੋਤਂ ਓਦਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਚੇਵ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਦਰਿਯੋ ਸੇਵਤਿ...ਪੇ॰.. ਮਰਹਤਿ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾ ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਵੋ ਸੁਖਾਯਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਾਵਕਾ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਾਵਕਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਚ ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਚੇਵ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਨ ਚੇਵ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਰਹਤਿ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ...ਪੇ॰... ਸੁਖਾਯਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤਿਯਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ –

ਏਵਂ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯੇਹਿ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਤਾ ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਾਯ ਤਦੁਭਯਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤਾ ''ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਾ ਹੋਤਿ ਆਵੇਣਿਕਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ। ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਰਮ੍ਭਂ ਜੋਤੇਤਿ, ਆਰਮ੍ਭੋ ਚ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਸਤਿਯਾ** ਕਰਣਭੂਤਾਯ **ਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਬਹੁਲਵਚਨੇਨ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇਪਿ ਹੋਤੀਤਿ।

ਤਥਾਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ **"ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਪਟ੍ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਉਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਭੁਸਤ੍ਥਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ **"ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਨ ਭਾਵਤ੍ਥਂ ਸਤਿਸਦ੍ਦਂ ਪਟ੍ਠਾਨਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਪੁਰਿਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਟ੍ਠਾਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਸਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਰਕਤਸ੍ਸ ਚਿਰਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੇਨ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ''ਸਤਿਯੇਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ **ਇਧ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇ **ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ**।

ਯਦਿ ਏਵਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਸਤਿ ਏਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਤਿ ਨਾਮ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਤੀਨਂ ਬਹੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਬਹੁਕਾ ਤਾ ਸਤਿਯੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਮਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ, ਤੇਨੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਗਤੋ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਚ ਤਦਤ੍ਥਂ ਮਗ੍ਗੀਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤਾ**ਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਪਿ ਚ ਏਤਾ ਸਤਿਯੋ। **ਅਪਰਭਾਗੇ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ। **ਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਦਿਵਿਧਮਨਵਸੇਨ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਕਿਂਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸਪਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਮੇਵਸ੍ਸ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦਾਭਾਵਤੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਏਕਵਚਨੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਤਸ੍ਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਏਕੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ।

ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ ਇਤਰਾਸਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਇਧ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਦੇਸੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਚ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ''ਅਯਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੧, ੨੮੭, ੨੯੭; ਪਾਰਾ॰ ੧੧) ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ, ''ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਤਯੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ''ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ

ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੪੦) ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਤਯੋ ਚੇਤਸਿਕਾ ਖਨ੍ਧਾ ''ਕਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੰ **"ਕਾਯੇਤਿ ਰੂਪਕਾਯੇ"**ਤਿ ਆਹ। **ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸੀਲਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਾਯੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਸੀਲੋ"**ਤਿ ਆਹ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯੰ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਏਵ ਚਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਗਾਹਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੮) ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਏਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਕਾਰੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਤੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਨਿਵਤ੍ਤਨਮਾਸਙ੍ਕਿਤਬ੍ਬੰ ਪਟਿਯੋਗਿਨਿਵਤ੍ਤਨਪਰਤ੍ਤਾ ਏਵ-ਕਾਰਸ੍ਸ, ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾਆਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਚ ਤਾਸੰ। **ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਤਮੇਵ ਕਾਯੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਨ ਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਯਞ੍ਚ ਨ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਸੋ ਏਵੰ ਅਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗੰ **ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ,** ਸਮੁਦਯੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਾਯਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਤੋ ਸਙ੍ਖਤਦੋਸਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤੋ ''ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ, ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਆਦਿਯਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਦੋਸਦਸ੍ਸਿਤਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਤਾਰਮ੍ਮਣੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤੀ''ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਹਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਯੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞੰ। ਦਿਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪਹਾਨਮੁਖੇਨੇਵ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਗਹਣੰ, ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਨਨ੍ਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹੰ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – **"ਇਰਿਯਤੀ"**ਤਿ, ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪਨਤੋ **"ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੂ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਨ ਕਿਲੇਸਾ ਪਰਿਤ੍ਤਭੂਮਕਾ ਏਵਾਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਆਤਾਪਨਨ੍ਤਿ ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵ, ਆਤਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦੋਵਿਯ ਪਨ ਆਤਾਪ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵੀਰਿਯੇ ਏਵ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯੰ ਤਦਾਤਾਪਨਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ।

ਆਤਾਪੀਤਿ ਚਾਯਮੀਕਾਰੋ ਪਸੰਸਾਯ, ਅਤਿਸਯਸ੍ਸ ਵਾ ਦੀਪਕੋਤਿ ਆਤਾਪੀਗਹਣੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਮਙ੍ਗਿਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਾਮਞ੍ਚ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ,** ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਿਤਾਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤੰ, ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਜਾਨਨੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਾਵਹਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਮੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਕਥੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਤਾਤਿ ਆਹ **"ਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧੁਪਕਾਰਾਯ ਏਵ ਪਞ੍ਞਾਯ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਕਾਯੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪਸ੍ਸਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਸਙ੍ਖੇਪੋ** ਅਨ੍ਤੋਲੀਨਤਾ, ਕੋਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਾਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੀਲਵਿਸੋਧਨਾਦਿ ਗਣਨਾਦਿ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਾਦਿ ਚ **ਉਪਾਯੋ,** ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਅਨੁਪਾਯੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤੀ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਉਪਾਯੰ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਅਨੁਪਾਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਾਯਾਨੁਪਾਯਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਚ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ। **ਅਸ੍ਸ** ਯੋਗਿਨੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਤਿਯੇਵ ੇਤ੍ਥ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਵੀਰਿਯਾਦਯੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਆਹ – **"ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗਞ੍ਚਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਵਾ"ਤਿ। **ਅਙ੍ਗ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਤਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਸਤਿਸੀਸੇਨਾਯਂ ਦੇਸਨਾ। ਨ ਹਿ ਕੇਵਲਾਯ ਸਤਿਯਾ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮੋ ਵਾ, ਨਾਪਿ ਕੇਵਲਾ ਸਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਞਾਨਦੇਸਨਾਯਂ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਚਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਤਾਤਿ ਅਙ੍ਗ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਯਵਪਰਿਯਾਯਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਪਹਾਨਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਙ੍ਗਂ **ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ**। ਯਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਮੇਵ ਵਿਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯੇਨ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਨਯੇਨ** ਵਾ"ਤਿ ਆਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋਗਿਨੋ। **ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ **"ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਨਯੇਨੇਤਂ** ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਯਂ ਪਨਾ**ਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ, ਵਿਭਙ੍ਗਪਕਰਣੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਲੋਕੇ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ, ਤਾ ਚ ਲੋਕਿਯਾ ਏਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮਸਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਦੁਕ੍ਖਤੋਤਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯੋ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ। **ਦੁਕ੍ਖਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਸਲ੍ਲਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਪੀਲ਼ਾਜਨਨਤੋ ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਤੋ ਦੁਨ੍ਨੀਹਰਣਤੋ ਚ ਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਪਸ੍ਸਿ। **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਂ। **ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਵਿਯ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵੂਪਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਚ ਸਨ੍ਤਂ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਉਦਯਬ੍ਬਯਵਨ੍ਤਤੋ ਤਾਵਕਾਲਿਕਤੋ ਨਿਚ੍ਚਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੋ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ। **ਸ ਵੇ ਸਮ੍ਮਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਂਸੇਨ, ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਕ੍ਖਾਤਿਪੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾ ਇਤਿਪਿ। **ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ** ਵੇਦਯਿਤਂ **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿਂ** ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵ**ਦਾਮਿ** ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਚਾ**ਤਿ ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਠਿਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮਞਾਣਸੁਖਤਾਯ ਚ ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠਿਤਿਅਞ੍ਞਾਣਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸੁਖਤੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਚ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਏਵ।

ਆਰਮ੍ਮਣਾ...ਪੇ॰... ਭੇਦਾਨਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨੀਲਾਦਿਤਬ੍ਭੇਦਸ੍ਸ, ਛਨ੍ਦਾਦਿਅਧਿਪਤਿਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੀਨਾਦਿਤਬ੍ਭੇਦਸ੍ਸ, ਞਾਣਞਾਨਾਦਿਸਹਜਾਤਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਾਸਙ੍ਖਾਰਿਕ-ਸਵਿਤਕ੍ਕ-ਸਵਿਚਾਰਾਦਿਤਬ੍ਭੇਦਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੂਮਿਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਮਜ੍ਝਿਮਾਦਿਤਬ੍ਭੇਦਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾਦਿਕਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਦੇਵਗਤਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਤਾਦਿਤਬ੍ਭੇਦਸ੍ਸ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਤਾਦਿਤਬ੍ਭੇਦਸ੍ਸ, ਪਰਿਤ੍ਤਭੂਮਕਾਦਿਕਿਰਿਯਾਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਿਹੇਤੁਕਾਦਿਤਬ੍ਭੇਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਵਤ੍ਥੁਕਾਵਤ੍ਥੁਕਾਦਿਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਤ੍ਤਯਸਾਧਾਰਣਾਦਿਤਬ੍ਭੇਦਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਰਾਗਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੪) ਆਗਤਾਨਂ ਸਰਾਗਵੀਤਰਾਗਾਦਿਭੇਦਾਨਂ। **ਸਲਕ੍ਖਣ-ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਫੁਸਨਾਦਿਤਂਤਂਸਲਕ੍ਖਣਾਨਞ੍ਚੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਸੁਞ੍ਞਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤਸੁਞ੍ਞਤਸਭਾਵਸ੍ਸ। ''ਸਲਕ੍ਖਣ-ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਯੋ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕੇਹਿ ਸਾਮਿਨਿਵਾਸੀਕਾਰਕਵੇਦਕਅਧਿਟ੍ਠਾਯਕਭਾਵੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਤਾ ਸੁਖਤਾ ਵਿਯ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ **ਅਨਤ੍ਤਾ,** ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮੋਪਿ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਨ ਅਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਸੁਞ੍ਞਤਧਮ੍ਮੋ। ਤਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਯਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੧) ''ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਞ੍ਞਤਵਾਰਦੇਸਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਮ੍ਬਪਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੮. ਸਰਤੀਤਿ **ਸਤੋ**। ਅਯਂ ਪਨ ਨ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਏਦਿਸਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਾਯਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਯਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਞ੍ਞਾਯ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗਮਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਨਿਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ, ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਗਮਨਂ ਗਮਨਮੇਵ। **ਕਾਯਂ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੋ** ਅਭਿਗਮਨਵਸੇਨ ਕਾਯਂ ਨਾਮੇਨ੍ਤੋ। ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨੇਸੁ ਯੋ ਗਮਨਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਅਭਿਹਾਰੋ, ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਅਪਹਰਣਂ ਪਟਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਠਾਨੇਪੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੀਠਕਾਦਿਆਸਨਸ੍ਸ। **ਪੁਰਿਮਅਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖੋ**ਤਿ ਅਟਨਿਕਾਦਿਪੁਰਿਮਾਵਯਵਾਭਿਮੁਖੋ। **ਸਂਸਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਂਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ। **ਪਚ੍ਚਾਸਂਸਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਆਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਰੀਰਸ੍ਸੇਵ ਅਭਿਮੁਖਸਂਸਪ੍ਪਨਪਟਿਆਸਪ੍ਪਨਾਨਿ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਮ੍ਮਾ ਪਜਾਨਨਂ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਂ**। ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀਤਿ ਆਹ – "**ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ** ਵਾ **ਕਾਰੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ ਕਰਣਸੀਲੋ। **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤੇ**ਵਾਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਏਵ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਕਾਰੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ**।

ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਂ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦਿ, ਸਾਤ੍ਥਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਾਵਹਸ੍ਸ ਹਿਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਵਿਜਹਿਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗੋਚਰੇ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਮੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਘਦਸ੍ਸਨੇਨੇ**ਵ ਉਪੋਸਥਪਵਾਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਗਮਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। **ਅਸੁਭਦਸ੍ਸਨਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਚੇਤਿਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਸੋ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪ੍ਪਾਦਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵੁਦ੍ਧਿ ਏਵ। **ਦਕ੍ਖਿਣਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਦ੍ਵਾਰੇ, ਤਥਾ **ਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਅਭਯਵਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਯਵਾਪਿਯਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਤੀਰੇ।

ਬੁਦ੍ਧਵਂਸ-ਅਰਿਯਵਂਸ-ਚੇਤਿਯਵਂਸ-ਦੀਪਵਂਸਾਦਿਵਂਸਕਥਨਤੋ **ਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਭਾਣਕੋ** ਥੇਰੋ। **ਪਞ੍ਞਾਯਨਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯਨਟ੍ਠਾਨੇ। **ਏਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇ**ਤਿ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਪਤਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਵਟ੍ਠਾਨੇ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਨੋ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨਾਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਅਤ੍ਥੇਪਿ ਗਮਨੇ। ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢੀਤਿ ਯਂ ਸਾਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਗਮਨਂ, ਤਂ ਸਪ੍ਪਾਯਮੇਵਾਤਿ ਸਿਯਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਸਙ੍ਕਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ "**ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਂ ਤਾਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਰੂਪਕਾਨਿ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਤਾ ਪਟਿਮਾਯੋ ਵਿਯ, ਯਨ੍ਤਪਯੋਗੇਨ ਵਾ ਵਿਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾ ਪਟਿਮਾਯ ਸਦਿਸਾ ਯਨ੍ਤਰੂਪਕਾ ਵਿਯ। **ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਂ** ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਯੋਨਿਸੋ ਓਲੋਕਨਾਦਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮)। ਹਤ੍ਥਿਆਦਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦੇਨ **ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋ**।

ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਕਥਾ ਆਚਿਣ੍ਣਾ, ਅਨਨੁਵਤ੍ਤਨਕਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਅਪਰਾ ਦੁਤਿਯਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਨਾਮ ਨ ਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬਾ**”ਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਸਚੇ ਪਨਾ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ, ਨ ‘‘ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮਾਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ।

ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗੋਚਰ**”ਨ੍ਤਿ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਹਰਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਯਾਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਮਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰੂਪਭੋਗਤੋ ਯਾਵ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਟਿਨੇਤਿ। **ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ** ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਵਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਸਰੀਰਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਧੋਵਨਾਦਿਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਂ। **ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਾਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਉਣ੍ਹਾਸਨਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ – “**ਉਸੁਮਂ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੁਖੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਏਵ। ਤੇਨ ‘‘ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਥਾਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ। ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਤੋ ਸਰੀਰਚੇਤਿਯਂ ਗਰੁਤਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨਾਯ ਪਠਮਂ ਕਰਣੀਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ – ‘‘ਚੇਤਿਯਂ ਬਾਧਯਮਾਨਾ ਬੋਧਿਸਾਖਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨੇਵ ਬੋਧਿਮ੍ਹਿ ਪਣਿਪਾਤਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਿਯ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਗਾਮਸਮੀਪੇ**ਤਿ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨੇ।

ਜਨਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ‘‘ਮਯਿ ਅਕਥੇਨ੍ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਕੋ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਜਨਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨਾਮ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ ਏਵਾ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਤਦਨੁਗੁਣਂਯੇਵ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਮੋਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵਾ’’ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਚਿਤੋ ਅਪਰਿਚਿਤੋਤਿਆਦਿਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਕੋਟਿਯਾ ਏਵ, ਸਮਾਗਮਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਯੇ**ਤਿ ਪਰਚਕ੍ਕਾਦਿਭਯੇ।

ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਤਿ ਗਹਣਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵੀਥਿਂ ਨਾਰੋਹਤਿ** ਖੁਦਾਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਾਨਾਭਾਵਤੋ। **ਅਵਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਯਾਗੁਯਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦ-ਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ, ਯਥਾ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖਂ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਨਵਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੇ। ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪੂਰਣੇਨ **ਸਬ੍ਬਵਤ੍ਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**। ਕਾਮੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ। ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ। ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਪਞ੍ਚਵਿਧਚੇਤੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ। ਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ।

ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਿਕਵਤ੍ਤਵਸੇਨਾਤਿ ਭਾਵਨਾਸਹਿਤਂਯੇਵ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਂ ਗਮਨਪਚ੍ਚਾਗਮਨਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਿਕਂ, ਤਦੇਵ ਵਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਸੁਖਂ ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ**, ਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦਵਨ੍ਤੋ। ‘‘ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਹਿ ਹਿਤਂ ਤਂਨਿਮਿਤ੍ਤਕਞ੍ਚ ਸੁਖਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿਯਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – “**ਅਤ੍ਤਦੀਪਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥ ਅਤ੍ਤਸਰਣਾ**”ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੩)। ਤਂ ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ। ਉਸਭਂ** ਨਾਮ ਵੀਸਤਿ ਯਟ੍ਠਿਯੋ। **ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਪਾਸਾਣਸਞ੍ਞਾਯ, ‘‘ਏਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਮਾਗਤਾ’’ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋ**

ਏਵ ਨਯੋ ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿਆਦਿਕੋ ਯੋ ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਪਿ ਨਯੋ। ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਛਿਨ੍ਨਭਤ੍ਤਭਾਵਭਯੇਨਪਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤਿ।

ਮਦ੍ਦੂਨ੍ਤਾਤਿ ਧਞ੍ਞਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਸਾਲਿਸੀਸਾਨਿ ਮਦ੍ਦੂਨ੍ਤਾ। **ਮਹਾਪਧਾਨਂ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਛ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਕਤਂ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ ਏਵਾਹਂ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਜਾ ਹਿ ਸਤ੍ਥੁਪੂਜਾ, ਨ ਆਮਿਸਪੂਜਾਤਿ। **ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਇਰਿਯਾਪਥਕਾਲਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਭੋਜਨਾਦਿਕਾਲੇਸੁ ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ।

ਵੀਥਿਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਮੇਵ ਵੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ “**ਵੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿ। ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਤਤ੍ਥ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ੨.੨੪; ੩.੭੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ੮.੯) ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਦਸ੍ਸਨਂ।

ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਯਦਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ, ਏਵਂ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦਾ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਤਜ੍ਜਂ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣਂ, ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਂ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨਂ ਏਕਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ, ਮਹਾਸਾਵਕਾਨਂ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਮੇਵ ਤਜ੍ਜਂ ਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣਂ, ਇਤਰੇਸਂ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਕੁਸਲਂ। **ਬਾਹਿਯੋ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋ**ਤਿ ਬਾਹਿਯਵਿਸਯੇ ਜਾਤਸਂਵਦ੍ਧਤਾਯ ਬਾਹਿਯੋ, ਦਾਰੁਚੀਰਪਰਿਹਰਣੇਨ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋਤਿ ਲਦ੍ਧਸਮਞ੍ਞੋ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਬਾਹਿਯ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ (ਉਦਾ॰ ੧੦) ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਓਵਾਦੇਨ ਖਿਪ੍ਪਤਰਂ ਵਿਸੇਸਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਬਾਹਿਯੋ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋ**”ਤਿ। ਏਵਂ **ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਤਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ। **ਏਵਨ੍ਤਿ** ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਮੇ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਅਹਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ, ਤਦੁਭਯਂ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨਪਿ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, “**ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਯੇਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਉਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਦ੍ਧਰਣਗਤਿਕਾ ਹਿ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣੇ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਧਾਤੂਨਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਏਕੇਕਪਾਦੁਦ੍ਧਰਣੇ...ਪੇ॰... ਬਲਵਤਿਯੋ**”ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਿਰਿਯਗਤਿਕਾਯ ਹਿ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੁ ਸਾਤਿਸਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਤਥਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੂ**”ਤਿ ਆਹ। ਸਤਿਪਿ ਅਨੁਗਮਨਾਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾਵਿਸੇਸੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁਵਾਯੋਧਾਤੁਭਾਵਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ।

ਤਤ੍ਥ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ **ਉਦ੍ਧਰਣਂ,** ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਹਰਣਂ **ਅਤਿਹਰਣਂ**। ਰੁਕ੍ਖਖਾਣੁਆਦਿਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਘਟ੍ਟਨਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸੇਨ ਹਰਣਂ **ਵੀਤਿਹਰਣਂ**। ਯਾਵ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦੋ, ਤਾਵ ਆਹਰਣਂ **ਅਤਿਹਰਣਂ,** ਤਤੋ ਪਰਂ ਹਰਣਂ **ਵੀਤਿਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਗਰੁਤਰਸਭਾਵਾ ਹਿ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ…ਪੇ॰… ਬਲਵਤਿਯੋ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇ ਵਿਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਾਤਿਸਯਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਘਟ੍ਟਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਆਪੋਧਾਤੁਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – “**ਤਥਾ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨੇਸੂ**”ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੇ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਦ੍ਧਰਣਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਉਦ੍ਧਰਣੇ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਕ੍ਖਣੇ। **ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਚ। **ਅਤਿਹਰਣੰ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ** ਖਣਮਤ੍ਤਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਦੇਸਨ੍ਤਰਸਙ੍ਕਮਨੰ ਅਤ੍ਥਿ। **ਪਬ੍ਬੰ ਪਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਦ੍ਧਰਣਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਤਿਇਤ੍ਤਰੋ ਹਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੋ, ਗਮਨਸ੍ਸਾਦਾਨੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਟਿਮੁਖੰ ਧਾਵਨ੍ਤਾਨੰ ਸਿਰਸਿ ਪਾਦੇ ਚ ਬਦ੍ਧਖੁਰਧਾਰਾਸਮਾਗਮਤੋਪਿ ਸੀਘਤਰੋ। ਯਥਾ ਤਿਲਾਨੰ ਭਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾਨੰ ਤਟਤਟਾਯਨੇਨ ਭੇਦੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ “**ਤਟਤਟਾਯਨ੍ਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਿੰ ਰੂਪੇਨਾਤਿ ਇਦੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਯੰ ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਰਸਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਦਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਾ ਸਿਯੁੰ, ‘‘ਰੂਪੰ ਗਰੁਪਰਿਣਾਮੰ ਦਨ੍ਧਨਿਰੋਧ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਹਿ ਵਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ – ‘‘ਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞੰ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯੰ ਏਵੰ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤੰ, ਯਥਯਿਦੰ ਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮) ਏਵਮਾਦਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਚ। ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਹਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਾ ਯਥਾਬਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤਾਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਤੰਸਭਾਵਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਅਨਨ੍ਤਰੰ ਨਿਰੋਧੋ, ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਭਾਵਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤਙ੍ਖਣਾਯੁਕਤਾ ਤੇਸੰ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਲਹੁਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਸਙ੍ਗਤਿਮਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਤਿਣ੍ਣੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ, ਵਿਸਯਸਙ੍ਗਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਦਨ੍ਧਮਹਾਭੂਤਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਦਨ੍ਧਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾ। ਨਾਨਾਧਾਤੁਯਾ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣੰ ਖੋ ਪਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯੰ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਅਞ੍ਞੰ, ਤੰ ਪਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੰ ਅਪਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਤਥਾਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯੰ ਅਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਅਨ੍ਤਰੋ ਲਬ੍ਭੇਯਜਾਤਿ, ਨੇਤਿ ਆਹ “**ਅਵੀਚਿਮਨੁਪਬਨ੍ਧੋ**”ਤਿ। ਯਥਾ ਵੀਚਿ ਅਨ੍ਤਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ‘‘ਤਦੇਵੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸਵਿਦੂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਬਨ੍ਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੇ ਚ **ਨਦੀਸੋਤੋ**ਵ ਨਦਿਯੰ ਉਦਕਪ੍ਪਵਾਹੋ ਵਿਯ **ਵਤ੍ਤਤਿ**।

ਅਭਿਮੁਖੰ ਲੋਕਿਤੰ **ਆਲੋਕਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪੁਰਤੋਪੇਕ੍ਖਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਯੰਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ, ਤਦਭਿਮੁਖੰ ਪੇਕ੍ਖਨੰ ਆਲੋਕਿਤੰ , ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨੁਗਤੰ ਵਿਦਿਸਾਲੋਕਨੰ ਵਿਲੋਕਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵਿਲੋਕਿਤੰ ਨਾਮ ਅਨੁਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਪਰਿਭਣ੍ਡਾਦਿਕਰਣੇ ਓਲੋਕਿਤਸ੍ਸ, ਉਲ੍ਲੋਕਾਹਰਣਾਦੀਸੁ ਉਲ੍ਲੋਕਿਤਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਪਲੋਕਿਤਸ੍ਸ ਚ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਆਹ – “**ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵਾ**”ਤਿ।

ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤਵਨ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋਹਾਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੇ ਏਵ ‘‘ਯਮੇਵਾਹੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਾਸਨੇ ਅਨਭਿਰਤਿਆਦਿਵਿਪ੍ਪਕਾਰੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਮੇਵ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ

ਬਲਵਹਿਰੋਤੁਪ੍ਪੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਤਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤੇਨੇਵ ਨਂ ਸਤ੍ਥਾ – ''ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਨਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੦) ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪੇਸਿ।

ਸਾਤ੍ਥਕਤਾ ਚ ਸਪ੍ਪਾਯਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਮਾਤਿ** ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਿਜਹਨਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ,** ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਾਯੋ ਨ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਆਲੋਕਿਤਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾਪਿ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਜਾਨਨਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਮਯਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਚਲਨਾਕਾਰਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਅਧੋ ਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਥੋਕਂ ਓਤਰਤਿ। **ਉਦ੍ਧਂ ਲਙ੍ਘੇਤੀ**ਤਿ ਲਙ੍ਘਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਭੂਤਂ ਅਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਂ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਠਮਜਵਨੇਪਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਮਜਵਨੇਪਿ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਂ ''ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਵਜ੍ਜਨਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਨਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਵਜ੍ਜਨਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠੇ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਲੋਭਮਤ੍ਤਂ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਪਟਿਘਮਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ''ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਜਵਨਂ ਮੂਲਂ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਭਵਙ੍ਗਾਦਿ। ਏਵਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਜਵਨਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਧਮ੍ਮਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨੇਵ ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਵਕਾਲਿਕਤਾ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਜਵਨਸ੍ਸੇਵ ਅਪੁਬ੍ਬਭਾਵਵਸੇਨ ਚੇਵ ਇਤ੍ਤਰਭਾਵਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਵਸੇਨ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤੇਸੂ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਚ ਅਪਰਾਪਰਂ ਭਙ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਾਹ।

ਤਨ੍ਤਿ ਜਵਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਜਵਨਸ੍ਸ ਨ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ** ਅਬ੍ਭਾਗਤੋ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਤਾਵਤਕੋ ਕਾਲੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਤਾਵਕਾਲਿਕਾਨਿ**।

ਏਤਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। **ਸਮਵਾਯੇ**ਤਿ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨੇ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ – **ਕੋ ਏਕੋ ਆਲੋਕੇਤਿ, ਕੋ ਵਿਲੋਕੇਤਿ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਨਤੋ।

ਕਾਲੇਤਿ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ **ਸਮਿਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ,** ਤਥਾ ਪਸਾਰੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ **ਪਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। "ਮਣਿਸਪ੍ਪੋ** ਨਾਮ ਏਕਾ ਸਪ੍ਪਜਾਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਲਲ਼ਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਪਨਂ, ਲੀਲ਼ਾਕਰਣਂ ਵਾ।

ਉਣ੍ਹਪਕਤਿਕੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਬਹੁਲਕਾਯੋ। ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਦੂਸਨੇਨ ਅਹਿਤਾਵਹਤ੍ਤਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ। "ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਅਚੇਤਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕਾਯੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਵਿਭਾਵਨੇਨ **"ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਰਿਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਇਤਰੀਤਰਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋਤਿ ਆਹਤਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕੋ, ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਿ ਵਾ ਹਤਸੋਭੋ।

ਅਟ੍ਠਵਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਟ੍ਠਵਿਧੋਪਿ ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸੋ। ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰਵਾਦਵਸੇਨ ''ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ **"ਨੇਵ ਦਵਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ"**ਤਿ ਪਨ ਇਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਪਾਲ਼ਿ ਆਗਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਜਲਸ੍ਸ ਤਂਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਯੁਨਾ ਵਿਯ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾਵ ਆਸਯੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਵਾਯੋਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**”ਤਿ। **ਅਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਮੁਖਾ ਅਭਿਹਰਤਿ। **ਵੀਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਵਿਮਿਸ੍ਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਰਤਿ। **ਅਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਵਾ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤੋ ਹਰਤਿ। **ਵੀਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਹਰਤਿ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਚਾਰੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਧਾਰਣਪਰਿਵਤ੍ਤਨਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਨਵਿਸੋਸਨਾਨਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਸਹਿਤਾ ਏਵ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਾਤਿ ਤਾਨਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਕਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਸਾ ਏਵ ਧਾਰਣਾਦੀਨਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਲ੍ਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਪਾਲੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁਆਦੀਹਿ ਅਵ੍ਵੇਹਿ ਵਿਸੋਸਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ ਅਲ੍ਲਭਾਵਂ। **ਤੇਜੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ। ਸਾ ਹਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਟ੍ਠਂ ਆਹਾਰਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ। **ਅਵ੍ਜਸੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਾਦੀਨਂ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ। **ਆਭੁਜਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਵਸੇਨ, ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਜਿਣ੍ਣਾਜਿਣ੍ਣਤਾਦਿਪਟਿਸਂਵੇਦਨਵਸੇਨ ਚ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂਤਂਵਿਜਾਨਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋਯੇਵ ਹਿ ਪਯੋਗੋ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯੇਨ ਹਿ ਪਯੋਗੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨਾਦਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਜਾਨਨਮ੍ਪਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ ਨਾਮ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ **ਅਨ੍ਵਾਯ** ਆਗਮ੍ਮ **ਆਭੁਜਤਿ** ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ। ਆਭੋਗਪੁਬ੍ਬਕੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਵਿਵ੍ਵਾਣਬਜਾਪਾਰੋਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਗਮਨਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਸੇਨ ਗੋਚਰਗਾਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਮਨਤੋ। **ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ**ਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖਤ੍ਥਂ ਆਹਿਣ੍ਡਨਤੋ। **ਪਰਿਭੋਗਤੋ**ਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। **ਆਸਯਤੋ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਆਸਯਤੋ। ਆਸਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਕਮ੍ਮਬਲਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਰਿਯਾਦਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਸਯਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਆਸਯੋ,** ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਤਿਟ੍ਠਨਕੋ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਕੋ। ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਮਾਕਾਰੋ। ਨਿਧੇਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤੋ ਆਹਾਰੋ ਨਿਚਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਧਾਨਂ, ਆਮਾਸਯੋ, ਤਤੋ **ਨਿਧਾਨਤੋ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੇਨ ਅਵਿਪਕ੍ਕਤੋ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪਕ੍ਕਭਾਵਤੋ। **ਫਲਤੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ। **ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਤੋ । **ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਕ੍ਖਨਤੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੨੯੪) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਗਸਨ੍ਧਾਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਲ਼ਾਹਤੋ ਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਰੋਗਾ** ਕਣ੍ਣਸੂਲਭਗਨ੍ਦਰਾਦਯੋ। **ਅਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਖੇਤ੍ਤਦੇਵਾਯਤਨਾਦਿਕੇ। ਕੁਦ੍ਧਾ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ,** ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ ਚ **ਨ ਪਰਸ੍ਸ, ਉਦਕਤੁਮ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਵੇਲੁਨਾਲ਼ਿਆਦਿਉਦਕਭਾਜਨਤੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਡ੍ਡਿਤਉਦਕਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਆਗਤੋ, ਸੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਗਹਣੇਨ। ‘‘ਗਮਨੇਪਿ ਪੁਰਤੋ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਭਿਹਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਧ ਗਮਨਮੇਵ ਗਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਇਧ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਥਾਯਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮੇਵ ਧੁਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰੇ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਤਾ ਗਹਿਤਾਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – ਏਕੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾ ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ, ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ, ਸਯਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਸਯਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਸਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਨ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚਙ੍ਕਮਨੇਨ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਙ੍ਕਮਨਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਠਿਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ – ‘‘ਪਾਚੀਨਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਾਪਿ ਪਾਚੀਨਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਚਙ੍ਕਮਨਮਜ੍ਝੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਉਭੋ ਕੋਟਿਯੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਚਙ੍ਕਮਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਠਾਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਠਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਯਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ’’ਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਉਟ੍ਠਹਤਿ। ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ **ਗਤਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਭੂਤੰ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਵ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਾਵ ਚਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮਾਨੋ ਏਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਯਤਿ – ''ਕਾਯੋ ਅਚੇਤਨੋ ਮਞ੍ਚੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਕਾਯੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਹੰ ਮਞ੍ਚੇ ਸਯਿਤੋ'ਤਿ, ਮਞ੍ਚੋਪਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ 'ਮਯਿ ਕਾਯੋ ਸਯਿਤੋ'ਤਿ, ਅਚੇਤਨੋ ਕਾਯੋ ਅਚੇਤਨੇ ਮਞ੍ਚੇ ਸਯਿਤੋ''ਤਿ, ਏਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਭਵਙ੍ਗੰ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਪਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਪਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਯੰ **ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਿਕਾਦਿਕਿਰਿਯਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਤਮ੍ਮਯਤ੍ਤਾ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਜਵਨੰ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਛਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਕਿਰਿਯਾਮਯਪਵਤ੍ਤੰ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਜਾਗਰਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ। ਅਪਿਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਛ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਜਗ੍ਗਨ੍ਤੋਪਿ **ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ।

ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਬਾਤ੍ਤਿੰਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥੰ ਪਹਾਯ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤਸਪ੍ਪਾਯਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ **ਭਾਸਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਟ੍ਠਤਿੰਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਯੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਪਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਪਿ **ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ** ਨਾਮ। ਦੁਤਿਯਞ੍ਹਿ ਝਾਨੰ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ਨਾਮਾਤਿ। **ਓਟ੍ਠੇ ਚਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਣ੍ਠਸੀਸਨਾਭਿਆਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਦਨੁਰੂਪੰ ਪਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਸਞ੍ਞਿਤੰ ਪਯੋਗੰ, ਯਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਚਾਰਾਦਯੋ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਉਪਾਦਾਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਕਾਰਸਹਿਤਸਦ੍ਦਾਯਤਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। ਸਤ੍ਤਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਵਸੇਨ “**ਮਿਸ੍ਸਕਾ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾਪਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਅਨੁਰੂਪਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪ**ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੰ** ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਿਯਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਲੋਕਿਯਤ੍ਤਾ।

ਸਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੯. ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਦੇਸੇਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਯਾਚਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਖਿਤ੍ਤਰੁਚਿਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੁਕਾਮੋ ਭਗਵਾ ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – “**ਯਸ੍ਮਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸਨੰ ਯਾਚਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸੇਵ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਵਿਸੇਸਾ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਿਟ੍ਠੀ**”ਤਿ।

੪. ਸਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੦. ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ ਅਪਾਤਨਵਸੇਨ ਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਧਮ੍ਮੋ,** ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਤਦੇਵ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵਿਨਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਆਹ – “**ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਾ…ਪੇ॰… ਨਾਮ**”ਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤਤਾਯ ਏਕੋ ਉਦੇਤੀਤਿ ਏਕੋਦੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਸਮਾਧਿ ਭੂਤੋ ਜਾਤੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਏਕੋਦਿਭੂਤਾ**। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਏਕੋਦਿਭੂਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਵਹੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਕੋ ਸਮਾਧਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਮਾਹਿਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ। **ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੁਭਾਵਿਤੋ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਵਕਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਾਵਿਤਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ**। ਤੇ ਹਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਾਯ ਭਾਵਿਤਾ। ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਨ੍ਤਿ ਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੰ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਖੀਣਾਸਵੇਹਿ ਭਾਵਿਤਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ**। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਕਤਕਰਣੀਯਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ, ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਪਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ “**ਮਿਸ੍ਸਕਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੫. ਅਕੁਸਲਰਾਸਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੧. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਕੇਵਲੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਸਕਲੋ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੋ ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੋ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

੬. ਸਕੁਣਗ੍ਘਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੨. ਪਾਕਤਿਕਸਕੁਣਕੁਲੇਸੁ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਤੇਸੰ ਹਨਨਤੋ **ਸਕੁਣਗ੍ਘਿ**। ਸੇਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸੇਨਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ, ਸੇਨਵਿਸੇਸੋ ਪਨ ਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਆਮਿਸਤ੍ਥਾਯ ਪਤ੍ਤੁਤ੍ਵਾ **"ਲੋਭਸਾਹਸੇਨ ਪਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਲੋਭਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਸਾਹਸਾਕਾਰੇਨ ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਙ੍ਗਲੇਨ ਕਟ੍ਠੰ ਕਸਿਤੰ ਨਙ੍ਗਲਕਟ੍ਠੰ, ਤੰ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਨਙ੍ਗਲਕਟ੍ਠਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਅਧੁਨਾ ਕਟ੍ਠੰ ਖੇਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਲੇਡ੍ਡੁਯੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਲੇਡ੍ਡੁਟ੍ਠਾਨੰ,** ਲੇਡ੍ਡੁਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਸਿਤਟ੍ਠਾਨੰ। ਵਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਦੰ, ਵਚਨੰ। ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਦੰ ਅਵਦੰ। ਗਰਹਨੇ ਹਿ ਅਯੰ ਅ-ਕਾਰੋ ਯਥਾ – ''ਅਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਰਿਯਾ''ਤਿ। ਅਵਦੰ ਮਾਨੇਤੀਤਿ **ਅਵਦਮਾਨਾ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਮਦੇਨ ਲਾਪੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਿਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਗਚ੍ਛ ਖੋ, ਤ੍ਵੰ ਲਾਪ, ਤਤ੍ਰਪਿ ਮੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਮੋਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਣ੍ਣੰ ਵਦਮਾਨਾ''ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਤੋ ਆਪਨ੍ਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਵਦਮਾਨੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਅਵਾਯਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਏਹਿ ਖੋ ਦਾਨਿ ਸਕੁਣਗ੍ਘੀ''ਤਿ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਜਿਯਾਮੁਤ੍ਤਸਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸੀਘਪਾਤਯੋਗਜਤਾਕਰਣੇਨ ਉਭੋ ਪਕ੍ਖੇ ਸਮ੍ਮਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਕੁਣਗ੍ਘਿ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਫਾਲੀਯਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਫਾਲਚ੍ਛੇਦਤਿਖਿਣਸਿਖਰੇ ਸੁਕ੍ਖਲੇਡ੍ਡੁਸ੍ਮਿੰ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ।

੭. ਮਕ੍ਕਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੩. **ਸਞ੍ਚਾਰੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਚਰਣੰ। **ਲੇਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਲੇਸਸਦਿਸੰ ਆਲੇਪਨੰ। **ਕਾਜਸਿਕ੍ਕਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਕਾਜਦਣ੍ਡਕੇ ਓਲਗ੍ਗੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਕ੍ਕਾ ਵਿਯ। ਅਪਿਚ ਚਤਸ੍ਸੋ ਰਜ੍ਜੁਯੋ ਉਪਰਿ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਪਞ੍ਚਟ੍ਠਾਨੰ। ਓਡ੍ਡਿਤੋ**ਤਿ ਓਲਮ੍ਬਿਤੋ। **ਥੁਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤੋ।

੮. ਸੂਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੪. ਆਹਾਰਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਤੰਤੰਆਹਾਰਵਤ੍ਥੁਗਤੇ ਸੂਦੇਤਿ ਪਗ੍ਘਰੇਤੀਤਿ **ਸੂਦੋ,** ਭਤ੍ਤਕਾਰਕੋ। ਦਹਰੇਹਿ ਮਨਾਪਤਰੰ ਅਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਤੋ ਅਚ੍ਚਯਾ, ਭੋਜਨੇ ਰਸਵਿਸੇਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਾਨਚ੍ਚਯੇਹੀ**ਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਰਸਵਿਸੇਸੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਨਾਨਚ੍ਚਯੇਹੀ''ਤਿਆਦਿ। ਅਗ੍ਗੀਯਤਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਿਭਜੀਯਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗੋ, ਅਮ੍ਬਿਲਮੇਵ ਅਗ੍ਗੋ **ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਆਹ – **"ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗੇਹੀਤਿ ਅਮ੍ਬਿਲਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹੀ"**ਤਿ। ਦਾਤੁੰ ਅਭਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਅਭਿਹਾਰਾ,** ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ – **"ਅਭਿਹਟਾਨੰ ਦਾਯਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਇਦੰ ਮੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਲੋਮੰ**ਵਾਤਿ ਇਦੰ ਮਮ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਅਨੁਲੋਮਾਵਸਾਨਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵੰ **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਬਾਲੋ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਵ ਕਥਿਤਾ** ''ਸਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

੯. ਗਿਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੫. **ਪਾਦਗਾਮੋ**ਤਿ ਨਗਰਸ੍ਸ ਪਦਸਦਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤਗਾਮੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਗਾਮਕੇ"**ਤਿ। ਅਹਿਤਨਿਸੇਧਨ-ਹਿਤਨਿਯੋਜਨ-ਬ੍ਯਸਨਪਰਿਚ੍ਚਜਨ-ਲਕ੍ਖਣੋ ਮਿਤ੍ਤਭਾਵੋ ਯੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇ **ਮਿਤ੍ਤਾ**। ਯੇ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਸਹਾਯਾ, ਤੇ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ**। ਯੇ ਸਵਿਸੇਸੰ ਭਤ੍ਤਿਮਨ੍ਤੋ, ਤੇ **ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਿਤ੍ਤਾਤਿ ਮਿਤ੍ਤਾਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ। ਪਞ੍ਚਮਿਯੰ ਅਟ੍ਠਮਿਯੰ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਯੰ ਪਞ੍ਚਦਸਿਯਨ੍ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾਰੇ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਸਸ੍ਸ **ਅਟ੍ਠਵਾਰੇ**।

ਵੇਦਨਾਨੰ ਬਲਵਭਾਵੇਨ **ਖਰੋ ਫਰੁਸੋ** ਕਕ੍ਖਲ਼ੋ। **ਆਬਾਧੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮਹੇਤੁਤਾਯ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਆਬਾਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਸਭਾਗਰੋਗੋ ਨਾਮ। ਨਾਯਮੀਦਿਸੋ ਆਬਾਧੋ, ਅਯੰ ਪਨ ਬਹਲਤਰਬਜਾਧਿਤਾਯ "**ਵਿਸਭਾਗਰੋਗੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਨੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੀਪਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਮਰਣਨ੍ਤੰ ਮਰਣਸਨ੍ਤਿਕ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵੇਦਨਾ…ਪੇ॰… ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ** ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਭਾਵਿਤਕਾਯਾਦਿਤਾਯ। **ਅਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨੋ ਵਿਯ। ਓਵਾਦਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਪਲੋਕਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿੰ ਅਦਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵੀਰਿਯੰ** ਨਾਮ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਭੂਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਰਿਯੰ। **ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਾਰੋ** ਪਤਿਤ੍ਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਤੋ।

''ਏਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਖਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਤੀ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ **ਖਣਿਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬੰ ਨਿਜ੍ਜਟੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਰੂਪਸਤ੍ਤਕਾਰੂਪਸਤ੍ਤਕਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖਿਲਵਿਰਹੇਨ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬੰ, ਅਬਜਾਕੁਲਤਾਯ ਨਿਜ੍ਜਟੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਵਿਸੇਸੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਨੰ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਦੀਨੰ ਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ **ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ** ਯਾ **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ** ਵੇਦਨੰ ਮਹਾਬਲਵਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ, ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਰਿਯਸ੍ਸ। **ਯਥਾ ਨਾਮਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ। **ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤ੍ਤਕਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। **ਸਨ੍ਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਰਨ੍ਨੁਰਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭੂਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੀਤਿਸਿਨੇਹੇਨ ਤੇਮੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

ਗਿਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਗਿਲਾਨਭਾਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ। ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਗਰੁਥਦ੍ਧਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਮਧੁਰਕਤਾਤਿ ਆਹ – "**ਸਞ੍ਜਾਤਗਰੁਭਾਵੋ ਸਞ੍ਜਾਤਥਦ੍ਧਭਾਵੋ**"ਤਿ। **ਨਾਨਾਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਭੇਦਤੋ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਭਾਵਿਯਮਾਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਧਮ੍ਮਾ। **ਪਾਕਟਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਯ। **ਤਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਨ ਞਾਯਨ੍ਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਅਬਾਹਿਰਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਚ ਅਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰੰ ਅਕਤ੍ਵਾ। **ਏਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ। **ਦਹਰਕਾਲੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਹਰਕਾਲੇ। **ਨ ਏਵੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ''ਅਹੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਕੋ ਮਾਨਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕੋ ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਤ੍ਥੇਵ ਪਗੇਵ ਤੇਸੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ – "**ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਯੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੇਨ ਵੇਠੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕੇਨ। **ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਸਞ੍ਞਿਤੇਨ ਵੇਠਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਵਿਯ ਜਰਸਕਟੰ। **ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵੇਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤੇਨ ਅਤ੍ਥਭਾਵਵੇਠੇਨ।

ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ "**ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਵੇਦਨਾਨਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਨੰ ਵੇਦਨਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਤਦੀਪਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਏਵ। **ਨਵਵਿਧੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**। ਸੋ ਹਿ ਚਤੂਹਿ ਓਘੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣੀਯਤੋ ''ਦੀਪੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤਮਅਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਤਮਯੋਗਾਭਾਵੇਨ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗੇ। **ਸਬ੍ਬੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮਾਨੰ। **ਤੇ** ''ਧਮ੍ਮਦੀਪਾ ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ **ਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਗੋਚਰਾਵ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਗ੍ਗੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।**

੧੦. ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੬. ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਮ੍ਮਿਕਾਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਸੇਸੇਤੀਤਿ **ਵਿਸੇਸੋ,** ਅਤਿਸਯੋ, ਸ੍ਵਾਯੰ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਸੇਸੋ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹੋਤਿ ਕਾਯੇ ਅਸੁਭਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਅਦਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵੀਥਿਯੰ ਅਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾ ਸੁਭਾਦਿਵਸੇਨ ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਚੇਤਸੋ ਵਾ ਲੀਨਤ੍ਤੰ** ਹੋਤਿ, ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤਤੋ **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਏਵੰ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹੇ ਚਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ

ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭਾਵਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਲੀਨਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਾ ਏਕਜ੍ਝਂ ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣੋ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਗਹਿਤੋ। **ਕਿਲੇਸਾਨੁਰਞ੍ਜਿਤੇਨ**ਾਤਿ ਕਿਲੇਸਵਿਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ ਪਨ ਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵਾ**"ਤਿ। **ਨ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਨ ਚ ਵਿਚਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਹਗਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਸੁਖਿਤੋ**ਤਿ ਝਾਨਸੁਖੇਨ ਸੁਖਿਤੋ।

ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭਾਵਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਂ ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਪਨ੍ਥੇ ਸਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਦਿਅਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਣਿਧਾਯ ਭਾਵਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਰਥਂ ਵਾਹਯਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਅਟ੍ਠਕਾਦਿਵਸੇਨ **ਸੁਤਚ੍ਛਿਤਂ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਵਿਯ**। ਸੁਖੇਨੇਵ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਓਕਾਸਂ ਅਦੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਰਾ ਅਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਅਲਗ੍ਗਨ੍ਤੋ**। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਅਪਰਿਪਨ੍ਥਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਓਪਮ੍ਮਦ੍ਵਯਮਾਹ। **ਬਜਾਭਙ੍ਗਿਯਾ**ਤਿ ਕਾਜਦਣ੍ਡੇਨ। **ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਲੀਨਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਾਨਂ।

ਗੁਲ਼ਖਣ੍ਡਾਦੀਨੀਤਿ ਗੁਲ਼ਖਣ੍ਡਸਕ੍ਖਰਖਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਉਚ੍ਛੁਵਿਕਾਰਭੂਤਾਨਿ। ''ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ "**ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਮ੍ਬਪਾਲਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਨਾਲਨ੍ਦਵਗ੍ਗੋ

੨. ਨਾਲਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੮. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੇ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਤਂ ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ "**ਦੁਤਿਯੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਭਿਯ੍ਯਤਰੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਸੇਟ੍ਠਤਰੋਤਿ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤੋ। **ਭਿਯ੍ਯਤਰਾਭਿਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਧਿਕਤਰਪਞ੍ਞੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਞਾਣੋ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਧੀ**ਤਿ ਆਹ – "**ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇ**"ਤਿ। **ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਾ ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਗਹਿਤਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਿਦ੍ਧਿਯਾਵ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨਂ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਤਂਤਂਗੁਣਸਮਿਜ੍ਝਨਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਪਸਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤਾ ਦੀਪਿਤਾਤਿ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ ਆਹ – "**ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਹਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੋ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਧਿਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੋਤਿ **ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞੋ**। ਸੋ ਏਵ ਅਤਿਸਯਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਭਿਯ੍ਯਤਰੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੋ**"ਤਿ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਅਭਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞੋ, ਸੋ ਏਵ ਅਤਿਸਯਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ **ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋ**। ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਕਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਭਿਯ੍ਯਤਰਾਭਿਞ੍ਞੋ ਵਾ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਧਿ,** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣਞ੍ਚ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣਂ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ **ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਨਾਮ**। ਤਤ੍ਥ ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਤਦਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੇ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੋ, ਪਦਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ, ਨਨੁ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਿਪਿ ਭਗਵਤੋ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਿ ਸਵਾਸਨਮੇਵ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ। ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਹਿ

ਵੇਯਜਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੇ** ਵਾ"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬੰ।

ਖਾਦਨੀਯਾਨੰ ਉਲ਼ਾਰਤਾ ਸਾਤਰਸਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਮਧੁਰੇ ਆਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ। ਪਸੰਸਾਯ ਉਲ਼ਾਰਤਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ – "**ਸੇਟ੍ਠੋ**"ਤਿ। ਓਭਾਸਸ੍ਸ ਉਲ਼ਾਰਤਾ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੁੱਤੰ – "**ਵਿਪੁਲੇ**"ਤਿ। ਉਸਭਸ੍ਸ ਅਯਨ੍ਤਿ ਆਸਭੀ, ਇਧ ਪਨ ਆਸਭੀ ਵਿਯਾਤਿ **ਆਸਭੀ**। ਤੇਨਾਹ – "**ਉਸਭਸ੍ਸ ਵਾਚਾਸਦਿਸੀ**"ਤਿ। ਯੇਨ ਗੁਣੇਨ ਸਾ ਤੰਸਦਿਸਾ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਚਲਾ ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ**"ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨੰ **ਅਨੁਸ੍ਸਵੋ**। ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਕਤਪਰਿਚਯਾਨੰ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਤੰ ਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਞਾਪੇਨ੍ਤੀ ਪਵੇਣੀ **ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾ**। ਕੇਵਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਤਿਯਾ ''ਇਤਿ ਕਿਰ ਏਵੰ ਕਿਰਾ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ **ਇਤਿਕਿਰਾ**। ਪਿਟਕਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾਨਤੋ ਭੂਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣੰ **ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਨੰ**। ਯਥਾਸੁਤਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੰ **ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਤਥੇਵਸ੍ਸ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਮਨੰ **ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿ**। ਆਗਮਾਧਿਗਮੇਹਿ ਵਿਨਾ ਕੇਵਲੰ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਤੋ ਤਕ੍ਕਮਗ੍ਗੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਕ੍ਕਨੰ **ਤਕ੍ਕੋ**। ਅਨੁਮਾਨਵਿਧਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗਹਣੰ **ਨਯਗ੍ਗਾਹੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਅਯੰ ਥੇਰਸ੍ਸ ਚੋਦਨਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਸੋ ਅਵਿਸਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯਾ**"ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਸੀਹਨਾਦੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਸੀਹਨਾਦੋ**। ਤੰਸਦਿਸਤਾ ਚਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ, ਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸੀਹਨਾਦੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਉਨ੍ਨਾਦਯਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਨਿਸਦਿਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ।

ਅਨੁਯੋਗਦਾਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸੋਧਾਪੇਤੁੰ। ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਞ੍ਹਿ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਯੋਗੰ **ਸੋਧੇਤਿ** ਨਾਮ, ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚ ਨੰ **ਸੋਧਾਪੇਤਿ** ਨਾਮ। **ਦਾਤੁਨ੍ਤਿ** ਸੋਧੇਤੁੰ। ਕੇਚਿ ''ਦਾਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਯੋ ਸੀਹਦਾਨੰ ਨਦਤਿ, ਸੋ ਏਵ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਯੋਗੰ ਦੇਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਨਿਘੰਸਨਨ੍ਤਿ** ਵਿਮਦ੍ਦਨੰ। **ਧਮਮਾਨਨ੍ਤਿ** ਤਾਪਯਮਾਨੰ। ਤਾਪਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਗਗ੍ਗਰਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਪਨਸੀਸੇਨ ਵਦਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਤੇਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਤੀਤੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ। ਤੇਨੇਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਯੇ ਤੇ ਅਹੇਸੁੰ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ ਤਵ ਅਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਓਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਸੰ ਤਾਵ ਸਾਵਕਞਾਣਗੋਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਮਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰੰ ਤ੍ਵੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤੀਤਾ, ਤਤੋ ਪਰਤੋ ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਾ ਛਿਨ੍ਨਪਪਞ੍ਚਾ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਵਟ੍ਟਾ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤਵ ਸਾਵਕਞਾਣਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕਥੰ ਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ। **ਏਵੰਸੀਲਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਸੀਲਾ। **ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿ ਚ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਾ ਚ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਾ ਏਕਦੇਸਸਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਸਤਿਯੋ ਤਦਨੁਗੁਣਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਵਿਹਾਰਵੋਹਾਰੋ, ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿ ਵੁੱਤੰ "**ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਾਰੋ ਗਹਿਤੋ**"ਤਿ।

ਯਥਾ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤਾਪਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ-ਸਙ੍ਖਾਤ-ਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸ-ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪੁਨ ਗਹਿਤਾ ''ਏਵੰਵਿਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਏਵੰ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪੁਨ ਗਹਿਤੋ ''ਏਵੰਵਿਹਾਰੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰਾਨੰ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ** ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨੋਸਾਪਨੇਨ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ ਅਸੰਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ।

ਅਨਾਗਤਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਨਾਤਿ ਪਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਜੋਤਨੋ। ਤੇਨ ਅਤੀਤੇਸੁ ਤਾਵ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਵਿਸਯੇ ਗਤਿ, ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਸਞ੍ਜਾਤੇਸੁ ਕਥਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਜੋਤੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨਾਗਤਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। "**ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੇਤਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਦਿਤਾ**"ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤੰ? ਨਨੁ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਸਤ੍ਤਾਹੇ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸ

ਵਿਸਯੇ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦੰ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਅਨਾਗਤੰਸਞਾਣਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ। **ਵਿਦਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਨ ਕਰੋਤਿ** ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨੇਵ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੇਤੁਘਾਤਤੋ ਚ। ਕਥੰ ਪਨ ਥੇਰੋ ਦ੍ਵਯਸਮ੍ਭਵੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੇਵ ਅਕਾਸਿ, ਨ ਵਿਭਜ੍ਜ ਬ੍ਯਾਕਾਸੀਤਿ ਆਹ "**ਥੇਰੋ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਾਰੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਮਿਨੋਤੀਤਿ ਪਾਰਮੀ, ਸਾ ਏਵ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪਾਰਮਿਞਾਣੰ, ਸਾਵਕਾਨੰ ਪਾਰਮਿਞਾਣੰ **ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣੰ**। ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਾਵਕਾਨੰ ਉਕ੍ਕੰਸਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੇ ਜਾਨਨੇ ਨਾਯਮਨੁਯੋਗੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਜਾਨਨੇ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣੇਤਿ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਵਿਸਯੇ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਸੀਲ…ਪੇ॰… ਸਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਕਾਰਣਾਨੰ ਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥੰ। ਬੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦਯੋ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰੇਹਿ ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਜਾਨਨਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣੰ।

ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੰ ਵਿਯ ਸੰਸਯਟ੍ਠਿਤੰ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਇਦਮਿਦਨ੍ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਞੇਯ੍ਯੰ ਧਾਰੇਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨੋਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮੋ,** ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਅਨੁਏਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਵਯੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਯੋਗੰ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥੰ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ‘‘ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨੁਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਦਿਤੇ ਵੇਦਕਮ੍ਪਿ ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਦਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ "**ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੰ ਨਯਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਦਿਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਦਿਤੋ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ, ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ**ਤਿ ਅਪਰਿਮਾਣੋ ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਤੇਨ** ਵਾ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ। ਏਤੇਨ ਥੇਰੋ ਯੰ ਯੰ ਅਨੁਮੇਯ੍ਯਮਤ੍ਥੰ ਞਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਗਮਪ੍ਪਟਿਹਤੰ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੋ ਇਮਿਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ।

ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਥਿਰਭਾਵੇ ਉਦ੍ਧਮੁਦ੍ਧੰ ਆਪੇਤੀਤਿ **ਉਦ੍ਧਾਪੰ,** ਪਾਕਾਰਮੂਲੰ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਕਾਰਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਪਰਿਖਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਭਵੰ **ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ**। ਪਣ੍ਡਿਤਦੋਵਾਰਿਕਟ੍ਠਾਨਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਕਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਆਹਾ**"ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਯਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ ਪੁਰਿਸੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ। ਤੰਤੰਇਤਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਸੁ ਛੇਕਭਾਵੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤਭਾਵੋ **ਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੰ**। ਮੇਧਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਹਿੰਸਤਿ ਵਿਧਮਤੀਤਿ ਮੇਧਾ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮੇਧਾਵੀ**। ਠਾਨੇ ਠਾਨੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ,** ਠਾਨਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਪਞ੍ਞਾ। ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯੋ, ਸੋ ਏਵ ਪਥੋਤਿ **ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਪਥੋ,** ਪਰਿਤੋ ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਯਾਯਨਮਗ੍ਗੋ। ਪਾਕਾਰਭਾਗਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਪਾਕਾਰਸਨ੍ਧਿ,** ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਫੁਲ੍ਲਿਤਪਦੇਸੋ। ਸੋ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਇਟ੍ਠਕਾਨੰ ਵਿਗਮੇਨ ਏਵੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਇਟ੍ਠਕਾਨੰ ਅਪਗਤਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਦੇਸੰ, ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ। ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਵਿਵਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕਿਲਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਮਲੀਨੰ। **ਉਪਤਾਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਨ ਦੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੂਪਘਾਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨਤੋ। **ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਟ੍ਠੁ ਠਪਿਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਯਪਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਯ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਠਪਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਯਥਾਸਭਾਵੇਨ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਯਥਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ।

ਪੁਰਿਮਨਯੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਚ ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਤ੍ਤੁੰ "**ਅਪਿਚੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਿਸ੍ਸਕਾ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਾ। ‘‘ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾਤਿ ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਥਾਭੂਤੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨੰਯੇਵ ਚ ਨੇਸੰ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਤੋ ਤੇਸੁ ਚ ਅਧਿਗਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਤਿ ਗਹਿਤੇ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਪਞ੍ਹੋ

ਭਵ◌ੇਯਜਾ''ਤਿ **ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰੋ ਆਹ। ਨ ਪਨੇਵ◌ਂ ਗਹਿਤਂ** ਪੋਰਾਣੇਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਨਗਰਾਦੀਸੁ। **ਨਗਰਂ ਵ◌ਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ਤਦਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਗਤਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤਸੁਖਾਧਿਗਮਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਪਾਕਾਰੋ ਵ◌ਿਯ ਸੀਲਂ** ਤਦੁਪਗਤਾਨਂ ਪਰਿਤੋ ਆਰਕ੍ਖਭਾਵਤੋ। **ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਪਥੋ ਵ◌ਿਯ ਹਿਰੀ** ਸੀਲਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਪਰਿਯਾਯਪਥੋਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹਿਰਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵ◌ਾਰਂ ਵ◌ਿਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਪ੍ਪਵ◌ੇਸਨੇ ਅਞ੍ਜਸਭਾਵਤੋ। **ਪਣ੍ਡਿਤਦੋਵ◌ਾਰਿਕੋ ਵ◌ਿਯ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਂ ਪਵ◌ਿਟ੍ਠਪਵ◌ਿਸਨਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤੋ। **ਦਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਦਾਪਿਤੋ, ਸੋਧਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

੩. ਚੁਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੯. ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਾਵਤ੍ਥਿਤੋ ਵ◌ੇਲੁਵਗਾਮਸ੍ਸ ਗਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਆਗਤਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਸੇਨੋ, ਰੇਵਤੋ, ਖਦਿਰਵਨਿਯੋ, ਚੁਨ੍ਦੋ, ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਅਹਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਚਾਲਾ, ਉਪਚਾਲਾ, ਸੀਸੂਪਚਾਲਾਤਿ, ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ। **ਨਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸੀਹਾਵਲੋਕਨਞਾਯੇਨ। ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮੇ ਵਤ੍ਤਾਰੋ ਹਰਿਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਦਂ ਦਾਨਿ ਪਚ੍ਛਿਮਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਤਕਥਨਮਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਸਾਲਯਤਾਦਸ੍ਸਨਂ ਯਥਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵ◌ੇਸਾਲਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਾਗਾਪਲੋਕਿਤਂ।

ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਇਦ੍ਧਿਭੇਦਦਸ੍ਸਨਂ **ਇਦ੍ਧਿਵ◌ਿਕੁਬ੍ਬਨਂ**। ਸੀਹਸ੍ਸ ਵ◌ਿਜਮ੍ਭਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕੀਲ਼ਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਾਦਸਦਿਸੀ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਕਥਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਸੀਹਵ◌ਿਕੀਲ਼ਿਤੋ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ"**ਤਿ। **ਗਮਨਕਾਲੋ ਮਯ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ। ਤੇਨ ਥੇਰੇਨ ਯਥਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਵਚਨਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮਾਪਿਤਭਾਵ◌ਂ ਜੋਤੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਦਿਸੇਸੁ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ਯੁਗਨ੍ਧਰਾਦਯੋ **ਪਰਿਭਣ੍ਡਪਬ੍ਬਤਾ**ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਇਵ। ਸ੍ਵ◌ਾਯਂ **ਇਵ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਟਿਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਠਿਤਕਾਯਂ ਪਟਿਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਪਤ੍ਥਨਾਕਾਲੇ ਅਨੋਮਦਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਸੁਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਤਂ ਪਠਮਦਸ੍ਸਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ** ਗੁਣਸਾਰਂ। **ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਏਸੋ ਜਾਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਰਣਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਨ੍ਥੋ। ਪੁਨਪਿ **ਏਵ◌ਂਭਾਵ◌ਿਨੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਾਮ ਏਵ◌ਂਭਾਵ◌ਿਨੋ, ਮਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ। **ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵ◌ਾ** ਸਂਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਮੁਖਂ ਪਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਮੁਖਂ ਛਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਅਗ੍ਘਿਕਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਮਕੁਲ਼ਙ੍ਕੁਰਚੇਤਿਯਸਤਾਨਿ।

ਪੁਰਿਮਦਿਵਸੇਤਿ ਅਤੀਤਦਿਵਸੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਿਵਸੇਯੇਵ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਵਕਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਪੂਰਿਤਸਾਵਕਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਏਸ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਪਞ੍ਚ ਜਾਤਿਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਵ◌ਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ।

ਕਲ਼ੋਪਿਹਤ੍ਥੋਤਿ ਵ◌ਿਲੀਵਮਯਭਾਜਨਹਤ੍ਥੋ। ''ਚਮ੍ਮਮਯਭਾਜਨਹਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪੁਰਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਨਗਰਮਜ੍ਝੇ। **ਵਨੇ**ਤਿ ਅਰਞ੍ਞੇ।

ਓਸਕ੍ਕਨਾਕਾਰਵ◌ਿਰਹਿਤੋਤਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਸਙ੍ਕੋਚਹੇਤੁਵ◌ਿਰਹਿਤੋ। **ਵ◌ਿਸਾਰਦੋ**ਤਿ ਸਾਰਦਵ◌ਿਰਹਿਤੋ। **ਧਮ੍ਮੋਜ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਰਸਂ, ਓਜਵਨ੍ਤਂ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਭੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਪਰਿਭੋਗਂ, ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਵ◌ਿਭਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਭੋਗਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮਮੇਵ ਵਦਤਿ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਉਭਯੇਨਪਿ ਧਮ੍ਮਪਰਿਭੋਗੋਵ ਕਥਿਤੋ"**ਤਿ।

ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਿਯੇਹਿ**। ਮਨਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਨਤੋ **ਮਨਾਪੇਹਿ। ਜਾਤਿਯਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਜਾਤਿਯਾ। **ਨਾਨਾਭਾਵ◌ੋ** ਅਸਹਭਾਵ◌ੋ ਵ◌ਿਸੁਂਭਾਵ◌ੋ। **ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵ◌ੋ** ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ। **ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਰੀਰਂ। ਰੂਪਕਾਯੇ ਹਿ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ। **ਸੋ**

ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸੋ ਮਹਨ੍ਤਤਰੋ ਖਨ੍ਧੋ ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸੰ ਗਤੋਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਮੁਖੇ ਪਵਤ੍ਤੋ। **ਮਹਾਖਨ੍ਧੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਸਾਰਵਨ੍ਤੋ ਸਾਖਾਖਨ੍ਧੋ ਵਿਯ। ਸਾਖਖਨ੍ਧਾ ਹਿ ਦਿਸਾਭਿਮੁਖਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਾ, ਮੂਲਖਨ੍ਧੋ ਪਨ ਉਦ੍ਧਮੁਗ੍ਗਤੋ। **ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨੰ ਪਞ੍ਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨੰ ਅਪਰਾਪਰਿਯਪਵਤ੍ਤਨਿਯਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ। ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਪਞ੍ਹੋ।

੪-੫. ਉਕ੍ਕਚੇਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੦-੩੮੧. **ਅਮਾਵਸੁਪੋਸਥੇ**ਤਿ ਅਮਾਵਸਿਉਪੋਸਥੇ, ਕਾਲਪਕ੍ਖਉਪੋਸਥੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ।

੬. ਉਤ੍ਤਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੨. **ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ।

੮. ਬ੍ਰਹ੍ਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੪. **ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਪਠਮਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਯੰ। **ਭਿਕ੍ਖੁਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ** ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, **ਭਿਕ੍ਖੁਯੇਵ** ਭਿਕ੍ਖੁਲਕ੍ਖਣਯੋਗਤੋ। ਏਕਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਭੂਤੋਤਿ ਏਕਮਗ੍ਗੋ, ਤੰ **ਏਕਮਗ੍ਗੰ**। ਜਾਤਿਯਾ ਖਯੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਭੂਤੋਤਿ ਜਾਤਿਕ੍ਖਯਨ੍ਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਜਾਤਿਕ੍ਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੯. ਸੇਦਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੫. **ਅਯੰ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਤਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। **ਤਤੋ ਅਨਾਮੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਵੰਸੋ ਨਮਤਿ, ਤੇਨ ਕਾਯੰ ਅਨਾਮੇਨ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਨਮਨ੍ਤੋ ਹਿ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣੰ ਹੋਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯੰ, **ਤੰ** ਵੰਸੰ ਵਾ। **ਆਕਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਨਮਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਰਭਾਗੇਨ ਆਕਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। **ਏਕਤੋਭਾਗਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਸਤਿੰ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਓਨਤੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਕਰਣੰ ਪਨ ਤਥਾ ਵਾਤੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਗਾਹਾਪਨੇਨਾਤਿ ਆਹ – “**ਵਾਤੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭੰ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਸਤਿਯਾ ਤਦਤ੍ਥੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸਤਿੰ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਨਿਚ੍ਚਲੋਵ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ** ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ **ਆਚਰਿਯੰ ਰਕ੍ਖਤਿ**, ਏਤ੍ਤਕੰ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। “**ਆਚਰਿਯੋ ਵੰਸ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**”ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

“**ਅਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਰਕ੍ਖਤੀ**”ਤਿ ਇਦੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਕ੍ਖਣੰ ਪਧਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, **ਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਫਲੰ। ਅਤ੍ਤਰਕ੍ਖਾਯ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾਯ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਰਕ੍ਖਾਪਿ ਸਿਦ੍ਧਾ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਞਾਯੋ**ਤਿ ਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਰਕ੍ਖਾ, ਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਰਰਕ੍ਖਾਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਞਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗੋ। **ਅਨੁਵਡ੍ਢਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵਡ੍ਢਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਅਨੁਵਡ੍ਢਿਯਾ। ਏਤੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਮੋਦਨਾਕਾਰੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ – “**ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਯ ਮੁਦਿਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਆਸੇਵਨਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਅਨੁਦਯਤਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ (ਯਸ੍ਮਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਰਕ੍ਖਣੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ) – ‘‘ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੧੦. ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੬. **ਜਨਪਦਸ੍ਮਿਂ ਕਲ੍ਯਾਣੀ**ਤਿ ਸਕਲਜਨਪਦੇ ਭਦ੍ਦਾ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਸੇਟ੍ਠਾ। ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਦੋਸਾਭਾਵੇਨ ਰੂਪਗੁਣਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਛਸਰੀਰਦੋਸਰਹਿਤਾ ਪਞ੍ਚਕਲ੍ਯਾਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਸਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਞ੍ਚਕਲ੍ਯਾਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸਰੀਰਗੁਣਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਨਾਤਿਦੀਘਾ ਨਾਤਿਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਮਾਣਮਜ੍ਝਿਮਾ ਦੀਘਤਰਪ੍ਪਮਾਣਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਤਿਰਸ੍ਸਾ, ਲਕੁਣ੍ਡਕਰੂਪਾ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨਾਤਿਕਿਸਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਿਸਥਦ੍ਧਮਂਸਲੋਹਿਤਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਅਟ੍ਠਿਸਰੀਰਾ ਜਾਲਸਰੀਰਾ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨਾਤਿਥੂਲਾ**ਤਿ ਭਾਰਿਯਮਂਸਾ ਮਹੋਦਰਾ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨਾਤਿਕਾਲ਼ਾ ਨਾਚ੍ਚੋਦਾਤਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਾ ਝਾਮਙ੍ਗਾਰੋ ਵਿਯ , ਦਧਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਪਮਜ੍ਜਿਤਮਤ੍ਤਕਂਸਲੋਹਵਣ੍ਣਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਤਾਦਿਸਿਯਾ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਵਣ੍ਣਂ**। ਯਥਾ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਯੋਗਤੋ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਸਾਦਾਵਹਾ ਨਾਤਿਦੀਘਤਾਦਯੋ। ਏਵਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦਿਬ੍ਬਰੂਪਤਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਵਣ੍ਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਾਤਿਦੀਘਨਾਤਿਰਸ੍ਸਤਾਵਚਨੇਨ ਆਰੋਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ ਪਾਸਾਦਿਕਭਾਵਤੋ। ਕਿਸਥੂਲਦੋਸਾਭਾਵਵਚਨੇਨ ਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਦਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ, ਨਾਤਿਕਾਲ਼ਤਾਵਚਨੇਨ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਿਵਣ੍ਣਤਾਭਾਵਤੋ। **ਪਿਯਙ੍ਗੁਸਾਮਾ**ਤਿ ਪਰਿਣਤਪਿਯਙ੍ਗੁਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸਸਰੀਰਨਿਭਾਸਾ। **ਮੁਖਪਰਿਯੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਰੋਟ੍ਠਮਾਹ। **ਅਯਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣਿਯਾ। **ਛਵਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾ** ਛਵਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਨਖਾ ਏਵ ਪਤ੍ਤਸਦਿਸਤਾਯ **ਨਖਪਤ੍ਤਾਨਿ**।

(**ਪਸਾਵੋ** ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਨ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ, ਪਸਾਵੋ ਯਥਾਪਰਿਤਮੇਵ ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਭਾਵਸਨ੍ਧਾਨਂ। ਯਥਾਵਿਭਾਵਸੇਨ **ਉਤ੍ਤਮਮੇਵ ਨਚ੍ਚਂ ਨਚ੍ਚਤਿ**। ਤੇ ਵਾ ਵੀਸਤਿਯਾਸੁਤ੍ਤਿਰਂ ਧਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਮਕਤਮਨ੍ਤਾ ਵਿਭਾਵਸੁਟਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮਮੇਵ ਗੀਤਞ੍ਚ ਗਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।) [ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਾਠੋ ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਦੁਸ੍ਸੋਧਨੀਯੋ ਚ। ਸੁਦ੍ਧਪਾਠੋ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋ।] **ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕੋ ਤੇਲਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਸਮਂ ਤੇਲਾਨਂ ਪੂਰਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਮੁਖਂ ਤੇਲਭਾਜਨਂ। **ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਚ ਮਹਾਸਮਜ੍ਜਂ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਚ ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਨਚ੍ਚਗੀਤਂ ਪੇਕ੍ਖਿਤੁਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਮਹਾਜਨਸਮੂਹਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਤੋ **ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬੋ** ਨੇਤਬ੍ਬੋ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਲਂ। **ਆਹਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ – ਤੇਲਪਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਣਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ, ਜਨਕਾਯਾ ਵਿਯ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ, ਅਸਿਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਮਨੋ, ਤੇਲਸ੍ਸ ਚਜਨਂ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਾਦਨਂ, ਸੀਸਪਾਤਨਂ ਵਿਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣਸੀਸਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ''ਕਾਯਗਤਾ ਸਤਿ ਨੋ ਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਾਲਨ੍ਦਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸੀਲਟ੍ਠਿਤਿਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਸੀਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੭-੩੮੮. **ਸੀਲਾਨੀ**ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਂ ਅਨੇਕਵਿਧਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕਵਿਧਮ੍ਪਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਨੀ"**ਤਿ। **ਪਞ੍ਹਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੀਮਂਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਪਞ੍ਹਗਵੇਸਨ"**ਨ੍ਤਿ।

੩-੫. ਪਰਿਹਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੯-੩੯੧. **ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਪਰਿਹਾਨਂ ਹੋਤਿ** ਨ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਯੋ ਨ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

੬. ਪਦੇਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੨. **ਪਦੇਸਤੋ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਕਦੇਸਤੋ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ – “**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗੇ**”ਤਿਆਦਿ।

੭. ਸਮਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੩. **ਸਮਤ੍ਤਾ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਾ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ।

੮-੧੦. ਲੋਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੪-੩੯੬. ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਮਹਤਿਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਭਿਞ੍ਞੋ**, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। “**ਸਤਤਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਂ “**ਥੇਰੋ ਕਿਰਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਆਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਗਮਨਵੀਥਿਂ। **ਅਨੁਬਨ੍ਧਤਿ** ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੇਨੇਵ ਸਹਸ੍ਸਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਇਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸੀਲਟ੍ਠਿਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੭-੪੦੭. **ਯਾ ਵੇਦਨਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਾ ਤੇਭੂਮਕਵੇਦਨਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ। **ਤਾਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਾ ਤੇਭੂਮਕਵੇਦਨਾ ਏਵ ਅਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। ਸਦਿਸਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ **ਵਿਦਿਤਾ** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਸਮ੍ਮਸਨਕਾਲੇ **ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਿਤੇਸੁ। “**ਵੇਦਨਾ** ਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ, **ਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਮਾਨਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ, **ਸਞ੍ਞਾ** ਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਮੂਲਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਵੇਦਨਾਵਿਤਕ੍ਕਸਞ੍ਞਾ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਾਨਂ ਮੂਲਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਅਪਰੇ।

ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਮਤਵਗ੍ਗੋ

੨. ਸਮੁਦਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੮. **ਸਾਰਮ੍ਮਣਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਲਕ੍ਖਿਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਕਥਿਤਾ, ਨ ਸਤਿਲਕ੍ਖਣਾ।

੪. ਸਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੦. **ਸੁਦ੍ਧਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ** ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਕਾਯੇ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ।

੬. ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੨. **ਜੇਟ੍ਠਕਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਕਸੀਲਂ। ਸੀਲਗ੍ਗਹਣਞ੍ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਵਸੇਨੇਵ ਆਗਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋਵ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਇਤਰੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਨੋਲੋਕਿਯੋਲੋਕਨੇ ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਚ ਛਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿ ਵਿਹਿਤਾਤਿ। **ਤੀਣੀਤਿ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦੀਨਿ। **ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸੀਲਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤੇਸਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਸੀਲਤਂ ਤੇਸਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਛਦ੍ਵਾਰਰਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਹੁਕਤਮਾਹ ਚਿਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਇਤਰਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਨਹੇਤੁਕਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਇਦਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਯੋਜਨਂ ਇਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਪਧਾਨਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਲਨਪਰਿਸੋਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯਾਯਸੀਲਾਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲਸ੍ਸੇਵ ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਯਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ। **ਸੇਸਾਨਿ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦੀਨਿ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਦੀਸੁ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਆਚਾਰੇਨ ਚ ਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਆਚਾਰੇਨ ਚ ਨਵੇਸਿਯਾਦਿਗੋਚਰਤਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਆਚਾਰਗੋਚਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਸੂ**ਤਿ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤਕੇਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਗਮਨੀਯੇਸੁ। ‘‘ਦੁਕ੍ਕਟਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤੇਸੂ’’ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਵਜ੍ਜੇਸੂ**ਤਿ ਅਕਰਣੀਯੇਸੁ ਗਾਰਯ੍ਹੇਸੁ। ਤੇ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੂ**”ਤਿ। **ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਭਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ, ਪਰਮਾਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜਂ ਸਿਨੇਰੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਤੋ ਅਵਯਵਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਤਂ ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ। ਪੁਬ੍ਬੇ **ਪਦ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ, ਇਧ ਭਾਗਤ੍ਥੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**”ਤਿ। ਮੂਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦਂ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਂ ਸੀਲਂ, ਤਂ ਪਨ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮੇਵਾਤਿ ਆਹ – “**ਕਾਯਿਕਂ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕਂ ਵਾ**”ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮਂ ਸਿਕ੍ਖਾਭਾਗੇਸੁ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੁਂ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਤਂ ਤਂ ਸਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਅਬਜਾਪਾਦਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋਪਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ “**ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਮੇਵ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੭. ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੩. ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਤਯੋ**”ਤਿ। ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਅਬਜਾਪਾਦਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਾ ਸੀਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਕਾਯਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸੇਸਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮੇਸੂ**ਤਿ ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਵਗ੍ਗੇਸੁ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ। ਵਗ੍ਗਪੇਯਜਾਲਤੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਿਪਯਵਗ੍ਗਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੂਲ਼੍ਹਾ, ਤਥਾਪਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਮੁਖਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ, ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਅਤਿਸਂਖਿਤ੍ਤਾਵ, ਤੇ ਸਙ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ “**ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮੇਸੂ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਮਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

៤. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸံਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਸੁਦ੍ਧਿਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੁਦ੍ਧਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੧. **ਚਤੁਭੂਮਕ ...ਪੇ॰... ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ** ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਭਾਵਤੋ ਤੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ। **ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ** ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ। **ਚਤੁਭੂਮਕ ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਚੇਵ ਕੁਸਲਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਤਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੭. **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਨ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸਙ੍ਗਹੰ। **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਦਿੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਨ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਨਿਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ। **ਸੇਸੇਸੂ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ।

ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਤਿ ''ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਨਵਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ। **ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਸਮੁਦਯਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭੂਤਸਦ੍ਧਾਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਦ੍ਧਾ ਏਵ ਹੇਤ੍ਥ ''ਆਵਜ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਆਵਜ੍ਜਨਾ ਪਗ੍ਗਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਤਿਕ੍ਖਾਨੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨੰ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਵਜ੍ਜਨਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹਿ ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਗ੍ਗਹਾਭਾਵਤੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨੰ ਸਮੁਦਯੋਤਿ ਬਲਵਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਕਸ੍ਸ ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਸਮੁਦਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਨ **ਛਨ੍ਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਸਮੁਦਯਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ''ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨਪਿ। **ਛਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਛਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ। **ਚਤੁਸਚ੍ਚਮੇਵ ਕਥਿਤੰ**। ਅਸ੍ਸਾਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਆਦੀਨਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ। ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਮੇਵਾਤਿ।

੮. ਦਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੮. ਸੋਤੋ ਆਪਜ੍ਜੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿ,** ਅਨਾਗਤੰ ਪਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ। **ਸੋਤੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸੋਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਪਜ੍ਜੀਯਤੀ**ਤਿਆਦਿਤੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜੀਯਤਿ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਇਧ "**ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਦ੍ਧਾ ਅਰਿਯਕਨ੍ਤਸੀਲਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਸਵਿਸਯੇ**ਤਿ ਸਕਵਿਸਯੇ। **ਜੇਟ੍ਠਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਯਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਸਾਤਿਸਯਕਿਚ੍ਚੰ, ਤੇਸੰ ਕਿਚ੍ਚਾਤਿਰੇਕਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚਾਤਿਰੇਕਟ੍ਠਾਨੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੂਹਨਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਪੁਰੇਚਾਰੰ ਧੋਰਯ੍ਹੰ। **ਸੇਸਾਨਿ** ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ। **ਤਦਨ੍ਵਯਾਨੀ**ਤਿ ਤਦਨੁਗਤਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਿਕਾਨਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਸਮਾਧਿਪਧਾਨਤਾਯ ਝਾਨਾਨੰ।

ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗਾਨਿ ਪਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧੂਪਨਿਸਞ੍ਹਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿ। **ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਤ੍**ਵਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ।

੯-੧੦. ਪਠਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੯-੪੮੦. ਨੇਪਕ੍ਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਆਹ – **“ਪਞ੍ਞਾਯੇਤਂ ਨਾਮ”**ਨ੍ਤਿ। ਨਿਪਾਯਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਵਿਸੋਸੇਤਿ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਤੀਤਿ ਨਿਪਕੋ, ਥਿਰਤਿਕ੍ਖਸਤਿਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਨੇਪਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾਪਿ ਨੇਪਕ੍ਕਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ। ਏਵਞ੍ਹਿ ‘‘ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਯਾ ਚ ਨੇਪਕ੍ਕੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਨ ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ ਕਤੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। **ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ** ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ **ਮੇ ਭਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ। ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜੀਯਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਗਤੇਤਿ **ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਆਹ – **“ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਦਯਞ੍ਚ ਵਯਞ੍ਚ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯਾ”**ਤਿ। **ਸਦ੍ਧਾਸਤਿਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਨਿ** ‘‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ, ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾ, ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਿਸ੍ਸਕਂ**। ‘‘ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ। ਅਯਮੇ**ਵਾਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਨਵਮੇ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਯਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਿਸ੍ਸਕਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤ੍ਤਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

ਸੁਦ੍ਧਿਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਮੁਦੁਤਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਟਿਲਾਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੧. **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਆਰਬ੍ਭ। ਤੇਨਾਹ **“ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ”**ਤਿ। ਯਥਾ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਆਰਬ੍ਭ ਵੀਰਿਯਂ ਪਟਿਲਭਤੀ’’ਤਿ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ, ਏਵਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਆਰਬ੍ਭ ਸਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤੀ’’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਪਨ ਨ ਤਥਾ ਦੇਸੇਤਿ।

੨. ਪਠਮਸਂਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੨. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਾ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਾ ਫਲਵਸੇਨ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਤਤੋਤਿ... ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ”**ਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਮੁਦੁਭਾਵੋ ਏਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਗਹਿਤੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵੇ ਅਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਤਿਕ੍ਖਾਦਿਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਤੋ ਹਿ ਅਯਂ ਮੁਦੁ, ਇਤੋ ਤਂ ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਿਕ੍ਖਮੁਦੁਭਾਵਾਨਂ ਪਾਰਾਪਾਰਂ ਵਿਯ। ਇਦਾਨਿ ‘‘ਤਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਮਤ੍ਤਾਨੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ। ਇਤਰਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਸਮਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਾਨਿ, ਸਮਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਤਤੋ ਮੁਦੁਤਰਾਨਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਤਤੋਤਿ ਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿਯੇਵ, ‘‘ਤਤੋ ਮੁਦੁਤਰਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਵਾ ਸਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ ਵਾਤਿ ਬਜਭਿਚਰਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਕਦੇਸਵਸੇਨੇਵ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਪਠਮਮਗ੍ਗਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਯੋ ਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਤਤੋ ਮੁਦੁਤਰਾਨਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਚੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਗੋਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਮੁਦੁਤਰਾਨੀਤਿ **‘‘ਤਤੋ ਮੁਦੁਤਰਾਨਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਮੁਦੁਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਸਯਮੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਗ੍ਗਸੋਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ,** ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰੋ ਅਰਿਯੋ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਮਗ੍ਗਸੋਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ **ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ,** ਸਦ੍ਧੁਤ੍ਤਰੋ ਅਰਿਯੋ।

ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਤਥਾ’’**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਸਭਾਵਤੋ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਫਲਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨੀ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਜਾਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਇਧ ਤਤਿਯਵਾਰੇ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਕਥਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਆਗਮਨੇਨਪਿ ਮਗ੍ਗੇਨਪੀ’’**ਤਿ। ਤਦੁਭਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀਪੁਗ੍ਗਲੋ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ।

ਮਗ੍ਗੋ ਤਿਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਸੂਰਂ ਞਾਣਂ ਵਹਤੀ’’**ਤਿ। **ਅਸਙ੍ਖਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਰਸੇਨੇਵ। **ਅਪ੍ਪਯੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਿ ਆਗਮਨਮ੍ਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਅਕਿਲਮਨ੍ਤੋਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਕਿਲੇਸਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਂ ਅਦਨ੍ਧਂ ਤਿਖਿਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ, ਯਥਾ ਨਾਮ ਤਿਖਿਣੇਨ ਅਸਿਨਾ ਕਦਲਿਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ ਮਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਅਸਿ ਖਿਪ੍ਪਂ ਵਹਤਿ, ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਬਲਵਵਾਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਕ੍ਖਣੇ ਕਿਲੇਸਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਂ ਦਨ੍ਧਂ ਨ ਤਿਖਿਣਂ ਅਸੂਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ, ਯਥਾ ਨਾਮ ਨਾਤਿਤਿਖਿਣੇਨ ਅਸਿਨਾ ਕਦਲਿਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਮਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਅਸਿ ਸੀਘਂ ਨ ਵਹਤਿ, ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਬਲਵਵਾਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੇ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੇ ਪਨਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ** ਸਂਯੋਜਨਕ੍ਖਯਾਯ ਯੋਗਤ੍ਤਾ।

੩. ਦੁਤਿਯਸਂਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੩. ਤਤੋਤਿ ਫਲਤੋ ਫਲਵੇਮਤ੍ਤਤਾਯ ਚਰਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੇਮਤ੍ਤਤਾ** ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤੇਨ। **ਫਲਨਾਨਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਾਦਿਨਾਨਤ੍ਤਂ। **ਪੁਗ੍ਗਲਨਾਨਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਆਦਿਪੁਗ੍ਗਲਨਾਨਤ੍ਤਂ।

੪. ਤਤਿਯਸਂਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੪. ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਚ ਪਰਿਤੋ ਪੂਰਣੇਨ ਪਰਿਪੂਰਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ **ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਆਰਾਧੇਤਿ** ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ। **ਤਯੋ ਪਦੇਸਮਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਏਕਦੇਸਭੂਤੇ ਤਯੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗੇ। **ਪਦੇਸਂ** ਹੇਟ੍ਠਿਮਫਲਤ੍ਤਯਂ। **ਚਤੂਸੂ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਗ੍ਗੇ ਪਠਮਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਤਿਯੇ ‘‘ਤਤੋਤਿ ਫਲਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ‘‘ਪਰਿਪੂਰਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਆਰਾਧੇਤਿ, ਪਦੇਸਂ ਪਦੇਸਕਾਰੀ’’ਤਿ, ‘‘ਚਤੂਸੁਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨੀ’’ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜਨਾ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੫-੭. ਪਠਮਵਿਤ੍ਥਾਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੫-੪੮੭. ਵਿ**ਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਂ** ਵੇ**ਦਿਤਬ੍ਬਂ**, ਨ ਮਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਂ **"ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਵਿਹਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ **ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**, ਅਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਅਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਸਰਸਤੋਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ **ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**, ਉਦ੍ਧਂ ਵਾਹਿਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਮਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤਂ ਵਟ੍ਟਸੋਤਂ ਵਾਤਿ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ**, ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਦ੍ਧਮਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸੋਤਨ੍ਤਿ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ**, ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇਤਿ ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋਯੇਵ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਭਵੇ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋਯੇਵ, ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚ ਠਤ੍ਵਾ। **ਪਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਾਨਿ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ''ਤਤੋ ਮੁਦੁਤਰੇਹਿ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਾਨਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਹਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮਨਨ੍ਤਰਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ **ਪਠਮਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**। ਤਤ੍ਥ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ **ਦੁਤਿਯਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**, ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ ਤਤੋ ਪਰਂ **ਤਤਿਯਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਪਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਾਨੀ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਨਨੁ ਅਸਙ੍ਖਾਰਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋਪਿ ਏਤੇਵ ਪਞ੍ਚ ਜਨਾ"**ਤਿ।

ਤੀਣਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਾਨੀਤਿ ''ਤਤੋ ਮੁਦੁਤਰੇਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਪਦਾਨਿ। ਇਧ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਨ ਗਹਿਤੋ, ਸੋ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਠਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮੁਦੁਤਰੇਹਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ। **ਸਕਦਾ…ਪੇ॰… ਮੁਦੁਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਏਕਬੀਜਿਸਙ੍ਖਾਤਸੋਤਾਪਨ੍ਨਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੁਦੁਤਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੀਣਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ**ਤਿਆਦਿਦ੍ਵਯਂ ਕੋਲਂਕੋਲਾਦਿਦ੍ਵਯੇਨ ਗਹਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਾਨਿ** ਵੁ**ਤ੍ਤਨਯਾਨੇ**ਵਾਤਿ ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨਿ, ਇਧ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨੀਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ।

੮. ਪਟਿਪਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੮. ਤਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਂ। **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਵੁ**ਤ੍ਤਮੇ**ਵ ''ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਅਟ੍ਠਹੀ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਚ ਮਗ੍ਗੇਹੀਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ। **ਬਹਿਭੂਤੋ** ਨ ਅਨ੍ਤੋਭਾਵੋ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨਿ** ਮਗ੍ਗਫਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

੯-੧੦. ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੯-੪੯੦. **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਪੂਰਿਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ"**ਤਿ। **ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨਿ** ਸਾਮਞ੍ਞਤੋਵ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ।

ਮੁਦੁਤਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਛਲ਼ਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਗ੍ਗੋ

੨. ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੨. **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਭਾਵ**ੇਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਤਾਯ। **ਇਨ੍ਦਟ੍ਠੰ ਕਰੋਤਿ** ਤਥਾਸਤ੍ਤੁਜਨਸਾਮਞ੍ਞਕਾਰਣਭਾਵਤੋ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਏਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਏਸ ਨਯੋ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ। **ਜੀਵਿਤੇ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਜੀਵਨੇ ਪਾਲਨੇ ਪਵਤ੍ਤਨੇ। **ਵਟ੍ਟਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਹੇਤੁਭੂਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਇਮੇਸੁ ਹਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਸਤਿ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

੩. ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੩. **ਅਜਾਨਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਮਾਹ, ਤਥਾ **ਤੇਸਂਯੇਵ ਞਾਤਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਆਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਅਞ੍ਞਾ**, ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਞਾਤਮਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਛਅਰਿਯਾਨਂ ਏਤਂ ਨਾਮਂ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ **ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀਸੂ**ਤਿ ਆਜਾਨਿਤਵਨ੍ਤੇਸੁ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਤਿਸਯਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਸੇਸਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਸਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀਸੁ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਧਮ੍ਮੇਸੂ**"ਤਿ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ** ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਮਗ੍ਗਫਲੇਸੁ। **ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾਤਜਾਨਨਾਦਿਆਕਾਰੇਨ।

੪. ਏਕਬੀਜਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੪. **ਵਿਪਸ੍ਸਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ "**ਸਮਤ੍ਤਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤੀਣਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਾਨਿ ਏਵਮਿਧ ਪਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਾਨਿ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ** ਏਕਬੀਜਿਆਦਿਵਿਭਾਵਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ** ਨਾਮ ਤੇਨਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਤੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭੇਦਾਯੇਵਾਤਿ "**ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਠਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਕਬੀਜੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਨਾਮ ਕਥਿਤਂ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਕਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗ੍ਗਹਣਂ, ਸੋ ਏਕਬੀਜਿ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਮਾਨੁਸਕਂ ਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਂ, ਦੇਵਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਭਗਵਤਾ ਗਹਿਤਨਾਮਾਨੇਤਾਨਿ। ਏਤ੍ਤਕਞ੍ਹਿ ਪਮਾਣਂ ਗਤੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਕੋਲਂਕੋਲੋ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਏਕਬੀਜੀਤਿ ਭਗਵਤਾ ਏਤੇਸਂ ਨਾਮਂ ਗਹਿਤਂ।

ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਭਵੇਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਏਵ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਭਵੇ। ਸਮ੍ਬੋਧਿਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋ ਪਰਂ ਅਯਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਗਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ**। ਕੁਲਤੋ ਕੁਲਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਕੋਲਂਕੋਲੋ**। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਨੀਚਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਭੋਗੇਸੁ ਕੁਲੇਸੁ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਵਲੋਪਿ ਹਿ ਕੁਲ-ਸਦ੍ਦੋ ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਕੁਲਾਨੀ**ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਭਵੇਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਮਿਸ੍ਸਕਭਵੇਨ ਕਥਿਤੋ। ਜਾਤਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਸ੍ਸ ਨਾਮਮੇਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਨਿਯਤੋਤਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾਦਿਕੋਤਿ ਚ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਭਗਵਤਾ ਗਹਿਤਨਾਮਵਸੇਨੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਦਿ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਨਿਯਮਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਚ ਨਿਯਤੋਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਿ ਤਸ੍ਸਪਿ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਿਯਾ, ਤਾਵ ਨਿਯਮਤੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਵ ਨਿਯਮਿਤੋ, ਯਾਵਞ੍ਚ ਅਕਨਿਟ੍ਠਂ ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁ ਨਾਮ , ਅਹੇਤੁਕਤਾ ਆਪਨ੍ਨਾ, ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਹੇਤੁ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਹੇਤੁ ਚੇ? ਨਿਯਮਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਚ ਨਿਯਤੋਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਉਪਰਿ

ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਤਾਦਿਨਿਯਮੇ ਸਤਿ ਸਤ੍ਤਮਭਵਾਦਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਖੀਣਾਤਿ ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਅਕਿਚ੍ਚਾ ਸਿਯੁਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਕਤੋ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਦਿ ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾਦਿਤਂ ਨਿਯਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਚ ਅਵ੍ਵੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕਿਚ੍ਚਕਤਾ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਤਾ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਪ੍ਪਹਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਹਾਨੇਨ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾਦਿਨਿਯਮਤਾਯ। ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਾਵ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਤ੍ਤਭਵਾਦਿਤੋ ਉਦ੍ਧਮਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤੇਨ ਵਿਨਾਨੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਵ ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਯਮੇਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ "**ਸਚੇ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਤਤ੍ਰੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਕਟੇ ਪਵ੍ਵਾਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਇਧਟ੍ਠਕਵੋਕਿਣ੍ਣਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਭਵੇ ਠਿਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਵਸੇਨ ਵੋਕਿਣ੍ਣਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਕੋ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਨਾਮਂ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋਤਿ ਨਾਮਂ ਕਥਿਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਕਾਮਭਵੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਤਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਕੇਨਚਿ ਤੇਪਿਟਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯਮੇਵ ਮਯ੍ਹਂ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਸੋਧੇਯ੍ਯਾਮੀਤਿ **ਪਰਤੀਰਂ** ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਂ ਗਤੋ। ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦੀਸੁ ਏਕਮੁਖੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੇਨਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤੀਹਿ ਏਵ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਹਿ ਮਗ੍ਗਂ ਲਭਤੀਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਭੇਦੇਨ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸੁਵ੍ਵਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਥਾ ਤਯੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਛ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਵ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰਪਵ੍ਵਾਧੁਰਵਸੇਨ **ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ**। ਤਥਾ **ਅਰਹਨ੍ਤੋ,** ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਏਕੋ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਏਕੋ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀਤਿ ਪਞ੍ਚ, ਤੇ ਅਸਙ੍ਖਾਰਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਭੇਦੇਨ ਦਸਾਤਿ ਅਵਿਹਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁਪਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ, ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਪਨ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ** ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ।

੫-੧੦. ਸੁਦ੍ਧਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੫-੫੦੦. ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਸ੍ਸਿਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨੀਯਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਤਂਦ੍ਵਾਰਿਕਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨੀਯਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁਪਿ। **ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਕਥਿਤਾਨਿ** ਸਭਾਵਾਦਿਵਿਭਾਵਨਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ।

ਛਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧-੫. ਸੁਦ੍ਧਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੧-੫੦੫. ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁ ਦਸ੍ਸਨੇ ਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਏਵਂ ਸੁਖਵੇਦਨਾ ਸੁਖਨੇ ਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਸੇਸਂ ਤੇਭੂਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਸਂ ਭੂਮਿਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਤੇਭੂਮਕਂ।

੬. ਪਠਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੮. ਕਾਯਿਕਨ੍ਤਿ ਅਯਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ – “**ਕਾਯਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਰੂਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋ** ਸੁਖਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਰੂਪਨ੍ਤਿ। ਸਾਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਪਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਸ੍ਸਾਦਯਤੀਤਿ **ਸਾਤਂ**, ਮਧੁਰਂ। **ਵੇਦਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਯਨਂ, ਅਨੁਭਵਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਵਿਸਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਸਦਿਸੋ। **ਕਾਯਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਾਦਕਾਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। **ਚੇਤਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤੋਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਏਤ੍ਥ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਕਾਯਪਸਾਦ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ,** ਤਸ੍ਮਾ “**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਸਾਦਕਾਯੇ ਵਤ੍ਥੂਂ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੯. ਕਟ੍ਠੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੯. ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਰਣੀਨਨ੍ਤਿ ਅਧਰੁਤ੍ਤਰਾਰਣੀਨਂ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਦ੍ਵਯਂ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਿਤਮਤ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਸਮੋਧਾਨਗਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ “**ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਸਮੋਧਾਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਹਿ ਤੇਜੋਪਾਤੁਭਾਵੋ। **ਅਧਰਾਰਣੀ ਵਿਯ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਂ** ਅਸਤਿਪਿ ਵਾਯਾਮੇ ਤਜ੍ਜਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਤੋ। **ਉਤ੍ਤਰਾਰਣੀ ਵਿਯ ਫਸ੍ਸੋ** ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਫਸ੍ਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੋ ਵਿਯ ਫਸ੍ਸਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ** ਅਰਣਿਦ੍ਵਯਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਾ ਵਿਯ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। **ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਵੇਦਨਾ** ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਖਣਿਕਾਵਾਯਞ੍ਚ। **ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਾਰਣੀ ਵਿਯ** ਇਨ੍ਧਨਾਪਾਤਗਹਣਾਦੀਸੁ ਉਸ੍ਸਾਹਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਫਸ੍ਸੋ ਅਧਰਾਰਣੀ ਵਿਯ** ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਨਿਰੀਹਤਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਸਾਧਨਤੋ।

੧੦. ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੦. ਰਸਨਂ ਭਞ੍ਜਨਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਂ ਰਸੋ। ਯੋ ਯੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਰਸੋ ਯਥਾਧਮ੍ਮਰਸੋ, ਤੇਨ **ਯਥਾਧਮ੍ਮਰਸੇਨ। ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ**ਤਿ ਕਮੇਨ, ਉਭਯੇਨਪਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਯੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗੇ। **ਅਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੇਸਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ ‘‘ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਂ **ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਕਸੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਵਲਿਯਾ** ਖਰਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਯ **ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਟਕਵੇਦਨਾਦਿਂ। **ਏਤਸ੍ਸ** ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ।

ਤੇਸਂ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ। **ਕਾਰਣਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਤਂਤਂਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਵਸੇਨ। ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਵਾ**”ਤਿ ਆਹ।

ਏਕਤੋਵਾਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਏਕਜ੍ਝਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੇਸਂ** ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦੋਮਨਸ੍ਸਾਦੀਨਂ। **ਅਤਿਸਯਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਹਾਨਂ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਵੂਪਸਮੋ। **ਨਿਰੋਧੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਮਤ੍ਤਮੇਵ। **ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਭਿਜ੍ਜਾਵਜ੍ਜਨੇ, ਅਨੇਕਾਵਜ੍ਜਨੇ ਵਾ। ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿਯਞ੍ਹਿ ਉਪਚਾਰੋ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੋ, ਇਤਰੋ ਅਨੇਕਾਵਜ੍ਜਨੋ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਵਿਸਮਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਲਮਥੋ **ਵਿਸਮਾਸਨੁਪਤਾਪੋ । ਪੀਤਿਫਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਫਰਣਰਸਤ੍ਤਾ। ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਰੂਪਾਨਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਬ੍ਬੋ ਕਾਯੋ ਸੁਖੋਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਯੇਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ‘‘ਪਹੀਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਪਹੀਨਸ੍ਸਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਏਤਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਤਿਚਿਰਂ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਵਿਚਾਰਯਤੋ ਕਾਯੋਪਿ ਕਿਲਮਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਿਹਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਚ ਵਚਨਤੋ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਖੇਦਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੁਪਚਾਰੇ ਅਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। ‘‘ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਚਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਪਹੀਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਪਹੀਨਮ੍ਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੀਤਿ ਵਿਯ ਨ ਦੂਰੇਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੁਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨਙ੍ਗਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ

“ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯਾ”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ‘‘ਤਾਦਿਸਾਯ ਆਸੇਵਨਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰਾ ਸਦਿਸਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਾਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਪਰਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਅਨਵਸੇਸਂ।

ਤਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਤਥਭਾਵਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ। ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਾਯ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯਾ”**ਤਿ। **ਦ੍ਵੀਸੂ**ਤਿ ਨਵਮਦਸਮੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ।

ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਜਰਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਜਰਾਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੧. ਪਮੁਖੇ , ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਭਾਗੇ ਆਤਪੋ ਪਚ੍ਛਾਤਪੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਪਚ੍ਛਾਤਪੇ**। ਸੋ ਹਿ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਪਮੁਖਭਾਵੇਨ ਕਤੋ। ਕਿਂ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਵਜਿਰਸਾਰਂ ਸਰੀਰਂ ਓਤਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **“ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ । **ਅਯਞ੍ਚ** ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦੇਸਿਤਸਮਯੇ। **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਯ ਕਾਯਚਿ ਪਭਾਯ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਭਾ ਸੂਰਿਯਾਭਾਯ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਾ, ਘਮ੍ਮਸਭਾਵਤਾਯ ਪਨ ਰਸ੍ਮੀਨਂ ਪਰਿਤੋ ਫਰਨ੍ਤੀ ਸੂਰਿਯਾਭਾ ਤਿਖਿਣਾ ਉਣ੍ਹਾਤਿ ਆਹ **“ਰਸ੍ਮਿਤੇਜ”**ਨ੍ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਯਥੇਵ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੁਵਣ੍ਣਾਵਟ੍ਟਂ ਵਿਯਾਤਿ ਅਚ੍ਛੇ ਸੁਵਣ੍ਣਪਤ੍ਤੇ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਆਵਟ੍ਟਂ ਵਿਯ। **ਗਰਹਣਚ੍ਛਰਿਯਂ ਨਾਮ ਕਿਰੇਤਂ** ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਮੇਤਂ ਅਵਿਸਿਚ੍ਛੇਫਲਵਦ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਨ ਏਵਮੇਤਰਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਕਟਵਸੇਨ ਵਦਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪੀਤਿ। **ਸਿਰਾਜਾਲਾ**ਤਿ ਸਿਰਾਸਨ੍ਤਾਨਾ। **ਏਵਰੂਪਂ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਾਕਤਿਕਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਂ ਵਿਯ ਨ ਹੋਤਿ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਉਲ਼ਾਰਤਮਤ੍ਤਾ ਵਿਪਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਪਾਕਟ”**ਨ੍ਤਿ। **ਵਲਿਯਾਵਟ੍ਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਂ ਵਲਿਯਾਵਟ੍ਟਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਕੇਸਗ੍ਗਪ੍ਪਮਾਣ”**ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਸਿਰਾਜਾਲਾਨਿ। **ਪੁਰਤੋ ਵਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਥੋਕਂ ਪੁਰਤੋ ਨਤਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਪਾਕਟੋ”**ਤਿ। **ਨਯਗ੍ਗਾਹਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਮਾਨਤੋ। **ਧੀ ਤਨ੍ਤਿ ਧੀ**-ਸਦ੍ਦੁਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਧੀ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਧਿਕ੍ਕਾਰੋ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਪਯੋਗੋ। **ਤਂ ਫੁਸਤੂ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਪਾਪੁਣਾਤੁ।

੨. ਉਣ੍ਣਾਭਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੨. **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। **ਨ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਸਯਭਾਵਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਅਞ੍ਞਵਿਸਯਤਂ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਸਚੇ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਿਸਯਾਨਿ ਪਟਿਸਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਪਟਿਸਰਣਂ**। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਹਿ ਅਸਤਿਪਿ ਤਾਦਿਸੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਤੋ ਪਵੇਦਨਵਿਜਾਨਨਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਮਨੋ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਮਨੋਵ ਨੇਸਂ ਗੋਚਰਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤੀ’’ਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਮਨੋ ਹਿ ਸਵਿਸੇਸਂ ਮਨੋਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ, ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਮਨੋ ਮਨਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵਤਿ। **ਰਜ੍ਜਨਾਦਿ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਹਨਾਦਿਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ।

ਦੁਬ੍ਬਲਭੋਜਕਾਤਿ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਾ ਰਾਜਭੋਗ੍ਗਾ। **ਆਯ**ਨ੍ਤਿ ਭੋਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯੋਤ੍ਤੁਬਨ੍ਧਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਕਹਾਪਣੋ **ਯੋਤ੍ਤੁਕਹਾਪਣੋ**। ਅਦ੍ਦੁਬਨ੍ਧਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਕਹਾਪਣੋ **ਅਦ੍ਦੁਕਹਾਪਣੋ**। ਮਾਘਾਤਘੋਸਨਾਯ ਕਤਾਯ ਹਿਂਸਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਕਹਾਪਣੋ **ਮਾਪਹਾਰਕਹਾਪਣੋ**। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਟ੍ਠਕਹਾਪਣੋ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਤਵਡ੍ਢਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਕਰੀਸਵਡ੍ਢਕਂ।

ਮਗ੍ਗਸਤੀਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਤਿ। ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਜਵਨਮਨੋ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾਵ **ਮਗ੍ਗਸਤਿਂ ਪਟਿਸਰਤਿ** ਤਪ੍ਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਸਾ**ਤਿ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। **ਪਟਿਸਰਤਿ** ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਤਿਯਾ। ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਉਭਯਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਾਯੇਵਾਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਰਣਨ੍ਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣਂ** ਅਸਙ੍ਖਤਾਮਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਨਿਚ੍ਚਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਸਯਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂਯੇਵ ਅਰਿਯਾਨਂ ਪਟਿਸਰਣਂ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਰਹਤੋ ਗਤੀ’’ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੩੯)। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਂ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ। **ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ** ਗਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਓਸਾਨਨ੍ਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਂ**।

ਮੂਲਜਾਤਾ ਜਾਤਮੂਲਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ**। ਕਾ ਪਨਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ “**ਮਗ੍ਗੇਨ ਆਗਤਸਦ੍ਧਾ**”ਤਿ। ਮਗ੍ਗੇ ਦਲ੍ਹਾਯ ਅਸਂਹਾਰਿਯਸਦ੍ਧਾਯ ਮੂਲਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ **ਪਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ** ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ **ਪਹੀਨਾਨਿ। ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾਨਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਹੀਨਾਨਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਝਾਨੇਨ ਪਹੀਨਾਨੀਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਕਿਲੇਸਸਂਯੋਜਨੇਸੁ ਏਕਦੇਸਵਿਗਮੇਨੇਵ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨੋ ਵਿਯ ਜਾਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਝਾਨਅਨਾਗਾਮਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੋ**”ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੋ ਅਪਰਿਹੀਨ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ।

੫. ਪਠਮਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੫. ਪੁਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਕੇ ਏਵਂ ਆਗਤਸੁਤ੍ਤਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਫਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੇਵ ਕਥਿਤਾਨਿ** ਅਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਗਤਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਆਪਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੦. **ਉਪਰਿ ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਹ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਤੋ ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ। ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਇਮੇ ਖੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਅਗ੍ਗਭੂਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਾਮਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਤਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। **ਚਤੂਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹੀ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ। ਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਸਹਗਤਾ ਸਿਯਾਤਿ ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਜਰਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸੂਕਰਖਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੧. **ਸੂਰਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਸੂਰਭਾਵੇਨ। **ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਾਯ।

੨. ਮਲ੍ਲਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੨. **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। “**ਅਰਿਯਞਾਣਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਰਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤਮ੍ਪਿ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਹਿ

ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਿਸ੍ਸਕਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਤਮ੍ਪਿ ਪਨ... ਪੇ॰... ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ।

੩. ਸੇਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੩. **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤ੍ਤਾ। **ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ** ਨਯਗ੍ਗਾਹੇਨ, ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ। ਨ ਹਿ ਅਰਿਯਾਪਿ ਅਨਧਿਗਤੰ ਮਗ੍ਗਫਲੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ।

੬. ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੬. **ਸਾਸਵੇਸੂ**ਤਿ ਚਤੁਰਾਸਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸੇਸਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ। ਤੇਸੁਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਨਤ੍ਥਤੋ **ਚਿਤ੍ਤੰ ਰਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ**।

੮. ਸੂਕਰਖਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੮. **ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਤੰ ਸੂਕਰਖਤਲੇਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਏਤੰ** ''ਸੂਕਰਖਤਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਭਾਵਨਪੁੰਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਜੋਤਕੰ ਨਪੁੰਸਕਵਚਨੰ ਯਥਾ ''ਵਿਸਮੰ ਵਾਤਾ ਵਾਯਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦੀ''ਤਿ। ਕਿਚ੍ਚਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਸੰਕਾਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਪਤਿਸੋ, ਸਪਤਿਸੋ ਏਵ **ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ**, ਸਜੇਟ੍ਠਕੋਤਿ ਆਹ **"ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋਤਿ ਸਜੇਟ੍ਠਕੋ"**ਤਿ।

ਸੂਕਰਖਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩੧-੬੫੦. ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਫਲਾਨੰ ਹੇਤੁਭੂਤਾਨਿ ''ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿਯੇਵ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ **"ਸਤ੍ਤ ਫਲਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਚ **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਨਿ** ''ਇਮੇਸੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਨਿਸੰਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਫਲਾਨੰ। ''ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਫਲਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਤੀਤਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦ੍ਵੇ ਫਲਾਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯੇਹਿ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਨ ਅਨੁਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿੰ ਸੇਸਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਨਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫੧-੭੦੪. ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ ਕਥਿਤਾ ‘‘ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ।

ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਬਲਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫-੮੧੨. ਬਲਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਬਲਾਨਿ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨੇਵ ਕਥਿਤਾਨਿ ‘‘ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ।

ਬਲਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਚਾਪਾਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਪਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧੩. **ਛਨ੍ਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮਾਧਿ **ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ।** **ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ, ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਾ ਵੁਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ **"ਇਦ੍ਧੀ"**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਾਦਭੂਤਂ, ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਰਾਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਏਵ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਇਦ੍ਧਿ ਯਸ੍ਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਉਪਰਿਮਾਯ ਉਪਰਿਮਾਯ ਪਾਦਭੂਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਦ੍ਧਿਭੂਤਂ ਵਾ ਪਾਦਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸੇਸੂ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਆਦੀਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਵੀਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੀਮਂਸਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮਾਧਿ ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਸਂਯੁਤ੍ਤੇ। **ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਵ ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੫. ਇਦ੍ਧਿਪਦੇਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧੭. **ਇਦ੍ਧਿਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਏਕਦੇਸਂ। ਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਆਹ – **"ਤਯੋ ਚ ਮਗ੍ਗੇ ਤੀਣਿ ਚ ਫਲਾਨੀ"**ਤਿ।

੬. ਸਮਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧੮. **ਸਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਂ ਅਤ੍ਤਨਂ ਇਜ੍ਝਨਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ। ਵਿ**ਵਟ੍ਟਪਾਦਕਾ ਏਵ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਕਥਿਤਾ** ''ਅਪਾਰਾ ਪਾਰਂ ਗਮਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ।

੧੦. ਚੇਤਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੨. **ਉਦੇਨਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਉਦੇਨਸ੍ਸ ਨਾਮ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੇਵਾਯਤਨਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਕਤੇ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਕਤਵਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਕਤਵਿਹਾਰੋ। ਵ**ੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਵੋਹਾਰੇਨ ''ਉਦੇਨਚੇਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਗੋਤਮਕਾਦੀਸੁਪੀ**ਤਿ ਗੋਤਮਕਚੇਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁਪਿ। **ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**ਤਿ ਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਕਤਵਿਹਾਰਭਾਵਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਵ**ਡ੍ਢਿਤਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਵਸੇਨ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਿਤਾ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਤਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਬਹੁਲੀਕਰਣਵਸੇਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਆਨੀਤਾ। **ਯੁਤ੍ਤਯਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਯੁਤ੍ਤਮਾਜਞ੍ਞਯਾਨਂ ਛੇਕੇਨ ਸਾਰਥਿਨਾ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਿਮਰਹਤਿ, ਏਵਂ ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਨਾਰਹਤਂ ਗਮਿਤਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ। ਵ**ਤ੍ਥੁ** ਵ**ਿਯ ਕਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨੇਨ ਇਦ੍ਧਿਵਿਸੇਸਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਪਰਿਸ੍ਸਯਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਕਤਾ। **ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਦੂਰੀਭਾਵਤੋ ਸੁਭਾਵਿਤਭਾਵੇਨ ਤਂਤਂਅਧਿਟ੍ਠਾਨਯੋਗ੍ਯਤਾਯ ਠਪਿਤਾ। **ਸਮਨ੍ਤੋ ਚਿਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਭਾਵਨੁਪਚਯਂ ਗਮਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੁਵਡ੍ਢਿਤਾ"**ਤਿ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮਾਰਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾਯ ਸਿਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਂਸੇਵਿਤਾ।

ਅਨਿਯਮੇਨਾਤਿ ''ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ''ਤਿ ਅਨਿਯਤਵਚਨੇਨ। **ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ। **ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਾਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵਦਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ

ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਰਿਮਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਯਿਨੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖੇਯਜਾਯੁਕਤਾਸਂਵਤ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਤਂ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾ ਏਵਾਤਿ ਇਮਂ ਭਦ੍ਦਕਪ੍ਪਮੇਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਵੋਚ।

ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਅਭਿਸੁਯ੍ਯਤੀਤਿ ਏਤੇਨ ਯਥਾ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਜਰਾਯ ਨ ਪਟਿਘਾਤੋ, ਏਵਂ ਤੇਨ ਮਰਣਸ੍ਸਪਿ ਨ ਪਟਿਘਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ। ''ਕ੍ਵ ਸਰੋ ਖਿਤ੍ਤੋ, ਕ੍ਵਚਨਿ ਪਤਿਤੋ''ਤਿ ਅਵ੍ਵਥਾ ਵੁਟ੍ਟਿਤੇਨਪਿ ਥੇਰਵਾਦੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੋ ਪਨ ਨ ਰੁਚ੍ਚਤਿ…ਪੇ॰… ਨਿਯਮਿਤ"**ਨ੍ਤਿ।

ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਯਥਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਂ ਅਭਿਭੂਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਭਿਭਵੋ ਮਹਤਾ ਉਦਕੋਘੇਨ ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਸ ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣਂ ਵਿਯ ਅਹੋਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਚਿਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਥੇਰਤੋ, ਅਰਿਯੇਹਿ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਰੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਮਾਰੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਏਵਂ ਥੇਰੋ ਭਗਵਤਾ ਕਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਭਾਸਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਾਰੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ**ਤਿ ਅਸੁਭੇ ''ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਦੁਕ੍ਖੇ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਇਤਰੇ ਅਟ੍ਠ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ।

ਮਦ੍ਦਤੀਤਿ ਫੁਸਨਮਤ੍ਤੇਨ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਤੇਨ ਮਦ੍ਦਿਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਰਣਮੇਵ ਸਿਯਾ, ਕਿਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ? ਨਨੁ ਏਸ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਸ੍ਸ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਨ ਵਿਬਾਧਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। ਵਿਬਾਧਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਨ ਇਧ **"ਕਿਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਦਯਮਦ੍ਦਨਸ੍ਸ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਭਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਭਗਵਾ ਕਪ੍ਪ''ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਕਪ੍ਪਂ ਅਵਟ੍ਠਾਨਯਾਚਨਾਯ ''ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞਾਪਦੇਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਤੁਰਿਦ੍ਧਿਪਾਦਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਕਪ੍ਪਂ ਅਵਟ੍ਠਾਨਸਮਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਪਨ ਪਰਿਯਾਯਗ੍ਗਹਣਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਕਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਭਾਵਨਂ ਓਭਾਸੋ। **ਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਮਾਰੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਭਾਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਾਧਹੇਤੁਕੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੋਕੋ ਤਨੁਕੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਬਲਵਾਤਿ ਆਹ – **"ਦੋਸਾਰੋਪਨੇਨ ਸੋਕਤਨੁਕਰਣਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਥੇਰੋ ਮਾਰੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਛਾ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਸਭਾਵੇਨ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਨ ਜਾਨਾਤਿ।

ਅਨਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਗੁਣਮਾਰਣੇਨ **ਮਾਰੇਤਿ,** ਵਿਰਾਗਵਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਜਾਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਂ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ **"ਮਾਰੇਤੀਤਿ ਮਾਰੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤਿਪਾਪਤ੍ਤਾ **ਪਾਪਿਮਾ**। ਕਣ੍ਹਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਕਣ੍ਹੋ**। ਵਿਰਾਗਾਦਿਗੁਣਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰਣਤੋ **ਅਨ੍ਤਕੋ**। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤੀਤਿ **ਨਮੁਚਿ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਰਪਾਸੇਨ ਪਮਤ੍ਤੇ ਬਨ੍ਧਤਿ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਾ ਬਨ੍ਧੂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ**। ਸਤ੍ਤਮਸਤ੍ਤਾਹਤੋ ਪਰਂ ਸਤ੍ਤ ਅਹਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਅਟ੍ਠਮੇ ਸਤ੍ਤਾਹੇ"**ਤਿ, ਨ ਪਨ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸਤ੍ਤਾਹਾਦਿ ਵਿਯ ਨਿਯਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮਸਤ੍ਤਾਹਸ੍ਸ ਨਾਮ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਸਤ੍ਤਮਸਤ੍ਤਾਹਸ੍ਸ ਹਿ ਪਰਤੋ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ''ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਮਮ ਵਿਸਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਦੋਮਨਸ੍ਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ''ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਦਾਨਿ ਨਂ ਉਪਾਯੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਮਨੋਰਥੋ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਮ ਮਨੋਰਥੋ ਇਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ – ''ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤੁ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਯਾਚਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਟ੍ਠਮੇ ਸਤ੍ਤਾਹੇ''ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਭਗਵਾ ਚਸ੍ਸ ਅਤਿਬਨ੍ਧਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਤਂ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਕਾਲਭਾਵਮੇਵ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਯਾਚਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਤਾਵਾਹ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਬਜਤ੍ਤਾਤਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੇਨ ਬਜਤ੍ਤਾ। **ਤਥੇਵ ਵਿਨੀਤਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਨਯੇਨ ਵਿਨੀਤਾ। **ਤਥਾ ਵਿਸਾਰਦਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸਾਰਦਾ, ਸਾਰਜ੍ਜਕਰਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਗਮੇਨ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਂ ਇਧ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ''ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤੇਪਿਟਕਵਸੇਨਾ**”ਤਿ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਿਟਕਾਨਂ ਸਮੂਹੋ **ਤੇਪਿਟਕਂ,** ਤੀਣਿ ਵਾ ਪਿਟਕਾਨਿ ਤਿਪਿਟਕਂ, ਤਿਪਿਟਕਮੇਵ **ਤੇਪਿਟਕਂ,** ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਤਂ ਤੇਪਿਟਕਂ ਸੋਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮੇਵ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ। **ਧਾਰੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੀਹਵਸਂ ਵਿਯ ਅਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਗੁਣਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਹਦਯੇ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਧਮ੍ਮਧਰਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਥ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਨਵਵਿਧਸ੍ਸ ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਅਨੁਧਮ੍ਮਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਮਾਯਾਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਭੂਤਂ। **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਤਮੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮਮਾਹ, ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਵਾ। **ਅਨੁਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਧਮ੍ਮੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਦਾ, ਤਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪਂ ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਿਤਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਧਮ੍ਮਂ। **ਚਰਣਸੀਲਾ**ਤਿ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨਸੀਲਾ। ਅਨੁਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਅਨੁਧਮ੍ਮਾ,** ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਤਸ੍ਸ ਚਰਣਸੀਲਾ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਵਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾਦਂ। ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨੇਨ **ਆਚਰਿਯੋ,** ਭਗਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਾਦੋ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਦੇਸਨਾ।

ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਆਦਿਤੋ ਕਥੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯਾਮੇਨ ਪਰੇ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੇਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਾਚੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਾਲਿਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਬੋਧੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਜਾਨਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਕਾਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟ੍ਠਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਠਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਵਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਟਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਂ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਉਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਸਹਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੋ ''ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੨੦) ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਸਹੇਤੁਕੇਨ ਸਕਾਰਣੇਨ ਵਚਨੇਨਾ**”ਤਿ।

ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਸਨਿਸ੍ਸਰਣਂ। ਯਥਾ ਪਰਵਾਦਂ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਕਵਾਦੋ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ, ਏਵਂ ਹੇਤੁਦਾਹਰਣੇਹਿ ਯਥਾਧਿਗਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਯਜਾਨਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**”ਤਿ , ਨਵਵਿਧਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਬੋਧੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਛਹਿ ਪਦੇਹਿ ਛ ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਆਦਿਤੋ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਛ ਬਜਞ੍ਜਨਪਦਾਨਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤੇਪਿਟਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ** (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰ) ''ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਦਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਬਜਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਚਾ''ਤਿ।

ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਿਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਂ। **ਸਕਲਂ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਭੂਤਂ ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਂ। **ਸਮਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਝਾਨਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮਧਿਗਤਝਾਨਸੁਖਵਸੇਨ। **ਵੁਡ੍ਢਿਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਲਾਰਪਣੀਤਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਵੁਡ੍ਢਿਮੁਪਗਤਂ। **ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਫੁਲ੍ਲਂ ਵਿਯ** ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਸਾਸਨਾਭਿਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ, ਪਤਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਹਿਤਂ **ਬਾਹੁਜਞ੍ਞਂ।** ਤੇਨਾਹ “**ਮਹਾਜਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨਾ**”ਤਿ। ਪੁਥੁ ਪੁਥੁਲਂ ਭੂਤਂ ਜਾਤਂ, ਪੁਥੁਤ੍ਤਂ ਭੂਤਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਪੁਥੁਭੂਤਂ।** ਤੇਨਾਹ “**ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪੁਥੁਲਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਕਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਦਿਕਲਜਾਣਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਵੇਦਿਤਂ।

ਸਤਿਂ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਂ ਕਾਯਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਞ੍ਞਿਤੋ ਦੁਕ੍ਖਭਾਰੋ ਮਯਾ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਵਹਿਤੋ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਨ ਵਹਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਵਹਨਤ੍ਥਂ ਚਿਰਤਰਂ ਕਾਲਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰੋ ਸਮ੍ਭਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ, ਯਤੋ ਇਮੇ ਕਾਯਾਦਯੋ ਅਸੁਭਾਦਿਤੋ ਸਭਾਵਾਦਿਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਸਤਿਂ ਯਥਾਤਥਂ ਵਿਸਯੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਞ੍ਞਿਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਭਾਰਸ੍ਸ ਵਹਨੇ ਪਯੋਜਨਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਹਿਤਂ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਏਵ

ਪਰਿਸਮਾਪਿਤੰ, ਪਰਹਿਤੰ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਵੇਨੇਯਜਵਿਨਯਨੰ ਪਰਿਸਮਾਪਿਤੰ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਦਾਨਿ ਮਾਸਤ੍ਤਯੇਨੇਵ ਪਰਿਸਮਾਪਨੰ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ ''ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਵਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਭਾਗੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੰ ਵਿਸ੍ਸਜੀ**ਤਿ ਆਯੁਨੋ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੰ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜਿ, ਤੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨੇਵ ਤੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੀਯਮਾਨੰ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਾਰੰ ਨ ਪਵਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਠਾਨਮਹਨ੍ਤਤਾਯਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਮਹਨ੍ਤਤਾਯਪਿ **ਮਹਨ੍ਤੋ ਪਥਵੀਕਮ੍ਪੋ**। ਤਤ੍ਥ ਠਾਨਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਤਦਾ...ਪੇ॰... ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸਾ ਪਨ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਭੂਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਏਵ, ਨ ਯਾ ਕਾਚਿ। ਯਾ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਮਹਾਜਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ, ਤਦਾਪਿ ਤਤ੍ਤਕਾਯ ਏਵ ਕਮ੍ਪਨੇ ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਦਿਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤੰ ਅਹੋਸਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਾ ਹੋਤਿ ਨਿਰਾਕੁਲਾ...ਪੇ॰... ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਆਭੁਜਤਿ, ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਪਕਮ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਚ ਆਦਿ। ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਛਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਵੇਧਨੇਨ। ਅਵੀਤਰਾਗੇ ਭਿੰਸੇਤੀਤਿ ਭਿੰਸਨੋ, ਸੋ ਏਵ **ਭਿੰਸਨਕੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਭਯਜਨਕੋ**"ਤਿ। **ਦੇਵਭੇਰਿਯੋ**ਤਿ ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮਤ੍ਤੰ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਚਿ ਭੇਰੀ ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਾਤਭਾਵੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਆਕਾਸਤੋ ਨਿਗ੍ਘੋਸਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੇਵੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਦੇਵੋ**ਤਿ ਮੇਘੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਦਾ ਅਚ੍ਛਭਾਵੇਨ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸਾਭਾਵੇਨ ਸੁਕ੍ਖਗਜ੍ਜਿਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਸਦ੍ਦੇ ਨਿਚ੍ਛਰਨ੍ਤੇ ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭਿਸਮਞ੍ਞਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੇਵੋ ਸੁਕ੍ਖਗਜ੍ਜਿਤੰ ਗਜ੍ਜੀ**"ਤਿ।

ਪੀਤਿਵੇਗਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ''ਏਵੰ ਚਿਰਤਰਕਾਲੰ ਵਹਿਤੋ ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਞ੍ਞਿਤੋ ਦੁਕ੍ਖਭਾਰੋ, ਦਾਨਿ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਸੋਮਨਸ੍ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਪੀਤਿਵੇਗਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੰ ਉਦਾਨੰ ਉਦਾਨੇਤਿ, ਏਵੰ ਉਦਾਨੇਨ੍ਤੇਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਾਧਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ "**ਕਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤੁਲੀਯਤੀਤਿ **ਤੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਲ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਤੁਲਿਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਤਾਯ **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ**। ਤਥਾ ਹਿ ਤੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਪਰਿਤੋ ਖਣ੍ਡਿਤਭਾਵੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਦੀਘਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ ਵਿਪੁਲਫਲਤਾਯ ਚ **ਨ ਤੁਲੰ ਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ**। ਯੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ''ਮਹਗ੍ਗਤੰ ਅਤੁਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਰੂਪਾਵਚਰਤੋ ਆਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯੰ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਰੂਪਾਵਚਰੰ ਅਤੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਤਰਞ੍ਚ ਤੁਲਨ੍ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯੰ ਅਪ੍ਪਵਿਪਾਕੰ ਹੀਨੰ, ਤੰ ਤੁਲੰ। **ਬਹੁਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਮਹਾਵਿਪਾਕੰ ਪਣੀਤੰ, ਤੰ ਅਤੁਲੰ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਮਜ੍ਝਿਮੰ, ਤੰ ਹੀਨੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭਾਗੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ। ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਬਹੁਵਿਪਾਕਤੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤੁਲਾਤੁਲਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਸਮ੍ਭਵੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਰਤੋ**ਤਿ ਸਸਨ੍ਤਾਨਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਯ ਚ ਰਤੋ। ਸਵਿਪਾਕੰ ਸਮਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਮਤ੍ਤਦਾਯਿਕਮ੍ਮੰ ਸਵਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਭਵੰ, ਨ ਚ ਤੰ ਕਾਮਾਦਿਭਵਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਕਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੰ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ "**ਭਵਸਙ੍ਖਾਰ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਓਸ੍ਸਜੀ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਅਵਸ੍ਸਜਿ। **ਕਵਚੰ ਵਿਯ** ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵੰ ਕਿਲੇਸਞ੍ਚ** ਅਭਿਨ੍ਦੀਤਿ ਕਿਲੇਸਭੇਦਸਹਭਾਵਿਕਮ੍ਮੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰਤੋ ਸਮਾਹਿਤੋ**"ਤਿ।

ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਵਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਅਵਸਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੀਰੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਭਯੰ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਖੇਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੀਮੰਸਨ੍ਤੋ। **ਤੁਲੇਨ੍ਤੋ ਤੀਰੇਨ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**"ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਭਵਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਵਸਜ੍ਜਨਾਕਾਰੰ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ

ਉਦਾਨਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤੁਮਤ੍ਥਂ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਭੀਤਭਾਵਵ੍ਯਾਪਨਤ੍ਥਵ੍ਹਾ**ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਚਾਪਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਾਸਾਦਕਮ੍ਪਨਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਪੁਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੩-੮੨੪. **ਪਰਤੋ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਸਾਦਕਮ੍ਪਨਵਗ੍ਗੇ ਦਸਮਸੁਤ੍ਤੇ **ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਛਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਪਾਦਕਭੂਤਾ ਪਧਾਨਭੂਤਾ। ਯਥਾ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਸੁਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਚ ਛਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩. ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੫. ਯੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੋ ਛਨ੍ਦੋ, ਸੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਛਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ ਨਿਸ੍ਸਯਟ੍ਠੋ, ਨ ਵਿਨਾ ਤਂ ਛਨ੍ਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਆਹ – **"ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਪਧਾਨਭੂਤਾ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾ, ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੋ ਚ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਟ੍ਠੇਨ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਰਣਤੋ। ''ਛਨ੍ਦਂ ਚੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ…ਪੇ॰… ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿ ਸਮਾਧਿ **ਛਨ੍ਦਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਅਧਿਪਤਿਸਦ੍ਦਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਧਿਪਤਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਾ ਛਨ੍ਦਹੇਤੁਕੋ, ਛਨ੍ਦਾਧਿਕੋ ਵਾ ਸਮਾਧਿ **ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ**। ਤੇਨ ''ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਨਾ ਚੇਵ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਪਧਾਨਭੂਤਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਧਾਨਭੂਤਾ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਭੂਤਾ। ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਪਧਾਨਗ੍ਗਹਣ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਖਾਰੋ,** ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਂ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਤੋ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **ਪਧਾਨ**ਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਛਨ੍ਦੋ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਨਾ ਚੇਵ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਏਵਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ ਛਨ੍ਦੇਨ ਚੇਵ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾਪਿ ਛਨ੍ਦੇਨ ਚੇਵ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਨਾ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਯੋਪਿ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਏਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ…ਪੇ॰… ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ਤੇਸਂ ਇਦ੍ਧਿਭਾਵੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਇਦਾਨਿ ਨੇਸਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਤਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਞ੍ਹਿ ਭਾਵਯਤੋ ਪਧਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਮਾਨੋ ਛਨ੍ਦੋ **ਇਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ** ਨਾਮ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਥਾ ਭਾਵਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਖਜਤਾਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ…ਪੇ॰… ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾ। **ਸੇਸਿਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੂ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦਾਦੀਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਗਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਂ ਸਮਾਧਿਵਿਸੇਸਂ, ਵੀਰਿਯਾਧਿਪਤਿਸਮਾਧਿ ਏਵ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧੀਤਿ ਦੁਤਿਯਂ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਂ। ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਾਧਿ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ, ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਸਮਾਧਿਵਿਸੇਸਨਾਨਿ, ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਨ ਪਧਾਨਵਚਨੇਨੇਵ

ਵਿਸੇਸਿਤੋ, ਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਹੀਤਿ ਨ ਇਧ ਵੀਰਿਯਾਧਿਪਤਿਤਾ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਵੀਰਿਯਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਂ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਮੇਵ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਾਪਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵੀਰਿਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਸਮਾਧਿ, ਤਥਾਪਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨੇਵ ਚ ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਵਿਸੇਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੋ ਚ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਤਂਤਂਅਵਸ੍ਸਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ''ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਥੇਪਿ ਪਾਦ-ਸਦ੍ਦੇ ਉਪਾਦਾਯਟ੍ਠੇਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤੇਨੇਵ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਰਚੂਲ਼ਭਾਜਨਿਯੇ** ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਛਨ੍ਦਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੪੫੭) ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂਯੇਵ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਕੇ ਚ – ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾਵ (ਵਿਭ॰ ੪੩੧) ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂਯੇਵ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਉਪਾਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪਾਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇ**ਵਾਤਿ ਛਨ੍ਦਾਦਿਕੇ ਧੁਰੇ ਜੇਟ੍ਠਕੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੇ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਸਮਾਧਿ ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿਸਮਾਧੀਤਿ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯਦਸ੍ਸਨਂ ਉਪਾਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ''ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਿਸ੍ਸਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ ਛਨ੍ਦਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚੇਤਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕੇਵਲਂ ਇਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਭਾਵੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਤੇਸਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤਾ ਨ ਹੋਤਿ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕੇਚੀਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ। **ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਨ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵਾਦਮਦ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਚ ਆਗਤੋ ਉਤ੍ਤਰਚੂਲ਼ਵਾਰੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ**ਤਿਆਦਿ ਉਤ੍ਤਰਚੂਲ਼ਵਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਇਮੇ ਪਨ ਉਤ੍ਤਰਚੂਲ਼ਵਾਰੇ ਆਗਤਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ।

ਰਟ੍ਠਪਾਲਤ੍ਥੇਰੋ ਛਨ੍ਦੇ ਸਤਿ ਕਥਂ ਨਾਨੁਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ ਭਤ੍ਤਾਨਿ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਛਨ੍ਦਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੀਤਿ ਆਹ – "**ਰਟ੍ਠਪਾਲਤ੍ਥੇਰੋ ਛਨ੍ਦਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸੀ**"ਤਿ। **ਸੋਣਤ੍ਥੇਰੋ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਾਲਸੋਣਤ੍ਥੇਰੋ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖੁਮਾਲਭਾਵਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਤਿਵੇਲਂ ਚਙ੍ਕਮਨੇਨ ਪਾਦੇਸੁ ਉਟ੍ਠਿਤੇਸੁਪਿ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਵੀਰਿਯਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ। **ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਥੇਰੋ** ''ਚਿਤ੍ਤਵਤੋ ਚੇ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਇਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਮਯ੍ਹਂ ਇਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ। ਮੋਘਰਾਜਾ ''ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਚੇ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਮਯ੍ਹਂ ਇਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਪਞ੍ਞਾਧੁਰਂ ਪਞ੍ਞਾਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੀਤਿ ਆਹ "**ਮੋਘਰਾਜਾ ਵੀਮਂਸਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸੀ**"ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਨੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨੁਸ੍ਸਾਹਮਨੁਜਾਤਿਸਮ੍ਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸੇ ਅਮਚ੍ਚਪੁਤ੍ਤੇ ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਛਨ੍ਦੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਤੋਸਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਥਾਮਭਾਵਤੋ ਚ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸੂਰਤ੍ਤਸਦਿਸਤਾ, ਚਿਨ੍ਤਨਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤਸਂਵਿਧਾਨਸਦਿਸਤਾ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰ-ਸਮ੍ਭੂਤੇਸੁ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾ ਸੇਟ੍ਠਾਤਿ ਵੀਮਂਸਾਯ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੪. ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੬. **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕਤਿਕਾ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਭਾਵਾ, ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨਚਿਤ੍ਤਾ**। ਤੁਚ੍ਛਤਾਯ ਨਲ਼ੋ ਵਿਯਾਤਿ ਨਲ਼ੋ, ਮਾਨੋ, ਉਗ੍ਗਤੋ ਨਲ਼ੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਉਨ੍ਨਲ਼ਾ**ਤਿ ਆਹ – "**ਉਨ੍ਨਲ਼ਾਤਿ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਚਪਲਾ**ਤਿ ਚਾਪਲ੍ਲਤਾ ਨਾਮ ਲੋਲਭਾਵੋ। **ਮੁਖਰਾ**ਤਿ ਖਰਵਚਨਾ, ਫਰੁਸਵਚਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾ** ਨਾਮ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਿਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਸਂਯਤਵਚਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਪਮੁਟ੍ਠਾ ਵਿਨਟ੍ਠਾ ਪਟਿਵਿਨਟ੍ਠਾ ਸਤਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮੁਟ੍ਠਸਤੀ**ਤਿ

ਆਹ – “**ਨਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਨੋ**”ਤਿ। **ਉਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਨੋ ਅਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨੇਵ ਉਪਰੂਪਰਿ ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ** ਅਭਾਵਿਤਕਾਯਤਾਯ ਗਾਮਦਾਰਕਾ ਵਿਯ ਪਕਤਿਭੂਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ। ਨੇਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭੂਮਿਯਾ ਬਦ੍ਧਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਪਦੇਸੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਨੇਮੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਗਮ੍ਭੀਰਨੇਮੋ। ਸੁਟ੍ਠ ਨਿਖਾਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸ ਪਾਦਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ।

੫. ਉਣ੍ਣਾਭਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੭. **ਪਹਾਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪਹਾਨਤ੍ਥਂ।

੯. ਇਦ੍ਧਾਦਿਦੇਸਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩੧. **ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਪਾਦਕਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ** ‘‘ਇਦ੍ਧਿਲਾਭਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ।

੧੦. ਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩੨. **ਛਨ੍ਦਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਛਨ੍ਦਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਲੀਨਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲਯਾਪਤ੍ਤਿ। **ਕੋਸਜ੍ਜੇਨ** ਵੋਕਿਣ੍ਣਾਪਜ੍ਜਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਵਂ ਪਸਾਦਾਭਾਵੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਯਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਨੁਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਉਪ੍ਪਥਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਨਟ੍ਠੇਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਏਵ ਦਣ੍ਡੋਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਦਣ੍ਡੋ**, ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤਦਣ੍ਡੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਨੁਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਵਿਸਟੋ**”ਤਿ।

ਪੁਰੇਪਚ੍ਛਾਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਉਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਕਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤਿਲੀਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਅਤਿਲੀਨਾਤਿਪਗ੍ਗਹਿਤਸਂਖਿਤ੍ਤਅਨੁਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਨਂ ਅਨਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾਵ ਸਙ੍ਕੋਚੋ **ਅਤਿਲੀਨਤਾ**, ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਕੋਚੋ **ਸਂਖਿਤ੍ਤਤਾ**, ਅਨ੍ਤੋਸਙ੍ਖੇਪੋ **ਅਤਿਪਗ੍ਗਹਿਤਤਾ**, ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾ **ਅਨੁਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਾ**। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਸਮਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਭਾਵਨਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਾਵਸੇਨ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਸਰੀਰਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ**”ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦)।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਆਕਿਰੀਯਨ੍ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਠਪੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਕਾਰਾ**, ਭਾਗਾਤਿ ਆਹ – “**ਯੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀਤਿ ਯੇਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹੀ**”ਤਿ। ਲਿਙ੍ਗੀਯਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ **ਲਿਙ੍ਗਂ**, ਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਨਿਮੀਯਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦੀਯਤੀਤਿ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ**, ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ। **ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿਆਦਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਯੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ। **ਅਙ੍ਗਣੇ**ਤਿ ਵਿਵਟਙ੍ਗਣੇ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ** ਰਤ੍ਤਿਯਂ। **ਵੀਰਿਯਾਦੀਸੁਪੀ**ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਛਨ੍ਦੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਵੀਰਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੋ ਏਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਪਾਸਾਦਕਮ੍ਪਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਯੋਗੁਲਵਗ੍ਗੋ

੨. ਅਯੋਗੁਲ਼ਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ

੮੩੪. **ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨ ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੇਨ। ਮਨੋਮਯੋ ਪਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਕਾਯੋ ਭਗᩅਤੋ ਰੁਚਿᩅਸੇਨ ਪਰੇਸਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ। **ਓਮਾਤੀ**ਤਿ ਅᩅਮਾਤਿ। ਅᩅ-ਪੁਬ੍ਬੋ ਹਿ ਮਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ "**ਪਹੋਤਿ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ᩅੁਤ੍ਤੋ। **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਪਦਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮੋਦਹਨਂ ਆਰੋਪਨਂ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾਕਰਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਯਾ ਪᩅਤ੍ਤਨਮੇᩅਾਤਿ ਆਹ "**ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਯਾ ਪੇਸੇਤੀ**"ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਗਮਨਂ** ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤᩅਸੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮਨੇਨ ''ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਇਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ᩅਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕਤਾਠਪਨਂ। ਕਥਂ ਪਨ ਕਾਯੋ ਦਨ੍ਧਪᩅਤ੍ਤਿਕੋ ਲਹੁਪᩅਤ੍ਤਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮਾਨਗਤਿਕੋ। ਯਥੇᩅ ਹਿ ਕਾਯᩅਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਣਾਮਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਕਾਯੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਤਂ ਸਭਾᩅਸਿਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਣੇਨ ਅᩅਤ੍ਤਿਤ੍ᩅਾ ਦਨ੍ਧᩅੁਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਰੂਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ᩅਸੇਨ ਪᩅਤ੍ਤਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ''ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ᩅਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦਨ੍ਧਗਤਿਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁᩅਤ੍ਤਨਤੋ ਯਾᩅ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਾᩅ ਕਾਯਗਤਿਅਨੁਲੋਮੇਨੇᩅ ਹੁਤ੍ᩅਾ ਸਨ੍ਤਾਨᩅਸੇਨ ਪᩅਤ੍ਤਮਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਾਯਗਤਿਯਾ ਪਰਿਣਾਮਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏᩅਂ ''ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ᩅਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਗੇᩅ ਸੁਖਲਹੁਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਾᩅਿਤਿਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ᩅਿਯ ਦਨ੍ਧਂ ਅᩅਤ੍ਤਿਤ੍ᩅਾ ਯਥਾ ਲਹੁਕਂ ਕਤਿਪਯਚਿਤ੍ਤᩅਾਰੇਨੇᩅ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਏᩅਂ ਪᩅਤ੍ਤਮਾਨੋ ਕਾਯੋ ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਯਾ ਪਰਿਣਾਮਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨੇᩅ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਏᩅਞ੍ਚ ਕਤ੍ᩅਾ ਬਾਹਾਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣੂਪਮਾਪਿ ਉਪਚਾਰੇਨ ᩅਿਨਾ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਧਮ੍ਮਤਾᩅਿਲੋਮਤਾ ਸਿਯਾ, ਨਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਭਾᩅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਮੇᩅ ਪਨ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ।

੩-੧੦. ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤਾਦਿᩅਣ੍ਣਨਾ

੮੩੫-੮੪੨. ''ਦ੍ᩅਿਨ੍ਨਂ ਫਲਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਸੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਦ੍ᩅੇ ਫਲਾਨਿ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ᩅਾ**"ਤਿ ᩅੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਸੁᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇᩅ।

ਅਯੋਗੁਲ਼ᩅਗ੍ਗᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਸਂਯੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਰਹੋਗਤਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਪਠਮਰਹੋਗਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੯-੯੦੦. **ਛਤ੍ਤਿੰਸਾਯ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਕਾਯੇ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਵਯੋ, ਸਮੁਦਯਵਯੋ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮੁਦਯੋ, ਵਯੋ, ਸਮੁਦਯਵਯੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮੁਦਯੋ, ਵਯੋ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿ ਨਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਏਵੰ ਛਤ੍ਤਿੰਸਾਯ ਠਾਨੇਸੁ। **ਦੁਤਿਯੇ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਯੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ, ਵੇਦਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਏਵੰ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ।

੩. ਸੁਤਨੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੧. **ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਪਾਲ਼ਿਯਾ। **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੀਨਾ** ਲਾਮਕਟ੍ਠੇਨ। **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ** ਹੀਨਪਣੀਤਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਭਵਾਤਿ। ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਅਤ੍ਤਪ੍ਪਕਟ੍ਠੇਨ ਪਧਾਨਭਾਵੰ ਨੀਤਾਤਿ **ਪਣੀਤਾ**।

੪-੭. ਪਠਮਕਣ੍ਡਕੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੨-੯੦੫. ਕਣ੍ਡਕਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕਣ੍ਡਕੀ**, ਕਰਮਨ੍ਦਗਚ੍ਛੋ। ਓਸਧਿਭਾਵਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਬ੍ਬਹੁਲਤਾਯ ਤੰ ਵਨੰ ''ਕਣ੍ਡਕੀਵਨ''ਨ੍ਤੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। **ਸਹਸ੍ਸਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਲੋਕੰ। **ਦਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸੰ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ** ਤਥਾ ਆਲੋਕਵਡ੍ਢਨਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ।

੮. ਅਮ੍ਬਪਾਲਿਵਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੭. **ਅਰਹਤ੍ਤਭਾਵਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਦੀਪਕੰ। ''ਅਰਹਤ੍ਤਭਾਵਦੀਪਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ।

ਰਹੋਗਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੯-੯੨੨. **ਦਸਬਲਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਦਸਵਿਧਬਲਞਾਣੰ। **ਏਕਦੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਦੇਸਵਸੇਨ। ਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰਾਨੁਰੂਪੰ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਤੇ ਕਾਲਪਦੇਸਵਸੇਨ ਚੇਵ ਯਥਾਪਰਿਚਯਸਤ੍ਤਪਦੇਸਵਸੇਨ ਚ ਠਾਨਾਨੀਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣਤਾਯ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਮੇਵ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤੰ** ਦਸਬਲਞਾਣੰ ਅਨਨ੍ਤਵਿਸਯਤ੍ਤਾ **ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੰ** ਅਨੂਨਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰੰ**।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਝਾਨਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੨੩. ਝਾਨਸੰਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ, ਮਿਸ੍ਸਕਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਝਾਨਸੰਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਆਨਾਪਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਏਕਧਮ੍ਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਏਕਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੭੭. **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ। **ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ**, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੬. ਅਰਿਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮੨. **ਨੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੂਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ “**ਭਾਵੇਥ ਨੂ**”ਤਿ। **ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਇਚ੍ਛਾਤਿ ਆਹ “**ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋ**”ਤਿ। **ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਆਯਤਨਧਮ੍ਮੇਸੁ** ਸਪਰਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ। **ਇਮਿਨਾ** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੂਪ੍ਪਹਾਨਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਪਟਿਵਿਨਯਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਚ **ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਕਥੇਤਿ** ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸਞ੍ਞੋਜਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਕਤਤ੍ਤਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਥਾ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ।

੮. ਪਦੀਪੋਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮੪. ‘‘ਨੇਵ ਕਾਯੋਪਿ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਚਕ੍ਖੂਨੀ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੋ ਕਤੋ। “**ਕਾਯੋਪਿ ਕਿਲਮਤਿ, ਚਕ੍ਖੂਨਿਪਿ ਵਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਯਥਾ ਹੋਤਿ, ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਮਿਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਕਿਲਮਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਅਤਿਵੇਲਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨੇ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੇਪਿ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਨੇਵ ਕਾਯੋ ਕਿਲਮੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਹ।

ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਰਤੋ ਆਗਤੇਨ ਥੇਰਵਾਦੇਨ ਸੋ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤੋ। ਨ ਹਿ ਤਾਰਕਰੂਪਮੁਤ੍ਤਾਵਲਿਕਾਦਿਸਦਿਸਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਮਤ੍ਤਂ ਖਣਮਤ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨਂ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਉਗ੍ਘਾਟਨਂ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾ**”ਤਿ। **ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਗਹਿਤੋ**, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਸਿਦ੍ਧੇ ਅਯਂ ਗੁਣੋ ਸੁਖੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ। **ਯਸ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਰਿਮਵਾਰੇ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੇਪਿ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਆਗਤਂ, ਏਵਂ ਇਧ ‘‘ਭਾਵਿਤੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਆਗਤਵਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੁਗ੍ਗਹਣਮਕਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸੋ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੯. ਵੇਸਾਲੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮੫. **ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪਵਡ੍ਢਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਭੂਮਿਯਾ ਵਡ੍ਢਨੇਨ। ਰਾਜਗਹਸਾਵਤ੍ਥਿਯੋ ਵਿਯ **ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਨਗਰਂ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਵੇਪੁਲ੍ਲਤਂ ਪਤ੍ਤਂ। ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿਯਾਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਵਚਨੋਤਿ ਆਹ “**ਅਨੇਕੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**”ਤਿ, ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕੋਪਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੋਪਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਸੁਭੋ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਸੁਭੋਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸੁਭਾਕਾਰਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਅਸੁਭਾਕਾਰਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ। **ਕਾਯਵਿਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਯਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਕਰਜਕਾਯੇ ਵਿਚ੍ਛਨ੍ਦੁਪ੍ਪਾਦਨਕਥਂ। **ਮੁਤ੍ਤਂ** ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਮਨੁਞ੍ਞਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਤੋ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਅਦਸ੍ਸਨੀਯਤਾਯ ਅਸਾਰਕਤਾਯ ਚ, ਮਜ੍ਝੇ ਚਤੂਹਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਤਾਯ, ਅਨ੍ਤੇ ਏਕੇਨ ਲੇਸਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਮਨੁਞ੍ਞਤਾਭਾਵਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਥ ਖੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਅਮਨੁਞ੍ਞਤਾਯ ਦਸ੍ਸਨਂ। “**ਕੇਸਲੋਮਾਦੀ**”ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯੇਪੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵ**ਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ। **ਅਸੁਭਾਯਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਮਾਤਿਕਾਯ। **ਫਾਤਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲੀਕਾਰੋ। ਕਿਲੇਸਚੋਰੇਹਿ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਤ੍ਤਾ ਝਾਨੰ "**ਚਿਤ੍ਤਮਞ੍ਜੂਸ**"ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਪਾਦਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ।

ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਿਰ ਅਦ੍ਧਮਾਸੇ ਨ ਕੋਚਿ ਬੁਦ੍ਧਵ◌ੇਨੇਯ੍ਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵ◌ਾ ਏਵਮਾਹ – 'ਇਚ੍ਛਾਮਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ'ਤਿਆਦੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਰੇ ਕਿਰਾ**ਤਿ **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਰੁਚਿਸੰਸੂਚਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਦੰ ਪਨ ਇਚ੍ਛਾਮਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਨੇਕਕਾਰਣਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਨਾਮ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾਵ। **ਸਬ੍ਬਮਕੰਸੂ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਨਾਮ ਸਾਵਜ੍ਜੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਕਰਣਕਾਰਾਪਨਸਮਨੁਞ੍ਞਤਾਭੇਦੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਾਪੰ ਅਕੰਸੁ । ਕਾਮੰ ਦਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਗਹਿਤਾ, ਸਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਬਹੂਨੰ ਸਪ੍ਪਾਯਾ ਸਾਤ੍ਥਿਕਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਗਹਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵ◌ਾ ਤਮੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਥੇਸਿ। ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਦਿਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਨ ਆਰੁਪ੍ਪਾ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਾਨੰ ਅਯੋਗ੍ਯਾਤਿ ਤੇਸੰ ਇਧ ਅਗ੍ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਵ◌ੇ**ਸਾਲਿੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਵ◌ੇਸਾਲੀਨਗਰੰ ਗੋਚਰਗਾਮੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਗਾਰਵ◌ੇਨ ਉਪਗਤਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਚਨਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਉਟ੍ਠਹਿੰਸੂਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਦੇਸੰ ਸਿਰਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਵ◌ਿਹਰਨ੍ਤਿ।

ਆਨਾਪਾਨਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯਾਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ। **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿ। **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯੰ ਵ◌ਾ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਸਭਾਵਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਸਹਜਾਤਾਦੀਨੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਵ◌ੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਡ੍ਢਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਭਾਵ◌ਿਤੋਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤੋ ਵ◌ਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਭਾਵ◌ੰ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਤੰ ਇਤੋ ਗਤੋਤਿ **ਭਾਵ◌ਿਤੋ,** ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਨ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨੋ **ਭਾਵ◌ਿਤੋ,** ਪਗੁਣਭਾਵ◌ੰ ਆਪਾਦਿਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਹੁਲੀਕਤੋ**ਤਿ ਬਹੁਲੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। ਤੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਾਹ। ਯੋ ਹਿ ਵਸੀਭਾਵਮਾਪਾਦਿਤੋ, ਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ "**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਕਤੋ**"ਤਿ। ਯਥਾ ''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਸਮਣੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧), ਵ◌ਿਵ◌ਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੧; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩) ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਠਮਪਦੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਏਵ-ਸਦ੍ਦੋ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ ਆਹ "**ਉਭਯਤ੍ਥ ਏਵਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਯਮੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। ਉਭਯਤ੍ਥ ਨਿਯਮੇਨ ਲਦ੍ਧਗੁਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਯੰ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ।

ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣੰ ਝਾਨਮਾਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਸੁਭੇਸੁ ਯੋਗਕਮ੍ਮਭਾਵਤੋ ਯੋਗਿਨੋ ਸੁਖਵ◌ਿਸੇਸਾਨੰ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਚ "**ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕੇਵਲ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਪਟਿਵ◌ੇਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਝਾਨਪਟਿਵ◌ੇਧਵਸੇਨ। ਝਾਨਞ੍ਹਿ ਭਾਵਨਾਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵ◌ਿਸਯੰ ਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਨ੍ਤਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਿਯਤਿ ਚਾਤਿ ਪਟਿਵ◌ੇਧੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬੀਭਚ੍ਛਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ। **ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣੇਨ, ਲੇਸਨ੍ਤਰੇਨ ਵ◌ਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵ◌ਿਚਿਤਬ੍ਬਤੰ ਪਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਮਸੁਖੁਮਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਸਨ੍ਤੇਹਿ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਯਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਨ੍ਤੋ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**"ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ **ਸਨ੍ਤਤਾ** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਹਿ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਾਹਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਾਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਭਾਵਾਵਹਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੇਚਨਨ੍ਤਿ **ਅਸੇਚਨਕੋ**। ਅਸੇਚਨਕਤ੍ਤਾ **ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕੋ**, ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੋ**, ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੋ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ** ਵਿਸੁਂਯੇਵੇਕੋ। **ਆਵੇਣਿਕੋ** ਅਸਾਧਾਰਣੋ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਸਰਸਤੋ ਏਵ ਸਨ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਸਿਣਕਰਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਤਾਦਿਸਂ ਏਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਦਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤ੍ਤਾ ਅਸਨ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਣੀਤਂ ਸਿਯਾ। ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯਥਾ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਨੀਵਰਣਾਦਿਵਿਗਮੇਨ ਅਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੇਨ ਚ ਪਰੇਸਂ ਸਨ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਮਿਮਸ੍ਸ। ਅਯਂ ਪਨ ਆਦਿਸਮਨ੍ਨਾ... ਪੇ॰... ਪਣੀਤੋ ਚਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ। **ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਉਪਸੇਚਨੇਨ ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਓਜਵਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਓਜਵਨ੍ਤਸਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਧੁਰੋ**ਤਿ ਇਟ੍ਠੋ। ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਪਟਿਲਾਭਸਂਵਤ੍ਤਨਂ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸੁਖਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਝਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਝਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟ੍ਠਸਰੀਰਤਾਵਸੇਨ ਪਨ ਕਾਯਿਕਸੁਖਪਟਿਲਾਭਸਂਵਤ੍ਤਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਕਾਲੇ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ “**ਅਪ੍ਪਿਤਪ੍ਪਿਤਕ੍ਖਣੇ**”ਤਿ ਇਦਂ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੇਤਿ ਝਾਨੇਨ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਅਨੀਹਤੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ। **ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੇ**ਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤੇ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ। **ਖਣੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਨੇਵ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪਨਂ ਵਿਨਾਸਨਂ, ਤਂ ਪਨ ਝਾਨਕਤ੍ਤੁਕਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੀ**”ਤਿ। **ਵੂਪਸਮੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪਸਮੇਤਿ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪਸਮਨਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਸਮਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਸਮੇਤੀ**”ਤਿ। ਸਾਸਨਿਕਸ੍ਸ ਝਾਨਭਾਵਨਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭੂਤੋ ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਭਾਵਂ ਉਪਗਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਵੁਡ੍ਢਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

੧੦. ਕਿਮਿਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮੬. ਥੇਰੋਤਿ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ। **ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ‘‘ਕਥਂ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਨੁ ਖੋ ਕਿਮਿਲਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾ। **ਕਾਯਞ੍ਞਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਕਾਯੇ ਅਞ੍ਞਤਰਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਆਨਾਪਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਜਾਤੋ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਾਰੇਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿਆਦਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦੇਸਨਾਸੀਸਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਪਦੇਸਂ। ਮਨਸਿਕਾਰਪਦੇਸੇਨ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞਾਪਦੇਸਤੋ ਅਪਦਿਸਤਿ। **ਯਥੇਵ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਦਦ੍ਵਯੇ**ਤਿ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦਦ੍ਵਯੇ।

ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀਤਿ ਪੀਤਿਮਨਸਿਕਾਰਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਦੇਸੇਨ ਯਦਿ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ। **ਏਸਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ **ਵੇਦਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਹੋਤਿ**। ਵੇਦਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਚ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, **ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ**। ਯਦਿ ਏਵਂ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ‘‘ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਿਯਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ – ‘‘ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁਪੀ’’ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ। **ਵੇਦਨਾਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਉਪਾਦਾਯ** ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਥਾ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਤੀ’’ਤਿ **ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ**। ਏਵਂ ਇਧਾਪਿ ਵੇਦਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਸੀਸੇਨ ‘‘ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਤਂ ਵੇਦਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ । **ਆਦੀਨਂ** ਪਦਾਨਂ। **ਏਤਸ੍ਸ** ‘‘ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਅਨੁਯੋਗਸ੍ਸ।

ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਝਾਨੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾਨਿ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇਨ। ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਏਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣੇ। **ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੇਨਾ**ਤਿ ਝਾਨੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵੇਨ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਝਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ **ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤਿ,** ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਸਪ੍ਪਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਨ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੇ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤੇ ਸੋਪਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤੋ ਹੋਤਿ ਮਨ੍ਤਾਗਦਬਲੇਨ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਪੀਤਿਯਾ ਆਸਯਭੂਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤੇ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾਵ ਹੋਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਵਿਸਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਣੇ। **ਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਸਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। ਯਞ੍ਹਿ ਪੀਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਦਿਤੇ ਸਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਦਿਤਾ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਏਵ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ "**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਪਜਾਨਤੋ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਝਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ''ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਂ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਝਾਨੇਪਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਅਵਸੇਸਪਦਾਨਿਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ।

ਯਥੇਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੇਨ ਯਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪੀਤਿਆਦਯੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਏਵਂ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਤਂਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਵੇਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਲਾਭੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵੇਦਨਾ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮੇਨ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਵੇਦਨਾਯ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਚੋਦਨਂ ਨਿਰਾਕਰੋਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣੇਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀਯੇਵ ਨਾਮੇਸ ਹੋਤਿ** ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਵਸੇਨਾਤਿ ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਤਰਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸੋਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਯਂ ਤਂ ਪਹਾਨਂ** ਪਹਾਯਕਞਾਣਂ। **ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਪਰਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਵਿਰਾਗਾਦਿਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦੁਵਿਧਾਯਪਿ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਇਦਞ੍ਹਿ ਚਤੁਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ। **ਤਸ੍ਸਾਪਿ** ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਪਜਹਤੀਤਿ **ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਪਹਾਨਕਰਞਾਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਰਮ੍ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਮਾਹ। **ਪਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਾਨਂ ਅਕਰਣੇਨ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। **ਏਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਸਮਥਵੀਥਿਨਾਤਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਭਾਵੇਨ, ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ ਭਾਵਤੋ ਅਵਿਸੇਸਂ ਏਕਗ੍ਗਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨੇ। **ਸਹਜਾਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਹੋਤਿ** ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤੋ। ''ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਆਰਮ੍ਮਣਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ**। ਨ ਕੇਵਲਂ ਨੀਵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਪਂਸੁਪੁਞ੍ਜਟ੍ਠਾਨਿਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ ਵਿਯ ਛ ਆਯਤਨਾਨਿ**”ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਯਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਚਤੂਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ **ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ** ਪਂਸੁਪੁਞ੍ਜਟ੍ਠਾਨਿਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਉਪਹਨਨਤੋ।

ਏਕਧਮ੍ਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮੭-੯੮੮. **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਚਿਕ੍ਖਣੇ ਕਾਰਣਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧਂ।

ਏਵ-ਵਾਕਾਰੋਤਿ ਏਵ-ਕਾਰੋ ਵਾ-ਕਾਰੋ ਚ। **ਏਕਨ੍ਤਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਨ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਭਾਵਤੋ। ਸੇਕ੍ਖਵਚਨੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਰਹਿਤੇਸੁ ਤੇਸੁਪਿ ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸਦ੍ਦੇਨ ਸੇਕ੍ਖੇ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਆਸਵਕ੍ਖਯਤ੍ਥਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਪਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥਂ ਝਾਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਨੇਨ ਵਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵਾ “**ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਨਾਮਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਮੀ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਨਾਪਾਨਜ੍ਝਾਨਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ **ਤਥਾਗਤਵਿਹਾਰੋ**।

੩-੧੦. ਪਠਮਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮੯-੯੯੬. **ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਵਸੇਨ। **ਪਵਿਚਿਨਤਿ** ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਿਚਿਨਤਿ। **ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਅਪਗਤਕਿਲੇਸਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸਾ। ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋਤਿ ਪਾਠੋ।

ਯਾਯ ਅਨੋਸਕ੍ਕਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ**ਤਿ ਏਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

ਚਤ੍ਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਸੋਲ਼ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਕਾ**। ਆਨਾਪਾਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਆਨਾਪਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਪਿ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ “**ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਕਥਿਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਨਾਪਾਨਮੂਲਕਾ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਤੇਸਂ ਮੂਲਭੂਤਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਮੂਲਕਾਰਣਭੂਤਾ। **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮੂਲਕਾ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ। **ਤੇਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਵੀਸਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਹੇਤੁਕਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। **ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪੂਰਕਾ**ਤਿ ਤਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। **ਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਨਾਪਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਵੇਲੁਦ੍ਵਾਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੯੭. ਅਨੁਗ੍ਗਹਗਰਹਣੇਸੁ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਗਰਹਤ੍ਥਜੋਤਕੋ ਨਿਪਾਤੋ। ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਕਿਂ ਵਾ ਗਰਹਤੀਤਿ ਆਹ “**ਚਤੁਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ** ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। **ਗਰਹਨ੍ਤੋ** ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਇਸ੍ਸਰਸੀਲੋ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ,** ਪਭੁਤਾ। ਅਧੀਨਂ ਪਤਿ ਅਧਿਪਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ,** ਸਾਮਿਭਾਵੋਤਿ ਆਹ – “**ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਧਿਪਚ੍ਚ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਨਨ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਨਿ।

ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨਾਤਿ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵੇਚ੍ਚ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦੋ। ਸੋ ਪਨ ਕੇਨਚਿ ਚਲਨਰਹਿਤੋਤਿ ਆਹ “**ਅਚਲਪ੍ਪਸਾਦੇਨਾ**”ਤਿ। **ਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ। **ਆਗਤਪ੍ਪਸਾਦੋ** ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੇਨ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਸਾਦੋ। **ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ। ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਞ੍ਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋਵ ਤੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਂ ਆਵਹਨ੍ਤੋ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਭੂਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਸ੍ਮਾ ਚ** ਅਤ੍ਥਤੋ **ਏਕੋ, ਤਸ੍ਮਾਵ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੋ ਹੋਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਭੇਦੇ ਸਤਿਪਿ। **ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ। **ਪਸਾਦੋ** ਓਕਪ੍ਪਨਾ। **ਪੇਮਂ** ਭਤ੍ਤਿ। **ਗਾਰਵਂ** ਗਰੁਕਰਣਂ। **ਮਹਨ੍ਤਂ** ਉਲ਼ਾਰਂ। **ਏਤਂ** ਵਿਭਾਗੇਨ **ਨਤ੍ਥਿ** ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਅਕੋਪਨੀਯਤਾਯ। **ਸਦਿਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਖਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਸਦਿਸਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਮੁਖਵਟ੍ਟਿ ਯਞ੍ਹਿ ਛਿਨ੍ਨੇ**”ਤਿਆਦਿ। ਖਣ੍ਡਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਖਣ੍ਡਾ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਆਗਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸੀਲਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਤਿਣ੍ਣਂ** ਵਾਤਿ ਸੀਲਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ। **ਏਕਨ੍ਤਰਂ ਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨ੍ਨੇਨ ਏਕਨ੍ਤਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਂ। **ਤੇਸਂ** ਖਣ੍ਡਾਦੀਨਂ। ‘‘ਭੁਜਿਸ੍ਸੇਹੀ’’ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ “**ਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰੇਹੀ**”ਤਿ। **ਇਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੀਲਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ। ‘‘ਅਯਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ’’ਤਿ **ਏਵਂ ਪਰਾਮਸਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੇਹਿ**।

੨. ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋਗਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੯੮. ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਤੋ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਮਾਧਾਰਭੂਤਪੁਗ੍ਗਲਦਸ੍ਸਨਂ। **ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਾਦੋ ਗਹਿਤੋ**। ਸੋ ਹਿ ਇਤਰੇਹਿ ਪਠਮਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। **ਅਰਿਯਕਨ੍ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ** ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੀਲਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਸਙ੍ਘੇ ਪਸਾਦੋ ਗਹਿਤੋ** ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦੋ ਗਹਿਤੋ** ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਭਾਵਤੋ। ਸੋਤਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਆਦਿਤੋ ਪਤ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਙ੍ਗਾਨਿ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗਾਨਿ। ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਜਾਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। **ਕਤਰਪਸਾਦੋ** ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪਸਾਦੋ। **ਆਗਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਮਿਸ੍ਸਕਪ੍ਪਸਾਦੋ ਏਸੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਉਭੋਪਿ ਥੇਰਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ।

੩. ਦੀਘਾਵੁਉਪਾਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੯੯. ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਾਸਕੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗਾਨਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਸੋ ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ “**ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਸੀ**”ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਂ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ,** ਤੇਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯੇਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕੇ**”ਤਿ।

੪-੫. ਪਠਮਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦੦-੧੦੦੧. ‘‘ਸੋਤਾਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗਂ**। ਤੇਨਾਹ **“ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਲਾਭਙ੍ਗ”**ਨ੍ਤਿ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ। **ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ। **ਇਤਰੇ** ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਸਾਦਾਦਯੋ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਯ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗਂ** ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ।

੬. ਥਪਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦੨. (ਵਿਤਾਨਂ ਕਾਯਾਨਂ ਕਾਲਨਕਾਯ, ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਉਪਗਤਾਨਂ ਸਾਤਪਰਿਯਾ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਪਰਿਪਜ੍ਝਾਯਮੁਖੇਨ ਤਨ੍ਤਿਂ ਠਪੇਸਿ ਭਗਵਾ। ਨ ਹਿ ਪਸ੍ਸਥ ਨਮਤ੍ਥੇਹਿ ਕਰਣੇ ਨਿਰਤ੍ਥਕੋ ਪਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ। **“ਨਿਯਤਤ੍ਤਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਮੇਵ ਨਿਯਮਂ **“ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸੇਯੇਵਾ”**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤਿ । ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤੋਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਨ੍ਤੇਨੇਵ ਚਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਵਿਨੇਯਜਜਨਸ੍ਸ ਸਮੋਸਰਣਤਾ ਮਤ੍ਤਪਨਵਾਚਮਹਤ੍ਥਸੁਪਨਨ੍ਤਿ।) [ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਾਠੋ ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਦੁਸ੍ਸੋਧਨੀਯੋ ਚ, ਸੁਦ੍ਧਪਾਠੋ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋ।] ਅਰੁਣੁਟ੍ਠਾਪਨਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਪਦੇਸੇ ਪਨ ਦੂਰੇ ਵਿਨੇਯਜਜਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਫਲੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸੇ ਏਵ ਵਾਸਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਕਤਾਨਂ ਕਾਰਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਨਿਯਮਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ‘‘ਆਸਨ੍ਨੇ ਨੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਨ ਕੇਵਲ”**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮਾਹ।

ਸਕਿਞ੍ਚਨਸਪਲਿਬੋਧਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਨਂ ਪਲਿਬੋਧੋ ਅਸਮਾਪਿਤਕਿਚ੍ਚਤਾ, ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਵਾਸੇ**ਤਿ ਮਹਾਗੇਹੇ।

ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਨਾਤਿ ਇਸਿਦਤ੍ਤਪੁਰਾਣਾ। **ਸਿਤਂ** ਨਾਮ ਮਨ੍ਦਹਸਿਤਂ। **ਹਸਿਤਂ** ਨਾਮ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਹਸਿਤਂ। **ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਟੀਕਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੬੦) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਂਵਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਦਾਨਵਸੇਨ ਸਂਵਿਭਜਨੇ। **ਅਕਤਵਿਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਨ ਕਤਵਿਭਾਗਂ। ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਪਨ ‘‘ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਤਵਿਭਾਗਮੇਵ ਮਹਪ੍ਫਲਤਾਕਰਣੇਨ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਬ੍ਬਂ ਦਾਤਬ੍ਬਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤ”**ਨ੍ਤਿ।

(ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਾਠੋ ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਦੁਸ੍ਸੋਧਨੀਯੋ ਚ, ਸੁਦ੍ਧਪਾਠੋ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋ।)

੭. ਵੇਲੁਦ੍ਵਾਰੇਯਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦੩. **ਪਵੇਣਿਆਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਪੁਰਿਸਯੁਗਵਸੇਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਤਨਿ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਨੇਤ੍ਵਾ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਯੋ ਖੋ ਮਜਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ, ਪਰਸ੍ਸਪੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਮਨੁਭਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਸ੍ਸ ਅਮਨ੍ਤਾਯ ਮਨ੍ਤਾਰਹਿਤਭਾਸਨੇਨ।

੮-੯. ਪਠਮਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦੪-੫. **ਦ੍ਵੇ ਗਾਮਾ** ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਞਾਤੀਨਂ ਗਾਮਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਞਾਤਿਕੇ**ਤਿ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮਕੇ। **ਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥੇ**ਤਿ ਗਿਞ੍ਜਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਕਾ, ਗਿਞ੍ਜਕਾਹਿ ਏਵ ਕਤੋ ਆਵਸਥੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ। ਸੋ ਕਿਰ ਆਵਾਸੋ ਯਥਾ ਸੁਧਾਹਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਏਵ ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਕਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਇਟ੍ਠਕਾਮਯੇ ਆਵਸਥੇ”**ਤਿ। ਤੁਲਾਥਮ੍ਭਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਕਵਾਟਫਲਕਾਨਿ ਪਨ ਦਾਰੁਮਯਾ ਏਵ। ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ, ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਤਂ ਓਰਂ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ,** ਓਰਮ੍ਭਾਗਸ੍ਸ ਵਾ ਹਿਤਾਨਿ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ**। ਤੇਨਾਹ **“ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਤੀਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹੀ**ਤਿ

ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਮੱਗੇਹਿ। ਤੇਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤਾਯ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਤਾ, ਓਰਂ ਭਞ੍ਜਿਯਾਨਿ ᩅਾ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ** ᩅੁੱਤਾਨਿ ਨਿਰੁੱਤਿਨਯੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਨੇਸਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਭਾᩅਂ ᩅਿਭਾᩅੇਤੁਂ **“ਤੱਥਾ”**ਤਿਆਦਿ ᩅੁੱਤਂ। ᩅਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਿ ਸਮਤ੍ਤਤਾᩅਿਘਾਤੇਨ ਪੁਥੁੱਜਨਾਨਂ, ਸਮੁਚ੍ਛਿੰਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਭਾᩅੇਨ ਅਰਿਯਾਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਭᩅੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ᩅਿਬਨ੍ਧਨਾਯ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ᩅੁੱਤਂ **“ਅᩅਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਿ ਮੱਗੇਨ ᩅਾ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿੰਨਾਨੀ”**ਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿᩅਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੱਗਹਣᩅਸੇਨ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਮਹੱਗਤਭᩅਗਾਮਿਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਸ੍ਸ ᩅਿਬਨ੍ਧਨਤੋ **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ ਤੀਣਿ** ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ᩅਿਯ ਮਹੱਗਤਭᩅੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ᩅਿਸੇਸਪੱਚਯਤ੍ਤਾ **ਤੱਥ** ਮਹੱਗਤਭᩅੇ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮ੍ਪਿ** ਤੰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਮ੍ਮਪਰਿਕ੍ਖਯੇ ਕਾਮਭᩅੂਪਪਤ੍ਤਿਪੱਚਯਤਾਯ ਮਹੱਗਤਭᩅਤੋ **ਆਨੇਤ੍ᩅਾ ਇਧੇᩅ** ਕਾਮਭᩅੇ ਏᩅ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤਿ**। ਤਸ੍ਮਾ **ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ** ਪਞ੍ਚਪਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੇᩅ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿᩅਸੇਨ ਅਨਾਗਮਨਸਭਾᩅੋ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੱਗਹਣᩅਸੇਨ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ ਇਧ ਨ ਆਗਮਨਸਭਾᩅੋ। ਬੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨ-ਥੇਰਦਸ੍ਸਨ-ਧਮ੍ਮਸ੍ਸᩅਨਾਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਸ੍ਸ ਆਗਮਨਂ ਅਨਿᩅਾਰਿਤਂ।

ਕਦਾਚਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ᩅਿਰਲਾਕਾਰਤਾ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਅਬਹਲਤਾਤਿ **ਦ੍ᩅੀਹਾਪਿ ਤਨੁਭਾᩅੋ। ਅਭਿਣ੍ਹਨ੍ਤਿ** ਬਹੁਸੋ। **ਬਹਲਬਹਲਾ**ਤਿ ਤਿਬ੍ਬਤਿਬ੍ਬਾ। ਯੱਥ ਉਪ੍ਪੱਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਮੱਦਨ੍ਤਾ ਫਰਨ੍ਤਾ ਸਾਧੇਨ੍ਤਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪੱਜਨ੍ਤਿ, ਦ੍ᩅੀਹਿ ਪਨ ਮੱਗੇਹਿ ਪਹੀਨੱਤਾ ਤਨੁਕਤਨੁਕਾ ਮਨ੍ਦਮਨ੍ਦਾ ਉਪ੍ਪੱਜਨ੍ਤਿ। **ਪੁੱਤਧੀਤਰੋ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਕਾਰਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਙ੍ਗਪੱਚਙ੍ਗਪਰਾਮਸਨਮੱਤੇਨਪਿ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਇਦਨ੍ਤਿ** ‘‘ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁੱਤਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ᩅਚਨਂ। **ਭᩅਤਨੁਕᩅਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਭᩅᩅਸੇਨ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਮਹਾਸੀᩅੱਥੇਰਸ੍ਸ ᩅਚਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿੱਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯੇ ਭᩅਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਲਕ੍ਖਣਭᩅਾ ਏᩅ। ਯੇ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੱਥ ਕੀਦਿਸਂ ਤਂ ਭᩅਤਨੁਕਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਥਾਪਿ ਭᩅਤਨੁਕਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭᩅੋ ਏᩅਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸੋਤਾਪੰਨਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ᩅੁੱਤਂ। **ਅਟ੍ਠਮੇ ਭᩅੇ ਭᩅਤਨੁਕਂ ਨੱਥਿ** ਅਟ੍ਠਮਸ੍ਸੇᩅ ਭᩅਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇᩅ ਅਭਾᩅਤੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇᩅ ਨਯੋ।

ਕਾਮਾᩅਚਰਲੋਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ᩅੁੱਤਂ ਇਤਰਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ᩅਸੇਨ ਤਥਾ ᩅੱਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਯੋ ਹਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਦੇᩅਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਸੁ ᩅੋਮਿਸ੍ਸਕᩅਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬੱਤਤਿ, ਸੋਪਿ ਕਾਮਭᩅᩅਸੇਨੇᩅ ਪਰਿਚ੍ਛਿੰਨ੍ਨਤਬ੍ਬੋ। ਭਗᩅਤਾ ਚ ਕਾਮਲੋਕੇ ਠਤ੍ᩅਾ – ‘‘ਸਕਿਦੇᩅ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ᩅਾ’’ਤਿ ᩅੁੱਤਂ। **ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ᩅਾ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਕਦਾਗਾਮੀਸੁ ਚੱਤਾਰੋ ᩅੱਜੇਤ੍ᩅਾ ਏਕੋᩅ ਗਹਿਤੋ। ਏਕੱਚੋ ਹਿ ਇਧ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਪਤ੍ᩅਾ ਇਧੇᩅ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਕੱਚੋ ਇਧ ਪਤ੍ᩅਾ ਦੇᩅਲੋਕੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਕੱਚੋ ਦੇᩅਲੋਕੇ ਪਤ੍ᩅਾ ਤੱਥੇᩅ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਕੱਚੋ ਦੇᩅਲੋਕੇ ਪਤ੍ᩅਾ ਇਧੂਪਪੱਜਿਤ੍ᩅਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਇਮੇ ਚੱਤਾਰੋ ਇਧ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਇਧ ਪਤ੍ᩅਾ ਦੇᩅਲੋਕੇ ਯਾᩅਤਾਯੁਕਂ ᩅਸਿਤ੍ᩅਾ ਪੁਨ ਇਧੂਪਪੱਜਿਤ੍ᩅਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਅਯਮਿਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ‘‘ਇਮਂ ਲੋਕਨ੍ਤਿ ਕਾਮਭᩅੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ’’ਤਿ ਇਮਮੱਥਂ ᩅਿਭਾᩅੇਤੁਂ **“ਸਚੇ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞਂਯੇᩅ ਚਤੁੱਕਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ।

ਚਤੂਸੁ…ਪੇ॰… ਸਭਾᩅੋਤਿ ਅੱਥੋ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨੱਤਾ। **ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਮੱਗਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨ **ਨਿਯਤੋ** ਉਪਰਿਮੱਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅᩅਸ੍ਸਂਭਾᩅਿਭਾᩅਤੋ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ’’ਤਿ। **ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਞਾਣਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸੱਤਾਨਂ ‘‘ਅਸੁਕੋ ਸੋਤਾਪੰਨੋ, ਅਸੁਕੋ ਸਕਦਾਗਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂਤਂਞਾਣਾਧਿਗਮਨਂ ਞਾਣੂਪਪੱਤਿਂ। **ਞਾਣਾਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ – ‘‘ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ ਸਕਿਦੇᩅ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ᩅਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਞਾਣਸਹਿਤਂ ਉਪਪੱਤਿਪੱਚਯਭᩅਂ। **ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ** ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਕੇᩅਲਂ **ਕਾਯਕਿਲਮਥੋᩅ,** ਨ ਤੇਨ ਕਾਚਿ ਪਰੇਸਂ ਅੱਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਿੱਤᩅਿਹੇਸਾ** ਚਿੱਤਖੇਦੋ, ਸਾ ਕਿਲੇਸੂਪਸਂਹਿਤੱਤਾ **ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨੱਥਿ**।

ਆਦਿਸ੍ਸਤਿ ਆਲੋਕੀਯਤਿ ਅੱਤਾ ਏਤੇਨਾਤਿ ਆਦਾਸਂ, ਧਮ੍ਮਭੂਤਂ ਆਦਾਸਂ **ਧਮ੍ਮਾਦਾਸਂ,** ਅਰਿਯਮੱਗਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿᩅਚਨਂ। ਤੇਨ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾᩅਕੋ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸੱਚੇਸੁ ᩅਿਦ੍ਧਸ੍ਤਸਮ੍ਮੋਹੱਤਾ ਅੱਤਾਨਂ ਯਾਥਾᩅਤੋ ਞਤ੍ᩅਾ ਯਾਥਾᩅਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ

ਪਨ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਦਾਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। **ਯੇਨ ਧਮ੍ਮਾਦਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਧ ਪਨ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਮੇਵ ਵਦਤਿ। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ।

ਵੇਲੁਦ੍ਵਾਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਰਾਜਕਾਰਾਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਹਸ੍ਸਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦੭. ਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਤਾ ਦੇਸਵਾਸੀਹਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤੋ ਰਾਜਾਤਿ ਰਾਜਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ **ਰਾਜਕਾਰਾਮੋ**, ਤਸ੍ਮਿਂ। **ਭੂਮਿਸੀਸਂ** ਸੇਟ੍ਠਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਯਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤੋ ਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵਾਰਾਪੇਹੀਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇਹਿ। **ਯੁਜ੍ਝਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਕਲਹਂ ਕਾਰਾਪੇਤੁਂ। **ਪੁਨ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਅਪਰਸ੍ਮਿਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ। **ਉਬ੍ਬਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਹਤੀ ਵੀਚਿਯੋ ਉਬ੍ਬਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ। ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਸਕਲਮੇਵ ਰਟ੍ਠਂ ਏਕੋਦਕੀਭੂਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਦਮੇਵ ਜਾਤਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮੁਦ੍ਦਮੇਵ ਅਕਂਸੂ**"ਤਿ।

ਇਸੀਨਮਨ੍ਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਇਸੀਨਂ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਇਸੀਨਂ ਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਸੀਨਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਲੋਕੇ ਕੋਲਾਹਲਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਟਤਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ **"ਮੇ ਸੁਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਮ੍ਪਿ। **ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਕੁਲਚ੍ਛੇਦੇਨ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਯਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ **ਸਹ ਰਟ੍ਠੇਹਿ। ਵਿਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸਂ ਉਪਗਤੋ।

ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲਰਾਜੇਨ ਕਾਰਿਤਂ ਵਿਹਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਤਂ ''ਰਾਜਕਾਰਾਮੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨-੩. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦੮-੯. **ਉਦਯਗਾਮਿਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਵਹਂ।

੪. ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧੦. ਦੁਟ੍ਠਾ ਗਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿ, ਦੁਗ੍ਗਤਭਾਵੋ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ, ਤਦੇਵ ਭਯਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਵਾ **ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਂ** ਦਲਿਦ੍ਦਭਯਂ। ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**।

੬. ਪਠਮਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧੨. **ਵੋਹਾਰਮਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਂਤਂਦਾਨਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਵੋਹਾਰਕਾ ਮਿਤ੍ਤਾ। **ਆਮਨ੍ਤਨਪਟਿਮਨ੍ਤਨਇਰਿਯਾਪਥਾਦੀਸੁਪੀ**ਤਿ ਆਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪਗਮਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਅਤ੍ਥਸਂਵਿਧਾਨਾਦੀਸੁ । **ਏਕਤੋ ਪਵਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਅਮਾ ਸਹ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਮਚ੍ਚਾ**। ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਇਮੇ''ਤਿ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਞਾਤੀ,** ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਪਕ੍ਖਿਕਾ**"ਤਿ। ਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਵਾ **ਸਾਲੋਹਿਤਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਭਾਤਿਭਗਿਨਿਮਾਤੁਲਾਦਯੋ**"ਤਿ।

੭. ਦੁਤਿਯਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧੩. ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਚ ਤਥਾ ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ **ਪਸਾਦਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ**। ਭੂਤਸਙ੍ਘਾਤਸ੍ਸ ਘਨਆਦਿਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ **ਭਾਵਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ**। ਨਿਰਯਾਦਿਗਤਿਅਨੁਰਉਪਪਤ੍ਤਿ **ਗਤਿਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ**। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਕ੍ਖਲ਼ਫੁਸਨਾਦਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ **ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ**। ''ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਵਿ**ਪਰਿਣਾਮਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ**। ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਨ ਨ ਵਿਗਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ, ਸੇਸੰ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। **ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ। **ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪੁਰਿਮਭਾਵੋ**ਤਿ ਘਨਕਠਿਨਭਾਵੋ। **ਭਾਵਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ** ਰਸਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਸਭਾਵੋ। **ਗਤਿਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ** ਉਗ੍ਗਤੂਪਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਞ੍ਚ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। **ਪਸਾਦਞ੍ਞਥਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿਯੇ**ਵ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ।

ਰਾਜਕਾਰਾਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਰਣਾਨਿਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਪਠਮਮਹਾਨਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧੭-੧੮. **ਸਮਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੰ। **ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਸੋਭਿਤਤਾਯ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾ। ਬਜੂਹਾ ਨਾਮ ਯੇਹਿ ਏਵ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਏਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਬਜੂਹਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਰਚ੍ਛਾਯੋ"**ਤਿ। **ਉਦ੍ਧਤਚਾਰਿਨਾ**ਤਿ ਯਟ੍ਠਨੁਰਾ।

੩. ਗੋਧਸਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧੯. **ਤੀਹੀ**ਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਸਾਦਧਮ੍ਮੇਹਿ। **ਚਤੂਹੀ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਏਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੀਲੇਨ। **ਕੋਚਿਦੇ**ਵਾਤਿਆਦਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਉਲ਼ਾਰਤਮਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਧਮ੍ਮੋ ਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ**ਤਿ ਵਿਵਾਦਧਮ੍ਮਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ। ਤਦੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਕਾਰਣੰ। **ਕਲ਼ਜਾਣਕੁਸਲਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਲ਼ਜਾਣੰ ਅਕੁਸਲੰ, ਤਦਿਦੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਪ੍ਪਸਾਦਨੇਨ ਅਪਨੀਤਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਾਨਾਮਸਕ੍ਕਸ੍ਸ। **ਅਨਵਜ੍ਜਨਦੋਸੋ ਏਸੋ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਕੇਨਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਚਤੂਹਿਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਨਵਜ੍ਜਨਦੋਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪. ਪਠਮਸਰਣਾਨਿਸਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨੦. **ਪਮਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਪਮਾਣੇਨ, ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ। **ਓਲੋਕਨੰ ਖਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾ ਏਕਦੇਸਤੋਵ ਦਿਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। **"ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀ"ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤੰ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ** ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਸਾਰਰੁਕ੍ਖੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ** – ''ਯੋ ਕੋਚਿ ਵਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕੋ ਮਮ ਚੇ ਗੋਚਰੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕਸ੍ਸ ਆਗਮਨੰ ਅਵਞ੍ਝੰ ਅਮੋਘ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ।

੫. ਦੁਤਿਯਸਰਣਾਨਿਸਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨੧. **ਦੁਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ** ਨਿਰੋਜਕੰ, ਤਾਯ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖੇਤ੍ਤੁਤਾਯ ਵਿਸਮੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਸਮਖੇਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਲੋਣੂਪਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਸਭਾਵੇਨ ਲੋਣੇਨ ਊਸਰੇਨ ਉਪਹਤੰ। **ਖਣ੍ਡਾਨੀ**ਤਿ ਖਣ੍ਡਿਤਾਨਿ। **ਤੇਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੇਮਿਤਤ੍ਤਾ। **ਵਾਤਾਤਪਹਤਾਨੀ**ਤਿ ਚਿਰਕਾਲੰ ਵਾਤੇਨ ਚੇਵ ਆਤਪੇਨ ਚ ਉਪਹਤਾਨਿ ਆਬਾਧਿਤਾਨਿ।

੬. ਪਠਮਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨੨. **ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਠਾਨਸੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਖਣੇਨਾ**”ਤਿ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੁਂ ਞਾਣਪਟਿਰੂਪਕਂ ਪਕਤਿਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਜਾਨਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਂ। ਤਂ ਪਨ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਂ ‘‘ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਹ “**ਮਿਚ੍ਛਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨਾ**”ਤਿ। ਗੁਣਵਿਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਕਤ੍ਤਨਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**।

੭. ਦੁਤਿਯਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨੩. ਯਥਾਕਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਰੇਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਪੇਚ੍ਚਭਵੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਹੇਤੁਕਂ **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ,** ਮਰਣਭਯਂ।

ਸਰਣਾਨਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨੭. ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਨਿਚ੍ਚਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ “**ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਨ ਪੁਞ੍ਞਨਦਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਆਹਰਣਤੋ ਆਨਯਨਤੋ **ਸੁਖਸ੍ਸਾਹਾਰੋ**।

੪. ਪਠਮਦੇਵਪਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩੦. **ਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਨਂ। **ਦੇਵਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਦਾਨਿ ਦੇਵਪਦਾਨਿ, ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਦੇਵਸ੍ਸ ਞਾਣੇਨ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਟਿਵੇਧਞਾਣੇਨ ਚੇਵ ਦੇਸਨਾਞਾਣੇਨ ਚ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਪਦਾਨਿ। **ਦੇਵਾ ਨਾਮ** ਜਾਤਿਦੇਵਾ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਦੇਵਟ੍ਠੇਨ ਦੇਵੋਤਿ ਦੇਵਦੇਵੋ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

੮. ਵਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩੪. **ਪਾਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ਸਂਸਾਰਮਹੋਘਸ੍ਸ ਪਰਤੀਰਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ, ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੮; ਇਤਿਵੁ॰ ੬੯; ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੮੮), ਯੇ ਜਨਾ ਪਾਰਗਾਮਿਨੋ’’ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੮੫) ਚ। ਅਥ ਵਾ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਪਾਰਂ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਹਿਤੇਨ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇਨ ਚ ਰਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਗਚ੍ਛਮਾਨਾ ਏਵਾ**ਤਿ ਪਾਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਮਾਨਾ ਏਵ। ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧਾਨਂ ਸਮਕਾਲਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਨਨ੍ਦਿਯਸਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩੬. **ਪਵਿਵੇਕਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਤ੍ਥਾਯ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਲੀਨਤ੍ਥਾਯ।

ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਗਾਥਕਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਅਭਿਸਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩੭. **ਸਙ੍ਖਜਾ ਅਤ੍ਥ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ, ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ, ਪਰਿਤੋ ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਬ੍ਬਤੇਨ, ਮਜ੍ਝੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੇਹਿ ਦੀਪਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਨ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਯੋਜਨਤੋ ਸਙ੍ਖਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮਹਾਸਰੀਰਮਚ੍ਛ-ਕੁਮ੍ਭੀਲ-ਯਕ੍ਖ-ਰਕ੍ਖਸ-ਮਹਾਨਾਗਦਾਨਵਾਦੀਨੰ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨੰ, ਬਲ਼ਵਾਮੁਖਪਾਤਾਲਾਦੀਨੰ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨੰ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਵਸੇਨ **ਬਹੁਭੇਰਵੰ**।

੨. ਦੁਤਿਯਅਭਿਸਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩੮. **ਸਮ੍ਭੇਦੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਭੇਦੰ ਸਮੋਧਾਨੰ ਗਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਯਤ੍ਥਿਮਾ ਮਹਾਨਦਿਯੋ ਸੰਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਚਨਮੇਤੰ। ਤਾਦਿਸਾਸੁ ਹਿ ਮਹਾਨਦੀਸੁ ਕਾਚਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਵਿਟ੍ਠਾ, ਕਾਚਿ ਪਚ੍ਛਿਮੰ।

੩. ਤਤਿਯਅਭਿਸਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩੯. ''ਕੁਸਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੰ ਕੁਸਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ"**ਤਿ ਆਹ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਕੁਸਲੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਭਾਵੇਤਿ ਮਗ੍ਗ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਰਿਯਫਲੰਯੇਵ **ਧਮ੍ਮਸਾਰੋ**। ਕਿਲੇਸਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ **ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੇ ਰਤੋ**।

੪. ਪਠਮਮਹਦ੍ਧਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੪੦. ਅਰਿਯਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਧਨਨ੍ਤਿਪਿ ਅਰਿਯਧਨੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਨਯਤੋਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਰਿਯਞ੍ਚ ਤੰ ਧਨਞ੍ਚ ਧਨਾਯਿਤਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਰਿਯਧਨੰ, ਤੇਨ **ਅਰਿਯਧਨੇਨ। ਤੇਨੇਵ ਭੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਧਨਭੋਗੇਨ।

ਸਗਾਥਕਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਵਗ੍ਗੋ

੨. ਵਸ੍ਸੰਵੁਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੪੮. **ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਭਾਵਿਯਮਾਨੇਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਾਨੇਵ। ਧਮ੍ਮਸਮਾਨਤਾਯ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਞ੍ਞਾਨੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤੰ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਸਾਧਕਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ। **ਤਨ੍ਤਿ ਪਵੇਣੀ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ਯੰ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਨੇਯਜਪੁਗ੍ਗਲੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲੰ ਤਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਠਿਤਿ ਕਥਿਤਾ।

੩. ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੪੯. **ਸਤ੍ਤੁਸੁ ਜਨੇਸੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੁਸੁ ਕਿਤ੍ਤਿਯਮਾਨੇਸੁ ਉਪਾਸਕਜਨੇਸੁ। **ਗਮ੍ਭੀਰਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ, ਤਥਾ ਚ **ਸਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤੰ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਕਾਸਿਤਮੇਵ। **"ਚੇਤਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮੰ ਵਦਾਮੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੬੩; ਕਥਾ॰ ਪ੩੯) ਆਗਤੰ **ਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤੰ** । ਤਤ੍ਥ ''ਚੇਤਨਾਸਹਜਾਤੰ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਆਗਤਨਯੇਨ, ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੧) ਚ ''ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਨਯੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਪਕਾਸਨਤੋ **ਅਸਙ੍ਖਤਸੰਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤ੍ਥਦੀਪਕਤਾ। ''ਅਤੀਤੰਪਾਹੰ ਰੂਪੇਨ ਖਜ੍ਜਿੰ, ਏਤਰਹਿ ਖਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ

ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਾਦਕਭਾਵਸ੍ਸ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਵਿਭਾਵਨੇਨ **ਖਜ੍ਜਨੀਯਪਰਿਯਾਯੇ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯) ਵਿਸੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੁਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾ ਦੀਪਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਤ੍ਤੁਸੁਞ੍ਞਤਾਦੀਪਕਾ ਖਜ੍ਜਨਿਕਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਦਯੋ"**ਤਿ। **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਯੇ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਦਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਸੁ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਨ ਖੋ ਨੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ-ਕਾਰੋ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮ-ਕਾਰੋ ਵਿਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਨ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਨਾਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪. ਗਿਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫੦. ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਨ੍ਤਿ ਨ ਖੋ ਏਤਂ, ਨੇਤਿ ਚ ਅਮ੍ਹੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਨ ਖੋ ਅਮ੍ਹੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਸ੍ਸਾਸਨੀਯਾ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਸ੍ਸਾਸਕਰੇਹੀ"**ਤਿ। ਮਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਮਾਰਿਸੋ,** ਏਕਨ੍ਤਭਾਵਿਮਰਣੋ, ਸੋ ਪਨ ਮਰਣਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਰਣਪਟਿਬਦ੍ਧੋ"**ਤਿ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਹੀ**ਤਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਹਿ। ਤਂ ਪਨ ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਣਿਧਾਨਂ ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਠਪੇਹੀ"**ਤਿ। **ਆਗਮਨੀਯਗੁਣੇਸੂ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਗੁਣੇਸੁ। **ਪਮਾਣਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਤ੍ਤਾ। **ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ** ਵਿਮੁਤ੍ତਿਯਾ ਨਿਨ੍ਨਾਨਤ੍ਤਾ।

੯. ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫੫. ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਾਯਾਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਮਹਾਪਞ੍ਞਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮਹਾਪਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫੮. ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕੇ ਮਹਾਵਿਤ੍ਥਾਰੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਿਗਤੇ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਮਹਾਪਞ੍ਞਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਸਂਯੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਸਚ੍ਚਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਸਮਾਧਿਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੭੧. **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੰ ''ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਦੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। **ਯਥਾਭੂਤਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਗਤਾਦਿਵਸੇਨ। ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ''ਸਮਾਹਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਤਥਾ ਯਸ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਥਾਭੂਤਵਸੇਨ ਕਾਰਣਚ੍ਛੇਦੋ ਕਤੋ ''ਤਥਾ ਯਸ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਹਿ। **ਵਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਰਾ, ''ਗੁਣਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਨਾਮਾਦਿਪਦਾਨਿ ਚੇਵ ਤੰਸਮੁਦਾਯਭੂਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚ।

੩. ਪਠਮਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੭੩-੭੫. **ਸਾਸਨਾਵਚਰਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ** ਬਾਹਿਰਕਾਨੰ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਦੇਸਨਾਤਿ ਆਹ **"ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਭਿਲਾਪੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

੧੦. ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੮੦. ਦੁਗ੍ਗਤਿਤੋ ਸੰਸਾਰਤੋ ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨੰ, ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ ਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੋ ਚ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਯ੍ਯਾਨੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੰ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ**। ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੰਕਿਲੇਸਤੋ ਵਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ ਈ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ ਯ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਕ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ। ਚੇਤਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣਿ। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤੰ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਰੋਕਰਣਭੂਤੰ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ। **ਸਾਤ੍ਥਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਹਿਤਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ।

ਵਿਸਿਖਾਤਿ ਘਰਸਨ੍ਨਿਵੇਸੋ। ਵਿਸਿਖਾਗਹਣੇਨ ਚ ਗਾਮਾਦਿਗਹਣੇ ਵਿਯ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਨੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਗਹਿਤਾ ''ਆਗਤੋ ਗਾਮੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ । ਤੇਨਾਹ **"ਸੂਰਾ ਸਮਤ੍ਥਾ"**ਤਿ। ਕੁਮ੍ਭਟ੍ਠਾਨਾਪਦੇਸੇਨ ਕੁਮ੍ਭਦਾਸਿਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ – **"ਕੁਮ੍ਭਦਾਸਿਕਥਾ"**ਤਿ। ਅਯਾਥਾਵਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਿਤਿਸੰਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕਾ**। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਭਵੋ, ਇਮਿਨਾ ਅਭਵੋਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾਯ **ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ**।

ਸਮਾਧਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੮੧. **"ਇਸੀਨੰ ਪਤਨੁਪ੍ਪਤਨਵਸੇਨ** ਓਸੀਦਨਉਪ੍ਪਤਨਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ **ਏਵੰ** 'ਇਸਿਪਤਨ'ਨ੍ਤਿ **'ਲਦ੍ਧਨਾਮੇ**'ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ **'ਏਤ੍ਥ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਆਮਨ੍ਤੇਸੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਅਯੰ ਆਮਨ੍ਤਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਤੰ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਪਕਾਸੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ “**ਦੀਪਙ੍ਕਰਪਾਦਮੂਲੇ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਮਾਰਬਲੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਾਰਞ੍ਚ ਮਾਰਬਲਞ੍ਚ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਬਾਹਿਰਞ੍ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਬਲੰ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। “**ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਾ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਞਾਣੰ ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ· ਸ· ੧੦੬੩) ਵਿਯ ਭਾਗਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ “**ਦ੍ਵੇ ਇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ**”ਤਿ। **ਸਹ ਸਮੁਦਾਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਣਸਮਕਾਲੰ। **ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ** ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਸਮਾਗਚ੍ਛਿੰਸੁ** ਪਰਿਪਕ੍ਕਕੁਸਲਮੂਲਾ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਕਤਾਧਿਕਾਰਾ।

ਗਿਹਿਸਞ੍ਞੋਜਨਨ੍ਤਿ ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨੰ। **ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਨ ਵਲਞ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਕਿਲੇਸਕਾਮਸੁਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ। **ਅਨੁਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਨੁਭਵੋ। ਗਾਮਵਾਸੀਹਿ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਗਾਮਵਾਸੀਨੰ ਸਨ੍ਤਕੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ। ਆਹਿਤੋ ਅਹੰਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਾ**, ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ। **ਦੁਕ੍ਖਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਨੰ। **ਅਤ੍ਤਮਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਬਾਧਨੇਹਿ। **ਉਪਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਦਤ੍ਥਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕਿਲੇਸੂਪਸਮਤ੍ਥਾਯਾ**”ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

ਸਚ੍ਚਞਾਣਾਦਿਵਸੇਨ ਤਯੋ ਪਰਿਵਟ੍ਟਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ,** ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਚ੍ਚਞਾਣਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਯਥਾਭੂਤੰ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਵੇਧਞਾਣੰ ਆਹ। **ਤੇਸੁਯੇਵ** ਸਚ੍ਚੇਸੁ। ਞਾਣੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ **ਜਾਨਨਞਾਣੰ,** ‘‘ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਟਿਵੇਧਤੋ ਪਗੇਵਾ’’ਤਿ ਕੇਚਿ। ਪਚ੍ਛਾਤਿ ਅਪਰੇ। ਤਥਾ **ਕਤਞਾਣੰ। ਦ੍ਵਾਦਸਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਆਕਾਰਭੇਦੰ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ।

ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚੰ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਧਮ੍ਮਸਮੁਦਾਯੋ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ**। ਅਥ ਵਾ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਆਣਾ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਤੰ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਞਾਯੇਨ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿਪਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ**। ਯਥਾਹ ‘‘ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ, ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ, ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਟਿ· ਮ· ੨.੪੦-੪੧)। **ਉਭਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਪਟਿਵੇਧਞਾਣੰ ਦੇਸਨਾਞਾਣਨ੍ਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯੰ। **ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ **ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਞਾਣਦ੍ਵਯਸਙ੍ਖਾਤੰ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ ਨਾਮ** ਪਵਤ੍ਤਨਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ। **ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ** ਨਾਮ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਸਨਨ੍ਤਰਧਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੋ ਪਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਏਵਾਤਿ।

ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨਾਤਿ ਏਕੇਨੇਵ ਪਹਾਰਸਞ੍ਞਿਤੇਨ ਕਾਲੇਨ। ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਹਿ ਤਤਿਯੋ ਭਾਗੋ ਪਹਾਰੋ ਨਾਮ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਪਨ ‘‘ਤੇਨ ਖਣੇਨ ਤੇਨ ਲਯੇਨ ਤੇਨ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੰ ਪਹਾਰਕ੍ਖਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਮੇਵ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੋਭਾਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਓਭਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਭੇ ਵਿਯ ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ ਅਤਿਵਿਯ ਉਲ਼ਾਰਤਮੰ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਉਦਾਨਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੯. ਸਙ੍ਕਾਸਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੮੯. ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨੇ ਵਣ੍ਣੀਯਨ੍ਤੇਤਿ **ਵਣ੍ਣਾ**। ਤੇਯੇਵ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਕ੍ਖਰਣਤੋ **ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ** । ਅਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਕਾਰਾਦਿਕੇ ਸਰਸਮਞ੍ਞਾ, ਕਕਾਰਾਦਿਕੇ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮਞ੍ਞਾ, ਉਭਯਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਵਣ੍ਣਾਨੰ ਵਾ ਏਕਦੇਸਾ ਯਦਿਦੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਨਾਮਾ**”ਤਿ। **ਨੇਤ੍ਤਿਯੰ** ਪਨ ਵਾਕ੍ਯੇ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮਞ੍ਞਾ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਆਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਙ੍ਕਾਸਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਞਾਪਨਾ ਭਾਗਸੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ**”ਤਿ।

ਸਙ੍ਕਾਸਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਪਕਾਸਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨੇਨੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਹਿ ਕਾਰਣਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ, ਤਾਹਿਪਿ ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਨੇਤ੍ਤਿਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਭਾਗਾਦਿਵਿਭਾਵਨਾਕਾਰੇਨ। **ਵਣ੍ਣਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਵਣ੍ਣਾਦੀਨਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਅਭਾਵਤੋ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ''ਅਪਰਿਮਾਣਾ ਵਣ੍ਣਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਸਙ੍ਕਾਸਨਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਹ।

੧੦. ਤਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯੦. ਸਭਾਵਾਵਿਜਹਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਸ੍ਸ ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨੇਨ ਤਥਸਭਾਵਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸਭਾਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਸ੍ਸ। **ਅਮੋਘਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਵਞ੍ਝਤਾਯ। **ਅਵਿਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਤਥਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਦੁਕ੍ਖਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਭਾਵਾਨੁਪਗਮੇਨਾ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਾਦਿਸਭਾਵਾਨੁਪਗਮਨੇਨ ਮੁਸਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਨਞ੍ਞਥਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਕੋਟਿਗਾਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕੋਟਿਗਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯੧. ਅਨਨੁਬੋਧਾਤਿ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਬੋਧਾਭਾਵੇਨ। **ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਟਿਮੁਖਂ ਵੇਧਾਭਾਵੇਨ।

੨. ਦੁਤਿਯਕੋਟਿਗਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯੨. ਫਲਸਮਾਧਿਫਲਪਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਫਲਸਮਾਧਿਅਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾਨਂ।

੭. ਤਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯੭. ਅਰਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

੮. ਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯੮. ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਵੇਧਞਾਣੇਨ ਦੇਸਨਾਞਾਣੇਨ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਰਿਯਸਨ੍ਤਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਕਭਾਵਤੋ।

੧੦. ਗਵਮ੍ਪਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੦੦. ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ ਏਕੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਟਿਵੇਧੋ।

ਕੋਟਿਗਾਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸੀਸਪਾਵਨਵਗ੍ਗੋ

੩. ਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੦੧. **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਅਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ।

੫. ਸਤ੍ਤਿਸਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੦੫. **ਭਵੇਯ੍ਯਜ ਚੇ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਹਿਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਜਾਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ।

੯. ਇਨ੍ਦਖੀਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੦੯. **ਅਜ੍ਝਾਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭੇਦਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ। ਸੋ ਹਿ ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸ ਮੁਖਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਮੁਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**। ਤਞ੍ਚ ਅਪਰੇ ਅਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਾ ਪਨ ਨੇਵ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ।

੧੦. ਵਾਦਤ੍ਥਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੧੦. **ਕੁਕ੍ਕੁਕੋ** ਪਮਾਣਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਕ੍ਕੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ।

ਸੀਸਪਾਵਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਪਾਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਲੋਕਚਿਨ੍ਤਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੧੧. **ਲੋਕਚਿਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵੇਸਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਵੀਮਂਸਾਵ। ''ਲੋਕਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਂਤਂਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਓਸਧਿਤਿਣਵਨਪ੍ਪਤਿਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਏਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸਂ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਤਂਤਂਲੋਕਚਿਤ੍ਤਂ।

ਵਿ**ਗਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਪਰਤ੍ਤੋ ਅਪਗਤਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਦ੍ਦਸ ਏਵਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਂਸੂਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਮ੍ਬਰਿਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਰੇਨ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਅਸੁਰਮਾਯਂ, ਯਂ ''ਇਨ੍ਦਜਾਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੋਹਨਤ੍ਥਂ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਰਿਧਾਵੇਤ੍ਵਾ। **ਯਥਾ ਨੇ**ਤਿ ਨੇ ਅਸੁਰੇ ਯਥਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਏਵਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਂਸੂਤਿ? ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਞ੍ਚ ਦੇਵੋ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਨ੍ਤਾ ਤਥਾ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਭਿਸਮੁਲ਼ਾਲਛਿਦ੍ਦੇਹਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸੁਰਭਵਨਂ ਗਤਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – **"ਦੇਵਾਨਂਯੇਵ ਮੋਹਯਮਾਨਾ"**ਤਿ।

੨-੩. ਪਪਾਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੧੨-੩. **ਮਰਿਯਾਦਪਾਸਾਣੋ**ਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਮਰਿਯਾਦਪਾਕਾਰਸਦਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤੋ ਪਾਸਾਣੋ। **ਅਨਿਟ੍ਠਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਰੂਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ ''ਪਿਯਰੂਪੇ ਸਾਤਰੂਪੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੮-੪੦੯) ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ – **"ਅਨਿਟ੍ਠਸਭਾਵ"**ਨ੍ਤਿ।

੫. ਵਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੧੫. ਉਪਾਸਨਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਉਪਾਸਨਂ, ਆਚਰਿਯਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਵਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਸਿਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਾਸਨਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ **ਕਣ੍ਡਖਿਪਨਸਿਪ੍ਪਂ। ਕਣ੍ਡਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਸਰਂ ਖਿਪਨ੍ਤੇ। **ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਙ੍ਖਸਦ੍ਦੂਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏਕਂ ਕਣ੍ਡਂ ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪਰਂ ਅਨੁਪੋਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯਕਣ੍ਡਂ। ਅਨੁਪੋਙ੍ਖਂ ਨਾਮ ਇਦਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਨੁਪੋਙ੍ਖਂ ਨਾਮ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪੋਙ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਤਿਯੇਨ ਸਰੇਨ ਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ। **ਪੁਨ ਅਪਰਂ ਤਸ੍ਸ ਪੋਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਰਂ। **ਵਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਂ। **ਸਤ੍ਤਧਾ ਭਿਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਿਫਾਲੇਤ੍ਵਾ। **ਤਸ੍ਸ ਏਕਂ ਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕੇਸਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਂਸੁਸਙ੍ਖਾਤਂ ਭੇਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਵਾਤਿਙ੍ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਾਤਿਙ੍ਗਣਫਲਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨੇ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। **ਅਪਰਂ ਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਂ ਕੇਸਸ੍ਸ ਅਂਸੁਸਙ੍ਖਾਤਂ ਭੇਦਂ। **ਅਗ੍ਗਕੋਟਿਯਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਵਾਲਭੇਦਸ੍ਸ ਊਕਾਮਤ੍ਤਂ ਲਿਖਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਣ੍ਡਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਕੋਟਿਂ ਅਧਿਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। **ਉਸਭਮਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵੀਸਤਿਯਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ **ਠਿਤੋ। ਕਣ੍ਡਬਦ੍ਧਾਯ ਕੋਟਿਯਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਡਬਦ੍ਧਾਯ ਵਾਲਸ੍ਸ ਕੋਟਿਯਾ ਵਾਤਿਙ੍ਗਣਬਨ੍ਧਨਵਾਲਸ੍ਸ ਕੋਟਿਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ।

੮. ਦੁਤਿਯਛਿਗ੍ਗਲਯੁਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੧੮. ਅਧਿਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਯਦਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਂ। **ਛਿਗ੍ਗਲੇਨਾ**ਤਿ ਛਿਗ੍ਗਲਪਦੇਸੇਨ। **ਛਿਗ੍ਗਲੁਪਰੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਯੁਗਸ੍ਸ ਛਿਗ੍ਗਲਪਦੇਸਸ੍ਸ ਉਪਰਿ। **ਆਰੁਲ੍ਹਸ੍ਸ ਛਿਗ੍ਗਲੇਨਾ**ਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਛਿਦ੍ਦੇਨ। **ਗੀਵਪ੍ਪਵੇਸਨਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਯੁਗਾਨਂ ਛਿਦ੍ਦਪਦੇਸੇਨੇਵ ਉਪਰੂਪਰਿ ਠਿਤਾਨਂ ਛਿਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇਨ ਕਾਣਕਚ੍ਛਪਸ੍ਸ ਗੀਵਪ੍ਪਵੇਸਨਂ ਅਧਿਚ੍ਚਤਰਸਮ੍ਭਵਂ। ਤਤੋਪਿ ਅਧਿਚ੍ਚਤਰਸਮ੍ਭਵੋ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਲਾਭੋ, ਤਤੋ ਅਧਿਚ੍ਚਤਮਸਮ੍ਭਵੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੋ ਅਤਿਵਿਯ ਅਧਿਚ੍ਚਤਰਸਮ੍ਭਵੋ**"ਤਿ।

ਪਪਾਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਭਿਸਮਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੨੧. ਅਭਿਸਮਯਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੭. ਪਠਮਆਮਕਧਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗੋ

੩. ਪਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੩੩. ਲੋਕਿਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤੇਨ ''ਅਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤੀਤਿ "**ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪. ਸੁਰਾਮੇਰਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੩੪. ਪਿਟ੍ਠਸੁਰਾਤਿ ਪਿਟ੍ਠੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਸੁਰਾ, ਤਥਾ **ਓਦਨਸੁਰਾ ਪੂਵਸੁਰਾ**, ਮਜ੍ਜਰਸਾਦਿਭੂਤੇ ਕਿਣ੍ਣੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸੁਰਾ **ਕਿਣ੍ਣਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੁਰਾ। ਸਮ੍ਭਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਸਂਯੁਤ੍ਤਾ। **ਪੁਪ੍ਫਾਸਵੋ**ਤਿ ਨਾਲਿਕੇਰਪੁਪ੍ਫਾਦਿਤੋ ਅਸ੍ਸਵਨਕਆਸਵੋ। ਮੁਦ੍ਦਿਕਫਲਾਦਿਤੋ ਅਸ੍ਸਵਨਕਆਸਵੋ **ਫਲਾਸਵੋ। ਇਤੀ**ਤਿਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਮਧ੍ਵਾਸਵਗੁਲਾਸਵਸਮ੍ਭਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੁਰਾਸਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੁਰਾਸਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ।

੧੦. ਪਚਾਯਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੪੦. **ਨੀਚਵੁੱਤ੍ਤਿਨੋ**ਤਿ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਨਂ ਮਹਾਪਿਤੁਚੂਲ਼ਪਿਤੁਜੇਟ੍ਠਭਾਤਿਕਾਦੀਨਂ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਨੀਚਵੁੱਤ੍ਤਿਨੋ।

੮. ਦੁਤਿਯਆਮਕਧਞ੍ਞਪੇਯਜਾਲਵਗ੍ਗੋ

੮. ਬੀਜਗਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੪੮. ''ਮੂਲਬੀਜ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਮੂਲਮੇਵ ਬੀਜਨ੍ਤਿ **ਮੂਲਬੀਜਂ**, ਮੂਲਬੀਜਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ **ਮੂਲਬੀਜਂ**। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਨ ਬੀਜਗਾਮੋ ਵੁੱਤ੍ਤੋ ''ਬੀਜਾਨਂ ਸਮੂਹੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਭੂਤਗਾਮੋ। ਦੁਵਿਧੋਪੇਸੋ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ''ਮੂਲਬੀਜਞ੍ਚ ਮੂਲਬੀਜਞ੍ਚ ਮੂਲਬੀਜ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਬੀਜਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਫਲੁਬੀਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਬੀਜਂ। ਬਾਹਿਰਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇ ਸਦਿਸਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਵਿਰੁਹਨਸਮਤ੍ਥੇ ਸਾਰਫਲੇ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋ ਬੀਜ-ਸਦ੍ਦੋ। ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਮੂਲਾਦੀਸੁਪਿ ਕੇਸੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਏਕੇਨ ਬੀਜ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤ੍ਤਂ **"ਬੀਜਬੀਜ"**ਨ੍ਤਿ ''ਰੂਪਰੂਪਂ, ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੨੭) ਚ ਯਥਾ। **ਨੀਲਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਤਿਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਲ੍ਲਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸ ਚ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਓਸਧਿਗਚ੍ਛਲਤਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ।

੯. ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੪੯. ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੋ, ਅਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਅਰਿਯਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ, ਤਦਞ੍ਞੋ ਵਿਕਾਲੋਤਿ ਆਹ – **"ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾਤਿ ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਭੋਜਨਾ"**ਤਿ।

੧੦. ਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫੦. **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਪ੍ਫ**ਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਿਮਂ ਅਗਨ੍ਥਿਮਂ ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਪ੍ਫਜਾਤਂ, ਤਥਾ ਪਿਸਿਤਾਦਿਭੇਦਂ **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਨ੍ਧਜਾਤਂ।**

੯. ਤਤਿਯਆਮਕਧਞ੍ਞਪੇਯਜਾਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਚ੍ਚਗੀਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫੧. ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ''ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ (ਦੀ॰ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ਪ॰ ੧੮੩) ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਛਨ੍ਦਰਾਗਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਨਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨ ਅਨੁਲੋਮੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰੇਹਿ ਚ ਪਯੋਜਿਯਮਾਨਂ ਪਯੋਜਾਪਿਯਮਾਨਞ੍ਚ ਏਤੇਨੇਵ ਨਚ੍ਚ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤਂ, ਤਥਾ ਗੀਤਵਾਦਿਤਸਦ੍ਦੇਹਿ ਚਾਤਿ ਆਹ – **"ਨਚ੍ਚਨਨਚ੍ਚਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਾਯਨ-ਗਾਯਾਪਨ-ਵਾਦਨ-ਵਾਦਾਪਨਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ। ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਆਲੋਚਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਯਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖੇਪਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **"ਦਸ੍ਸਨਾ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁੱਤ੍ਤਂ। ਅਵਿਸੂਕਭੂਤਸ੍ਸ ਗੀਤਸ੍ਸ ਸਵਨਂ ਕਦਾਚਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਵਿਸੂਕਭੂਤਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਚਾ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁੱਤ੍ਤਂ **ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਅਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਪਚ੍ਛਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) – ''ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਗੀਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਗੀਤੂਪਸਂਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ।

੨. ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫੨. **ਉਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਏਕਂ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਂ। ਸੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਯਨਂ,** ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਂ ਮਹਾਸਯਨਞ੍ਚ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਰਹਿਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਥਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਆਸਨ੍ਦਾਦਿਆਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਯਨੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਧਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤਦਾਧਾਰਕਿਰਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤਦੁਪਭੋਗਭੂਤਨਿਸਜ੍ਜਾਨਿਪਜ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਞ੍ਚ ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਯਥਾ – ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧)। ਆਸਨਕਿਰਿਯਾਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਯਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਯਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਆਸਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੩. ਜਾਤਰੂਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫੩. ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਉਗ੍ਗਹਾਪਨੇ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਾਦਿਯਨੇ ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਿਵਿਧਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ **ਉਗ੍ਗਹਣਂ,** ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ **ਉਗ੍ਗਹਾਪਣਂ,** ਮਨਸਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ **ਸਾਦਿਯਨਂ**। ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਨੇਵ ਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ।

੪. ਆਮਕਧਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫੪. ਨੀਵਾਰਾਦਿਉਪਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਾਲਿਆਦਿਮੂਲਧਞ੍ਞਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਤ੍ਤਵਿਧਸ੍ਸਾ"**ਤਿ।

੫. ਆਮਕਮਂਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫੫. ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਵਸਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ – ਅਚ੍ਛਵਸਂ, ਮਚ੍ਛਵਸਂ, ਸੁਸੁਕਾਵਸਂ, ਸੂਕਰਵਸਂ, ਗਦ੍ਰਭਵਸ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨; ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੨੩) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ''ਕਾਲੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ"**ਤਿ। ਵਿਨਯਵਸੇਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੦. ਚਤੁਤ੍ਥਆਮਕਧਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗੋ

੨-੩. ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੬੨-੬੩. ਕਸ੍ਸਚਿ ਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਗਹਣਂ **ਕਯੋ,** ਦਾਨਂ **ਵਿਕ੍ਕਯੋ**। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚ ਗਮਨਂ ਦੂਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਹਿਣਗਮਨਂ** ਖੁਦ੍ਦਕਗਮਨਂ।

੪. ਤੁਲਾਕੂਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੬੪. **ਰੂਪਕੂਟਂ** ਸਰੂਪੇਨ ਸਦਿਸੇਨ ਛਲਵੋਹਾਰੋ। **ਅਙ੍ਗਕੂਟਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਾਦਿਨਾ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਛਲਕਰਣਂ । **ਗਹਣਕੂਟਂ** ਮਾਨੇਸੁ ਗਹਣਵਸੇਨ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟਂ** ਅਯਚੁਣ੍ਣਾਦਿਨਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨ ਛਲਕਰਣਂ। **ਮਹਤਿਯਾ** ਤੁਲਾਯ। **ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ**ਤਿ ਤੁਲਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਭਾਗੇ। **ਹਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਦੇਸੇਨ। **ਅਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਦੇਨ੍ਤੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਦਦਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਦਦਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਹਤ੍ਥੇਨ ਤੁਲਂ ਅਕ੍ਕਮਤਿ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਅਯਚੁਣ੍ਣਂ।

ਲੋਹਪਾਤਿਯੋਤਿ ਤਮ੍ਬਲੋਹਪਾਤਿਯੋ। **ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਸਨਿਖਾਦਸੁਵਣ੍ਣਕਨਕਲਿਮ੍ਪਿਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਮਾਨਭਾਜਨਸ੍ਸ ਹਦਯਭੂਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਨਂ **ਹਦਯਭੇਦੋ**। ਨਿਮਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਿਖਾਯ ਅਗ੍ਗਕੋਟਿਯਾ ਭਿਨ੍ਨਂ **ਸਿਖਾਭੇਦੋ**। ਖੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਮਿਨਨਰਜ੍ਜੁਯਾ ਅਞ੍ਞਥਾਕਰਣਂ **ਰਜ੍ਜੁਭੇਦੋ**। ਰਜ੍ਜੁਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਦਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਕਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੬-੧੧. ਛੇਦਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੬੬-੭੧. ਵਧੋਤਿ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਰਕਸਾਤਾਲ਼ਨਾਦੀਹਿ ਹਿਂਸਨਂ, ਵਿਹੇਠਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਹੇਠਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਵਧ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਰੋਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਮਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਪੋਥਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਮਾਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਹਿਂਸਨੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨਤੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਆਮਕਧਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਮਹਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਕਲਰੂਪਾਰੂਪਸਮ੍ਮਸਨੇ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਵਿਸਯਞ੍ਞਾਣਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਨਿਪੁਣਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਸੁਸਂਯਤਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰਤਾਯ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਯਤਨਤੋ ਚ **ਯਤੀਨਂ** ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਭੇਦੇ ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮੇ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਞਾਣਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ **ਬਹੁਕਾਰਸ੍ਸ** ਸਂਯੁਤ੍ਤਾਗਮਵਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਾਤੁਂ ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਏਵ **ਨਿਪੁਣਾ** ਯਾ ਮਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਆਰਦ੍ਧਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਵਹਗੁਣਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭੇ ਆਦਿਤੋਪਿ ''ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਜਨਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਯੁਤ੍ਤਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਂ। **ਏਕੂਨਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਥੋਕਂ ਊਨਭਾਵਤੋ **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ।

ਮੂਲਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਸਂਯੁਤ੍ਤਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਮੇਵ ਪੁਨ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਮੂਲਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਅਤ੍ਥਸਾਰਂ। ਤੇਨ ਏਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਸਂਯੁਤ੍ਤਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਅਤ੍ਥਸਾਰਂ ਆਦਾਯ ਇਮਂ ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਸੇਸਮਹਾਨਿਕਾਯਾਨਮ੍ਪਿ ਮੂਲਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਇਧ ਵਿਨਿਯੋਗਕ੍ਖਮਂ ਅਤ੍ਥਸਾਰਂ ਆਦਾਯ ਅਕਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਮਹਾਵਿਹਾਰਾਧਿਵਾਸੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ ''ਮਹਾਵਿਹਾਰਾਧਿਵਾਸੀਨਂ ਸਮਯਂ ਪਕਾਸਯਨ੍ਤੀ ਮਹਾਵਿਹਾਰਾਧਿਵਾਸੀਨਂ ਮੂਲਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਂ ਆਦਾਯਾ''ਤਿ ਚ। **ਤੇਨ** ਪੁਞ੍ਞੇਨ। **ਹੋਤੁ ਸਬ੍ਬੋ ਸੁਖੀ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਸਬ੍ਬੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਯਥਾਰਹਂ ਬੋਧਿਤ੍ਤਯਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖੇਨ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਤੂਤਿ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਸੁਖਾਧਿਗਮਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਾ

ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਂਯੁਤ੍ਤਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।